

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Diplomová práce

Saoirse Ronan: výjimečná ženská hvězda irské kinematografie

Bc. Kateřina Hloušková

Katedra divadelních a filmových studií

Vedoucí práce: Mgr. Milan Hain, Ph.D.

Studijní program: Filmová, divadelní, televizní a rozhlasová
studia

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Saoirse Ronan: výjimečná ženská hvězda irské kinematografie* vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum

.....

podpis

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování Mgr. Milanu Hainovi, Ph.D. za jeho cenné rady, podporu, ochotu a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Rovněž bych chtěla poděkovat svým rodičům, bez kterých by tato práce nevznikla.

Obsah

Úvod.....	5
1. Vyhodnocení literatury	9
1.1. Star studies	9
1.2. Saoirse Ronan a irská kinematografie	10
2. Metodologie	14
2.1. Star studies vs. celebrity studies.....	14
2.2. Richard Dyer – Stars.....	16
2.2.1. Vznik hvězd.....	16
2.2.2. Hvězdy a ideologie.....	18
2.2.3. Hvězdy jako obraz.....	19
2.2.4. Konstrukce hvězdného obrazu.....	21
2.2.5. Konstrukce postavy.....	23
2.2.6. Hvězdy jako postavy ve filmech.....	25
2.2.7. Hvězdy a/jako autoři.....	25
2.3. Barry King a současný hvězdný systém.....	26
2.3.1. Vývoj filmového průmyslu	27
2.3.2. Vztah hvězd a veřejnosti.....	28
2.4. Irská (národní) kinematografie	29
3. Irsko pohledem Hollywoodu	32
3.1. Typizace postav a hvězdného obrazu	32
3.2. Turistické filmy.....	36
4. Ženy v současném irském filmovém průmyslu	39
4.1. #WakingTheFeminists	39
4.2. IFTA Film & Drama Awards 2018	41
4.3. Problematika televize a koprodukcí.....	43
5. Saoirse Ronan – případová studie současné irské ženské herecké hvězdy	48
5.1. První herecké příležitosti.....	49

5.2. Zrodila se hvězda	52
5.3. První hlavní role?	58
5.4. Pravá hollywoodská (a irská) hvězda	62
5.4.1. Akční hrdinka Hanna	63
5.4.2. Hvězda i mimo filmové plátno	67
5.5. Populární upíři a depresivní budoucnost	69
5.5.1. Spolupráce s legendou irské kinematografie	69
5.5.2. Nové <i>Stmívání?</i>	70
5.5.3. Dospívání a změna vzhledu	72
5.6. Období vedlejších rolí (hlavní role nejsou)	74
5.7. Brooklyn – irský příběh, irská hvězda	76
5.7.1. Saoirse Ronan jako Eilis Lacey	77
5.7.2. Domov: Irsko vs. USA	81
5.7.3. Američanka? Irka? Američanka s irskými kořeny?	84
5.8. Saoirse Ronan reprezentuje Irsko	89
5.8.1. Debata o přízvuku	89
5.8.2. Další neirské projekty	91
5.8.3. <i>Galway Girl</i> a <i>Saturday Night Live</i>	93
5.8.4. Je prostě Irka a vyjadřuje svůj názor	98
5.9. Feminismus, propagace skotské královny (a pobyt) v Irsku	102
5.10. Velké <i>Malé ženy</i>	105
6. Postavení Saoirse Ronan v irském filmovém průmyslu	112
Závěr	115
Seznam pramenů	120
1. Filmografie Saoirse Ronan	120
2. Trailery a plakáty	121
3. Jiné audiovizuální prameny	124
4. Další prameny	127
Seznam dalších citovaných filmů a televizních pořadů	138
Seznam literatury	141
Seznam obrázků	147
Seznam příloh	149
1. Filmy Saoirse Ronan s nejvyššími tržbami	150
2. Tržby filmu <i>Brooklyn</i>	151
3. Pět nejlépe hodnocených filmů Saoirse Ronan	152
4. Přehled nejvýznamnějších ocenění Saoirse Ronan	155

Úvod

V lednu 2019 se herečka Saoirse Ronan¹ objevila na titulní straně britské edice časopisu *Harper's Bazaar*. Obálce dominovala její fotografie a heslo „Duch VELKÉ BRITÁNIE“ (Obr. 1). Přestože heslo odkazovalo k jinému článku, font a barva písma a převážně jeho umístění na hrudník herečky jasně implikovaly, že Saoirse Ronan je Britka. Na časopis se snesla vlna kritiky, kromě rozhořčení se však v reakcích Irů často objevovala také rezignace. „Nebylo by to období udělování cen, kdyby národem nezavládlo pozdvižení ohledně chybné identifikace Saoirse Ronan jako Britky.“² Touto větou začíná článek Donalda Clarka publikovaný v *The Irish Times*, jenž se problematiku titulní stranou zabývá podrobněji. Označování irských filmů a filmařů mezinárodními médii za britské je dlouhodobým problémem. Na druhé straně se ale projevuje tendence irských diváků a médií přivlastňovat si některé hvězdy a vnucovat jim identitu bez ohledu na jejich preference a pocity. Čím mezinárodně známější osobnost a/nebo úspěšnější film, tím tyto tendence na obou stranách sílí.

Obr. 1 *Harper's Bazaar* UK leden 2019

¹ Zahraniční ženská jména jsou ponechána v původním tvaru bez přechylování.

² „It wouldn't be awards season without the nation getting into a kerfuffle about misidentification of Saoirse Ronan as British.“

CLARKE, Donald. Saoirse Ronan features on Harper's Bazaar 'Spirit of Great Britain' cover. In: *The Irish Times* [online]. 3. 1. 2019 [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z:

<https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-features-on-harper-s-bazaar-spirit-of-great-britain-cover-1.3746835>.

Irská kinematografie je na mezinárodním trhu minoritní kinematografií, většího úspěchu a pozornosti zpravidla dosahují koprodukce (tomuto tématu se podrobněji budu věnovat později). I proto je spíše identifikována přes herecké hvězdy než konkrétní snímky a s těmito hvězdami je rovněž asociována. Ty však významnější mezinárodní slávy dosáhly díky participaci na primárně hollywoodských či britských (ko)produkcích, přestože v některých případech byly tyto osobnosti irské veřejnosti již dobře známy.³ Zarážející je, že počet mužských hereckých hvězd, kterým se podařilo získat popularitu i za hranicemi Irska, je mnohonásobně větší než počet ženských hereckých hvězd. Cillian Murphy, Jamie Dornan, Colin Farrell, Liam Neeson, Domhnall Gleeson, Pierce Brosnan, Michael Fassbender, Aidan Gillen nebo Andrew Scott jsou jen některými z nich. Důvodů můžeme najít hned několik. Jejich analýza a pojmenování je cestou k objasnění příčin nerovnováhy. Jedná se také o dílčí cíl této diplomové práce.

Jedním důvodem je stereotypní zobrazování Irska a jeho obyvatel hollywoodskými filmy, kdy místo plnohodnotných postav došlo k vytvoření několika typů. Pro téma této práce jsou obzvláště relevantní typy (trpící) matky a kurážné colleen⁴, které výrazně formovaly nejen zobrazování irských žen ve filmu, ale také prezentování hereckých hvězd a jejich irskosti veřejnosti. Další důvody se týkají přímo irského filmového průmyslu, a to především nedostatku hlavních filmových rolí pro ženy. Irská kinematografie se od 90. let primárně zaměřuje na narativy spojené s problematikou maskulinity,⁵ filmů zabývajících se feminitou komplexním způsobem, jenž by diváka donutil k zamyšlení, je málo.⁶ Problémem je i obsazování rolí irských žen herečkami jiné národnosti. Tato fakta vedou k tomu, že pro herečky pocházející z Irska je obtížnější získat výraznější či vůbec nějakou roli, prosadit se ve filmovém průmyslu a stát se hvězdou v irském, natož mezinárodním prostředí. Hnutí *Time's Up* a *Me Too* zasáhly také irský (filmový) průmysl. Debaty o nedostatku ženských rolí a příběhů s komplexními ženskými postavami, o postavení žen ve filmovém průmyslu a nedostatečné diverzitě obecně se v posledních letech staly

³ Příkladem z posledních pár let může být herečka Ruth Negga a herec Barry Keoghan.

⁴ Poangličtěný irský výraz „cailín“ = mladá neprovdaná žena.

⁵ BARTON, Ruth. *Irish National Cinema*. London: Routledge, 2004, s. 121.

⁶ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*. Manchester: Manchester University Press, 2019, s. 18.

aktuálnějšími než kdy předtím. K situaci se již vyjádřila řada osobností, mezi nimiž nechybí ani Saoirse Ronan.

Jak už bylo naznačeno, Ronan je jedinou ze současných irských hereček a jednou z mála irských hereček vůbec, které dosáhly významnější slávy a úspěchu mimo svou domovinu.⁷ Nejčastěji je spojována s uměleckými (arthouse) a nezávislými filmy a režiséry/režisérkami, což přispívá k vnímání celé irské kinematografie zbytkem světa jako umělecké.⁸ Její dosavadní filmografie je žánrově dost rozmanitá stejně jako národnosti postav, jež Ronan ve filmech ztvárňuje. Díky svému talentu na přesvědčivé napodobování cizích přízvuků není omezena na možnosti svého irského (dublinského)⁹ přízvuku, v rolích postav pocházejících z Irska se naopak objevuje velmi zřídka. Dochází tedy k zajímavému pnutí mezi jejími rolemi a vystupováním na veřejných akcích a talk show, které je logicky frekventovanější v období propagačních turné k filmům a předávání cen. V těchto situacích je Ronan její irskost důrazně připomínána až vnucována. Ve stejnou dobu ale paradoxně sílí také chybné identifikování herečky jako Britky. Neustálá kombinace toho, co Ciara Barrett ve své eseji opakovaně nazývá fetišizací (hlavně co se týče křestního jména Saoire),¹⁰ a zároveň odmítání či shazování irskosti někdy i ze strany samotné herečky společně s jejím výběrem rolí poskytuje zajímavé podněty k analýze.

Práce je rozdělena do tří hlavních částí. V první, teoreticko-metodologické, je vyhodnocena literatura a prameny, následně je představena metodologie s důrazem na koncept star studies Richarda Dyera a pojmy, se kterými dále pracuji. Druhá část se snaží o nalezení a analyzování příčin absence ženských hvězd pocházejících z Irska. Třetí a stěžejní část práce se věnuje herečce Saoirse Ronan. Analyzovány jsou vybrané filmové projekty, propagační materiály, publicita, reakce kritiků a novinářů, vše s ohledem na prezentaci její irskosti. Speciální pozornost je věnována

⁷ V Hollywoodu se prosadily Maureen O'Hara, Maureen O'Sullivan a krátce také Constance Smith.

⁸ Ruth Barton dále zmiňuje také vliv Colina Farrella, který je zejména od revitalizace své kariéry filmem *V Bruggách* (In Bruges, Martin McDonagh, 2008) spojen převážně s uměleckým filmem. BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 35.

⁹ Ohledně jejího přízvuku se v Irsku rozvinula vášnivá debata, a to hlavně v roce 2016. Více k tomuto tématu později.

¹⁰ BARRETT, Ciara. Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015, s. 65, 68.

filmu *Brooklyn*¹¹ (John Crowley, 2015), posledním zohledněným snímkem jsou *Malé ženy* (Little Women, Greta Gerwig, 2019). Práce má dva cíle. Prvním je pojmenování a analýza možných důvodů nerovnováhy v počtu irských mužských hereckých hvězd a ženských hereckých hvězd. Druhým a hlavním cílem je vyhodnocení hvězdného statusu herečky Saoirse Ronan. Její dosavadní kariéra je použita jako případová studie k analýze prezentace irskosti v současném filmovém průmyslu.

K výběru tématu diplomové práce vedl převážně můj dlouhodobý zájem o kariéru Saoirse Ronan a irskou kinematografii obecně. Ronan se dle mého názoru objevuje ve velmi zajímavých a rozmanitých projektech, jejichž množství je s přihlédnutím k jejímu věku úctyhodné. Analýza jejího hvězdného statusu prostřednictvím star studies s důrazem na prezentaci irskosti poskytuje přesah do širšího kontextu nejen irské kinematografie. Dále se také dotýká jednoho z aktuálních témat světového filmového průmyslu a společnosti jako celku – reprezentace ženských postav a zrovnoprávnění postavení žen (ve filmovém průmyslu). Saoirse Ronan a irská kinematografie si navíc zaslouží více pozornosti jak ze strany českých či zahraničních diváků, tak akademiků.

V úvodu práce je také potřeba poznamenat, že Irsko je použito ve významu celého ostrova. V případech, kde je nutné rozlišovat mezi Severním Irskem a Irskou republikou, je tak explicitně učiněno. U filmů, jejichž název byl oficiálně přeložen českým distributorem, je nejprve uveden ten český. Původní název snímku je při první zmínce uveden v závorce společně se jménem režiséra/režisérky a rokem vzniku.

¹¹ V České republice je film někdy uváděn také pod názvem *Příběh z Brooklynu*.

1. Vyhodnocení literatury

V této kapitole je vyhodnocena a okomentována literatura vztahující se k tématu práce. Pro větší přehlednost je rozdělena na dvě podkapitoly – první představuje literaturu vztahující se ke star studies, druhá k Saoirse Ronan a irské kinematografii.

1.1. Star studies

Primárním metodologickým východiskem práce je koncept star studies Richarda Dyera formulovaný v jeho knize *Stars*.¹² Jedná se o základní a zásadní knihu v oblasti star studies, ve které Dyer formuloval nový metodologický přístup kombinující sémiotiku se sociologií a která mnohým akademikům dodnes slouží jako inspirace. Kniha poprvé vyšla v roce 1979, druhé vydání z roku 1998 (se kterým pracuji) obsahuje přidanou kapitolu od Paula McDonalda, která popisuje nejdůležitější změny a tendence v oboru star studies. V rámci toho se dotýká některých trendů hollywoodské kinematografie 80. a 90. let,¹³ avšak opomíjí změny uvnitř filmového průmyslu podstatné pro studium hvězd, převážně pak ty, které se týkají zvětšující se nezávislosti hereckých hvězd na filmových studiích.

Hlavním cílem *Star Studies: A Critical Guide*¹⁴ je podle slov autora Martina Shinglera zorganizovat oblast star studies do několika částí, vytvořit tak dialog mezi badateli a poskytnout čtenářům mapu k zorientování se v oboru.¹⁵ Shingler sice nepřichází s vlastním teoretickým přístupem, avšak díky přehledné a logické struktuře publikace se jedná o obстойný úvod do dané problematiky. Navíc kromě očekávaných příkladů z Hollywoodu pracuje také s mnoha příklady z indické kinematografie a také z evropských kinematografií (hlavně francouzské, italské a britské). Čtenáři je tedy od začátku jasné, že star studies se nemusí zabývat pouze hollywoodským hvězdným systémem.

¹² DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*. 2nd ed. London: British Film Institute, 1998, 256 s. ISBN 978-0-85170-643-6.

¹³ Například mužští hrdinové akčních filmů v podkapitole The embodiment of culture. DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*. s. 180–182.

¹⁴ SHINGLER, Martin. *Star Studies: A Critical Guide*. London: British Film Institute, 2012, 240 s. ISBN 978-1-84457-490-2.

¹⁵ Tamtéž, s. 5.

*Off-White Hollywood: American Culture and Ethnic Female Stardom*¹⁶ od Diane Negra je významným příspěvkem k tématu reprezentace ras, etnik a ženskosti v Hollywoodu. Negra poukazuje na fakt, že bílá etnika se prostřednictvím aktivování asimilačních mýtů ukázala jako užitečná ke zklidnění napětí ve společnosti.¹⁷ Rovněž pokládá otázku, jakou funkci byla Evropa donucena představovat v americké kinematografii.¹⁸ Ve druhé kapitole se zaměřuje na hvězdu němého filmu Colleen Moore, na roli irskosti v utváření jejího hvězdného obrazu a obecně na prezentaci ženské irskosti v americkém prostředí.

O rozdílech mezi tradičními a současnými hereckými hvězdami a vlivu institucionálních změn na budování jejich identity píše Barry King v eseji *Embodying an Elastic Self: The Parametrics of Contemporary Stardom*.¹⁹ King pokračuje ve své metodologii, která se od té Dyerovy liší,²⁰ postihuje ale zásadní proměny zasahující do filmového průmyslu, které vzhledem k analýze hvězdného obrazu herečky Saoirse Ronan považují za relevantní.

1.2. Saoirse Ronan a irská kinematografie

Esej Ciary Barrett *Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas*²¹ je jednou z hlavních inspirací pro napsání mé práce. Barrett se věnuje vztahu ženské irskosti s filmovým hvězdným systémem a jako příklad si zvolila dvě současné irské herečky – Saoirse Ronan a Ruth Negga. Ty podle ní narušují zavedené genderové vzory irské reprezentace v populární anglofonní kinematografii.²² Je zde otevřeno mnoho problémů, některé z nich ale vzhledem ke krátkému rozsahu eseje nejsou více rozvedeny, na jiné se

¹⁶ NEGRA, Diane. *Off-White Hollywood: American Culture and Ethnic Female Stardom*. London: Routledge, 2001, 232 s. ISBN 0-415-21678-8.

¹⁷ NEGRA, Diane. *Off-White Hollywood: American Culture and Ethnic Female Stardom*, s. 3.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ KING, Barry. *Embodying an Elastic Self: The Parametrics of Contemporary Stardom*. In: AUSTIN, Thomas, BARKER, Martin (eds). *Contemporary Hollywood Stardom*. London: Arnold, 2003, s. 45–61. ISBN 9780340809372.

²⁰ Kingův přístup je kombinací marxistické ekonomie s historickým výzkumem. SHINGLER, Martin. *Star Studies: A Critical Guide*, s. 33.

²¹ BARRETT, Ciara. *Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas*. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015, s. 59–70. ISBN 978-1-137-49635-5.

²² BARRETT, Ciara. *Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas*, s. 59.

vůbec nedostalo.²³ Vzhledem k roku vydání eseje například chybí reflexe filmu *Brooklyn* (příprava snímku je zmíněna pouze v poznámce), který je ve vztahu k postavám ztvárněných Saoirse Ronan zásadní. S ohledem na mnou vybrané téma práce se ovšem bezpochyby jedná o velmi přínosný text, jenž slouží jako základ pro další výzkum.

Ve stejném sborníku Barryho Monahana se nachází také esej *Old and New Irish Ethnicity: Exploring Ethnic and Gender Representation in P.S. I Love You* Silvie Dibeltulo.²⁴ Jedná se primárně o analýzu filmu *P.S. Miluji Tě* (P.S. I Love You, Richard LaGravenese, 2007), nicméně některé části eseje považuji za užitečné. Konkrétně se jedná o pasáže porovnávající přístup současných hollywoodských filmů k prezentaci irské identity v postavách Gerryho a Williama a identity Američanky s irskými předky v postavě Holly. Holly si může vybrat, kdy a jak bude svoji irskost prezentovat, ovšem Gerry s William jako Irové narození v Irsku tuto možnost nemají. Dibeltulo poukazuje také na americké vnímání Irska jako romantické exotické turistické destinace. A turistický přístup postav se projevuje i ve vztahu k místním obyvatelům.

Ruth Barton je autorkou hned tří zásadních publikací. První z nich je *Acting Irish in Hollywood: From Fitzgerald to Farrell*,²⁵ která na deseti případových studiích²⁶ mapuje působení irských herců v Hollywoodu od klasického období do roku 2006, kdy publikace vyšla. Luke Gibbons ve své předmluvě ke knize kromě jiného oceňuje důraz Barton na ženské herecké hvězdy (Maureen O'Hara, Maureen O'Sullivan a Constance Smith), její zamyšlení se nad tím, jak zkušenost s emigrací přispěla ke schopnosti irských herců nosit masku, a nad jejich úkolem ztělesňovat v Hollywoodu irskost.²⁷ Barton kombinuje star studies s teoriemi performativity²⁸ a pro potřeby mé práce je nejvíce relevantní úvod, kde je kromě jiného představen

²³ Esej má 11 stran včetně poznámkového aparátu.

²⁴ DIBELTULO, Silvia. *Old and New Irish Ethnicity: Exploring Ethnic and Gender Representation in P.S. I Love You*. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015, s. 82-93. ISBN 978-1-137-49635-5.

²⁵ BARTON, Ruth. *Acting Irish in Hollywood: From Fitzgerald to Farrell*. Dublin: Irish Academic Press, 2006, 272 s. ISBN 9780716533443.

²⁶ Barry Fitzgerald, George Brent, Maureen O'Sullivan, Maureen O'Hara, Constance Smith, Richard Harris, Stephen Rea, Gabriel Byrne, Pierce Brosnan a Colin Farrell.

²⁷ BARTON, Ruth. *Acting Irish in Hollywood: From Fitzgerald to Farrell*, s. xv a xviii.

²⁸ Tamtéž, s. 4.

kontext vzniku typizovaných postav tvořící repertoár irských herců. Z případových studií nejvíce využívám kapitoly o Barrym Fitzgeraldovi a Maureen O'Hara.

Druhou z publikací, jež považuji v kontextu diplomové práce za zcela nezbytnou, je *Irish cinema in the twenty-first century*.²⁹ Jak napovídá název, kniha se zabývá aktuálními³⁰ problémy, trendy a tendencemi irské kinematografie a poskytuje neocenitelný vzhled do fungování malé národní kinematografie v době globalizace a transnacionalismu. Barton se sice rozhodla nezařadit jednu kapitolu soustředící se na problematiku genderu, nicméně téma reprezentace žen v současném irském filmovém průmyslu je průběžně obsaženo v celé knize.³¹

Třetí publikací od Ruth Barton, se kterou pracuji a která předcházela oběma výše zmíněným, je *Irish National Cinema*.³² Tu můžeme vnímat jako doplnění knihy Martina McLoona *Irish Film: The Emergence of a Contemporary Cinema*,³³ obě totiž představují dějiny irské kinematografie a v mnohém se prolínají. Avšak Barton klade větší důraz na reprezentaci genderu (a to hlavně v sedmé kapitole s názvem *The deflowering of Irish cinema*), McLoone zase na vztah s americkou a britskou kinematografií.

V únoru 2020 vyšla kniha *Women in Irish Film: Stories and Storytellers*.³⁴ Obsahuje množství esejí, jež mapují postavení ženských filmařek v irském filmovém průmyslu. Týkají se historie i současné situace, hraného, animovaného a dokumentárního filmu, ale také aktivismu a propagace filmařek a jejich projektů. Vzhledem k datu vydání publikace s ní v této práci nepracuji, avšak považuji za důležité ji zmínit. Vztahuje se totiž k tématům čtvrté kapitoly.

V českém prostředí nalezneme publikace věnující se irské kinematografii výjimečně, přestože popularita irských studií stoupá. Letní filmová škola v Uherském Hradišti v roce 2005 uvedla cyklus *Irský film* a k této příležitosti vydala

²⁹ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*. Manchester: Manchester University Press, 2019, 236 s. ISBN 978 1 5261 2444 9.

³⁰ Kniha vyšla v březnu 2019.

³¹ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 19–20.

³² BARTON, Ruth. *Irish National Cinema*. London: Routledge, 2004, 224 s. ISBN 0-415-27895-3.

³³ MCLOONE, Martin. *Irish Film: The Emergence of a Contemporary Cinema*. London: British Film Institute, 2000, 264 s. ISBN 0-85170-793-9.

³⁴ LIDDY, Susan (ed.). *Women in Irish Film: Stories and Storytellers*. Cork: Cork University Press, 2020, 360 s. ISBN 978-1-78205-373-6.

stejnojmennou dvojjazyčnou publikaci.³⁵ Jejími autory jsou Harvey O'Brien a Josef Korvas a kromě seznamu filmů promítaných na festivalu v ní nalezneme stručné dějiny irské kinematografie. Za zmínku dále stojí diplomová práce Kateřiny Surmanové s názvem *Filmové proměny irskosti: Filmový obraz irskosti v souvislostech vztahu uměleckého textu a mimouměleckého kontextu*.³⁶ Surmanová pracuje s postupy nové filmové historie, její práce funguje jako poměrně kvalitní úvod do problematiky a v našem akademickém kontextu je velice přínosná.

Kromě tištěných publikací využívám mnoho internetových zdrojů, ať už se jedná o nejrůznější odborné články, rozhovory či články bulvárního rázu. Pracuji také s audiovizuálními materiály, jako jsou rozhovory spojené s propagací filmů, účast v talk shows a oficiální hudební videoklipy. Heslo „Saoirse Ronan“ je součástí knihy *Historical Dictionary of Irish Cinema, Second Edition*,³⁷ která slouží jako slovník irské kinematografie. Kromě tohoto příspěvku však plnohodnotná biografie Saoirse Ronan (autorizovaná či neoficiální) do rozpracování diplomové práce nebyla vydána.

³⁵ KORVAS, Josef, O'BRIEN, Harvey. *Irský film*. Uherské Hradiště: Letní filmová škola, 2005, 52 s.

³⁶ SURMANOVÁ, Kateřina. *Filmové proměny irskosti: Filmový obraz irskosti v souvislostech vztahu uměleckého textu a mimouměleckého kontextu*. Olomouc: 2009. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Katedra divadelních, filmových a mediálních studií.

³⁷ FLYNN, Roddy, TRACY, Tony. *Historical Dictionary of Irish Cinema, Second Edition*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2019, 656 s. ISBN 978-1-5381-1957-0.

2. Metodologie

Cílem kapitoly je představit obor star studies a primárně přístup Richarda Dyera. Vzhledem k předmětu práce, kterým je současná herečka Saoirse Ronan, je také zohledněn přístup Barryho Kinga. Na závěr jsou vysvětleny termíny týkající se irské kinematografie. Důraz je kladen na termíny a teze, které se k předmětu práce přímo vztahují.

2.1. Star studies vs. celebrity studies

V roce 2019 uběhlo 40 let od vydání Dyerovy knihy *Stars*. U příležitosti tohoto výročí se Martin Shingler a Lindsay Steenberg ve svém textu *Star studies in mid-life crisis*³⁸ zamysleli nad postavením star studies v rámci filmových studií a obecně nad jejich relevantností. V uplynulé dekádě zažily (a stále zažívají) velký rozmach celebrity studies, znamená to tedy, že star studies byly nahrazeny? Celebrity studies (studia celebrit) spadají pod mediální a kulturní studia.³⁹ Předmětem jejich zájmu je široké spektrum osobností přesahující filmový průmysl, od zpěváků a zpěvaček přes youtubery až po politiky, liší se i některé metodologické přístupy vycházející z kontextu mediálních a kulturních studií. Celebrity studies přesto silně čerpají z teoretiků, teorií a metod primárně spojovaných se star studies, jako je i práce Richarda Dyera.⁴⁰ Sám Dyer uvádí, že se sice zabývá americkými hvězdami filmového průmyslu, přesto věří, že jeho teorii je možné aplikovat také na jiné typy hvězd.⁴¹

Mezi termíny hvězda (star) a celebrita (celebrity) je většinou vnímána hierarchická odlišnost, či dokonce významová opozice. Hvězda je historicky asociována s performativním uměním a má opravdový talent zkombinovaný s jistou osobitostí. Tento termín byl poprvé použit ve spojitosti s Davidem Garrickem,⁴² jednou z nejvýraznějších osobností anglického divadla nejen 18. století. V kontextu filmového průmyslu je nejčastěji významově zatížený nostalgicky vnímanou érou

³⁸ SHINGLER, Martin, STEENBERG, Lindsay. *Star studies in mid-life crisis. Celebrity studies*. 2019, 10(4), s. 445–452.

³⁹ Tamtéž, s. 446.

⁴⁰ Tamtéž, s. 451.

⁴¹ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 3.

⁴² WANKO, Cheryl. Roles of Authority. In: KING, Barry. *Stardom, Celebrity, and the Money Form. The Velvet Light Trap*. 2010 (65), s. 8.

klasického Hollywoodu. Celebrita nutně nemusí oplývat hereckým talentem, její sláva tak může být brána jako nezasloužená. Dnes proslulá pejorativní definice Daniela Boorstina vymezuje celebritu jako „člověka, který je známý pro svoji známost“.⁴³ Hvězda je asociována s uměním, kreativitou a elegancí, celebrita s komercí, finančním úspěchem, tvořením značky a prezentováním sebe sama. Barry King však poukazuje na fakt, že v současné době hranice mezi hvězdou a celebritou splývají.⁴⁴ Dnešní filmová hvězda už není spojena pouze se svým hereckým talentem. Její kariéra často přesahuje do jiných oblastí filmového průmyslu⁴⁵ i mimo něj, a to díky partnerství a spolupráci s nejrůznějšími značkami většinou spojovanými s luxusním zbožím či přímo zakládáním vlastních značek.⁴⁶ Hvězda není napojena na jednu kulturní lokalitu (Hollywood) a jeden typ postavy, stává se z ní soběstačná značka.⁴⁷ Z důvodu komerční efektivnosti se tedy podstata slávy přesouvá od toho, že hvězda je vidět díky svým hereckým dovednostem, k její decentralizované a nestabilní viditelnosti jako takové.⁴⁸

V jakém postavení se tedy nachází star studies? Shingler a Steenberg jsou toho názoru, že rozmach celebrity studies má na star studies pozitivní dopad.⁴⁹ Oba obory ze vzájemného vztahu profitují – poskytují si nové podněty k výzkumu, přejímají, upravují a rozšiřují si metodologické postupy. Teoretici tak mají možnost osvojit si nové metody výzkumu hvězd. Možnost, již ale nemusí využít. Přestože star studies nemohou ignorovat problematiku sociálních sítí a jejich roli v budování hvězdného obrazu, Shingler a Steenber připomínají, že zavedené teorie zůstávají relevantní

⁴³ „person who is known for his well-knownness“

BOORSTIN, Daniel. *The Image: A Guide to Pseudo-events in America*. In: KING, Barry. *Stardom, Celebrity, and the Money Form*, s. 7.

⁴⁴ KING, Barry. *Stardom, Celebrity, and the Money Form*, s. 9.

⁴⁵ Často se jedná o produkci. Vlastní produkční společnost založili (nebo spoluzaložili) např. Brad Pitt (Plan B), Reese Witherspoon (Pacific Standard, dceřiná společnost Hello Sunshine), Charlize Theron (Denver and Delilah Productions) nebo Benedict Cumberbatch (SunnyMarch).

⁴⁶ Vlastní značku oblečení (spolu)založily Ashley a Mary-Kate Olsen (The Row) nebo Rooney Mara (Hiraeth Collective), Gwyneth Paltrow založila kontroverzní značku zaměřující se na životní styl (Goop).

⁴⁷ KING, Barry. *Stardom, Celebrity, and the Money Form*, s. 15.

⁴⁸ Tamtéž, s. 9.

⁴⁹ Ovšem zmiňují teoretičku Sabrinu Qiong Yu, která se obává, že by se star studies mohly stát součástí celebrity studies.

SHINGLER, Martin, STEENBERG, Lindsay. *Star studies in mid-life crisis*, s. 446.

i v dnešní době a při studiu současných hvězd.⁵⁰ A jednou z těchto teorií je přístup Richarda Dyera.

2.2. Richard Dyer – Stars

Jak je již zmíněno v předchozí kapitole, vydání Dyerovy knihy *Stars* bylo pro star studies zlomové. Dříve bylo na hvězdy nahlíženo převážně ze dvou pohledů – sociologického a sémiotického. Sociologický vnímá hvězdy jako společenský fenomén a film je podle něj hodnotný pouze tehdy, pokud se v něm hvězdy objevují. Sémiotický přístup problematiku vnímá obráceně – hvězdy jsou význačné, protože hrají ve filmech a jsou tak součástí toho, jakým způsobem filmy označují. Podle Dyera jsou však oba pohledy vzájemně provázané. Sociologický se neobejde bez znalosti specifického významu hvězd, který je tvořen mediálními texty. Hvězdy mimo tyto texty neexistují. Sémiotická analýza musí nejdříve získat představu o tom, jak texty fungují, až pak je může analyzovat. Texty jsou společenskými fakty, tato představa tedy musí vycházet ze sociologie. Abychom věděli, co od textu očekávat, je nutné znát jeho postavení ve společnosti.⁵¹

2.2.1. Vznik hvězd

Jednou ze základních otázek, které stojí na počátku přemýšlení o hvězdách a hvězdném systému, je vznik hvězd. Jakou roli v něm hrají faktory spojené s produkcí a ty spojené s konzumací mediálních textů? Je hvězda výsledkem produkce, nebo konzumace? „Hvězdy jsou obrazy v mediálních textech, a tak jsou produkty Hollywoodu (nebo jiných prostředí).“⁵² Z ekonomického hlediska dodnes hvězdy mají ve filmovém průmyslu nepopíratelně velkou roli. Pro studia představují *investici* (a s ní příslib finančního úspěchu filmu), *výdaj* (značná část rozpočtu putuje na výplaty hvězd) a *trh* (prodávají filmy), ve studiovém systému hvězdy také představovaly formu *kapitálu* (což se projevovalo obrovskou mírou kontroly, kterou studio mělo nejen nad profesním životem hvězdy, ale i nad osobním).⁵³ Na úspěch hvězdy má stále vliv *manipulace* spojená například s propagací hvězdy,

⁵⁰ Tamtéž, s. 447–448.

⁵¹ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 1.

⁵² „Stars are images in media texts, and as such are products of Hollywood (or wherever).“
Tamtéž, s. 10.

⁵³ Tamtéž, s. 10–11.

její existence je vnímána pouze jako produkt výroby (filmového) průmyslu.⁵⁴ Dyer mezi produkční faktory řadí také *módu*, a to jak v povrchnějším vnímání koloběhu hvězdného systému (jedna hvězda „vyjde z módy“ a je nahrazena jinou, což má úzký vztah s již zmíněnou manipulací), tak i v komplikovanější funkci hvězd jako předloh a reprezentantek norem krásy přijatých naší společností.⁵⁵ Svůj podíl na vzniku hvězdy může mít i samotná *podstata filmového média* (převážně možnost pracovat s detaily) a samozřejmě nějaké *kouzlo, talent* dané hvězdy.⁵⁶ Tato kategorie je nejvíce problematická. Hvězdu si spojujeme s talentem, jak ale talent definovat? Jak odborně popsat kouzlo, tajemný x-faktor, kterým hvězda oplývá?

Všechny výše zmíněné faktory produkce kladou důraz na filmaře a staví diváka do pasivní role. Je ale možné, že diváci – konzumenti mají ve vytváření hvězd větší roli než producenti mediálních textů.⁵⁷ Existují případy, kdy některé hvězdy nebyly diváky přijaty (za jejich odmítnutí nenesla vinu pouze špatná propagace, důvody jejich odmítnutí byly komplexnější⁵⁸), spousta hvězd zažila ve své kariéře výrazné výkyvy. Dyer pracuje s kategorizací vztahu mezi divákem a hvězdou od Andrewa Tudora. Ten rozlišuje následující kategorie: a) *emocionální spřízněnost* (běžný a nejspíše nejrozšířenější druh vztahu stejnou mírou založený na hvězdě, příběhu a individualitě diváka), b) *sebeidentifikace* (divák se ztotožňuje se situací a postavou), c) *napodobování* (hvězda jako vzor, často spojováno s mladým diváctvem), d) *projekce* (vyhrocené napodobování, zasahuje i do jiných částí života než například pouze do oblékání – přemýšlení, jak by se hvězda zachovala v situaci, ve které se divák nachází).⁵⁹ Na základě Tudorova rozdělení můžeme říct, že role diváků v utváření hvězdy je omezena.⁶⁰ Tyto kategorie sice udávají, jak divák nakládá s poskytnutými hvězdnými obrazy, stále ale nezodpovídají otázku, proč se nabízené obrazy utvářejí do dané podoby. Vztah mezi produkčními faktory a konzumenty

⁵⁴ Tamtéž, s. 12–13.

⁵⁵ Tamtéž, s. 14.

⁵⁶ Tamtéž, s. 15–16.

⁵⁷ Tamtéž, s. 17.

⁵⁸ Dyer na straně 14 uvádí jako příklad herečku Annu Sten, které se ve své práci více věnuje David Shipman.

⁵⁹ TUDOR, Andrew. Image and Influence. In: DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 18.

⁶⁰ Kategorizace Andrewa Tudora může sloužit také jako můstek mezi star studies a fan studies studies (studia fanoušků).

v utváření hvězdy se dá shrnout tak, že filmový průmysl sám hvězdu nevytváří, ale konzumentům poskytuje kandidáty, z nichž si diváci hvězdu vybírají.⁶¹

2.2.2. Hvězdy a ideologie

Diváci a filmový průmysl jako takový existují v širším kontextu dané společnosti, jež je formována určitými ideologiemi. A v rámci těchto ideologií fungují i hvězdy, jejich důležitost má tudíž přesahy mimo filmový průmysl. Hvězdy byly nejdříve vnímány jako bohové a bohyně, vzory, hrdinové, zkrátka ztělesnění *ideálu/ideálních* způsobů chování a jednání. Toto vnímání se postupně změnilo. Hvězdy se staly obyčejnými lidmi, máme se s nimi identifikovat, ztělesňují *typické* způsoby chování a jednání.⁶² „Hvězdy jsou, jako postavy v příbězích, reprezentace lidí. Takže se na ně vztahují představy o tom, jací lidé jsou (nebo mají být). Avšak hvězdy, na rozdíl od postav v příbězích, jsou také opravdovými lidmi.“⁶³ Toto je podle Dyera jeden z největších paradoxů slávy – hvězdy jsou výjimečné a zároveň obyčejné. S tím souvisí i další paradox – hvězdy jsou vnímány jako zástupci sociálních skupin (etnických, rasových, sexuálních, národnostních apod.), přestože je zároveň považujeme za unikátní jedince.⁶⁴

Fenomén hvězdy je ve většině případů spojován se zachováním statusu quo, což je jeden z důsledků konzervativnosti nejen klasického Hollywoodu a jeho diváků. Dyer se přesto domnívá, že celý systém není tak nepropustný, jak by se mohlo zdát. Prosazování jeho uzavřenosti a konzervativnosti podle něj popírá platnost úsilí vykonaného v oblastech třídních/sexuálních/rasových a dalších otázek a brání jeho dalšímu šíření.⁶⁵ Sám se přiklání k tomu, že hvězdný obraz se vztahuje k rozporům v ideologii, ať už v rámci jedné dominantní ideologie, nebo mezi dominantní ideologií a podřízenými/revolučními ideologiemi.⁶⁶ Hvězdy jsou ztělesněním těchto

⁶¹ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 18–19.

⁶² Tamtéž, s. 22.

⁶³ „Stars are, like characters in stories, representations of people. Thus they relate to ideas about what people are (or supposed to be) like. However, unlike characters in stories, stars are also real people.“

Tamtéž, s. 20.

⁶⁴ SHINGLER, Martin. *Star Studies: A Critical Guide*, s. 21.

⁶⁵ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 25.

⁶⁶ Tamtéž, s. 26.

ideologických rozporů, přes něž se na symbolické úrovni překonávají a řeší určité společenské konflikty a krize.⁶⁷

Dyer se také pozastavuje nad politickým významem hvězd. Podle Barryho Kinga hvězdy zmírňují politické významy mediálních sdělení, a to díky jejich vlastnosti být prožity (jsou fenoménem prožitku, ne poznání), individuování⁶⁸ (ztělesňují obecnou hodnotu/normu v jedinečném obraze) a díky jejich existenci v reálném světě. To znamená, že hvězdy nejsou politicky významné v užším smyslu posílení určitého politického názoru, ale jsou významné ideologicky v obecném smyslu odstřížení diváka od politiky, uvedení ho do pasivity. Všechny hvězdy tak mají stejnou ideologickou funkci, která není ovlivněna jejich osobními politickými názory.⁶⁹ King tedy nepřipouští, že by politické přesvědčení hvězd, jejich zapojení se do nejrůznějších hnutí nebo veřejné vyjadřování vlastního názoru (v dnešní době často sdílených na sociálních sítích) ovlivňovalo jejich význam. Za politický nepovažuje životní styl, postoje ani soukromí.⁷⁰ Dyer s tímto pohledem nesouhlasí. Připouští sice, že co se týče ovlivňování opravdových politických problémů, hvězdy skutečně mohou být irelevantní. Podstatné ale je, že hvězdy jsou stejně jako my ovlivněny politikou a společností, ve které se pohybují. To se (vědomě či nevědomě) projevuje nejen v jejich každodenním životě, ale také v typu rolí a filmech, ve kterých hrají.⁷¹ Co se týče explicitního vyjádření politického názoru nebo například účasti na demonstracích, tisk a veřejnost často reagují na účast/zapojení hvězdy a na překážky, které při tom musí překonávat, než na závažnost společensko-politické problematiky.⁷²

2.2.3. Hvězdy jako obraz

Hvězdný obraz (star image) je jedním ze základních termínů, se kterými Dyer pracuje. Obraz nechápe pouze jako vizuální znak, ale jako komplexní soubor vizuálních, verbálních a sluchových znaků, který může představovat obecný obraz

⁶⁷ SHINGLER, Martin. *Star Studies: A Critical Guide*, s. 20.

⁶⁸ Individuace – psychologický termín Carla Gustava Junga, vyčleňování jedince z davu/společnosti na základě rozvoje jeho osobnosti.

⁶⁹ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 27.

⁷⁰ Dyer poznamenává, že jestli člověk tyto věci považuje za politické nebo ne samozřejmě záleží na jeho politice.

Tamtéž.

⁷¹ Tamtéž, s. 28.

⁷² Tamtéž, s. 78.

slávy nebo jedné konkrétní hvězdy.⁷³ Podkapitola *Hvězdy jako hvězdy* řeší obecný obraz slávy. „Sláva je obrazem způsobu, jakým hvězdy žijí.“⁷⁴ Tento obraz v sobě kombinuje neobyčejné s obyčejným, jsou v něm obsaženy základní americké/západní hodnoty. Obvykle je vnímán jako verze amerického snu, nicméně do něj pronikají méně pozitivní prvky spojené převážně se ztrátou soukromí a neúspěchy v soukromém životě.⁷⁵

Hvězdy jako typy rozvíjejí vztah mezi hvězdou a společenskými typy. Podle Dyera populární motiv „z chudáka boháčem“ (rags-to-riches) a romantická zápletka jako ztvárnění problému heterosexuální monogamie naznačují, že opravdová důležitost hvězd nevychází z jejich životního stylu, ale z jejich normálnosti a reprezentativnosti, obzvláště ve vztahu k jejich specifčnosti. Dyer navazuje na koncept O. E. Klappa, jenž společenský typ popisuje jako sdílený, poznatelný, snadno pochopitelný obraz toho, jací lidé jsou.⁷⁶ Dyer poukazuje na problémy s Klappovým přístupem (nejasná metodologie, důraz na bílé heterosexuální muže ze střední třídy apod.), ale jeho klasifikaci považuje za užitečnou a dále ji rozvádí. Sám Klapp navíc uvádí hvězdy jako příklady u konkrétních kategorií. Tři převažující typy jsou podle Klappa *dobrák* (the good Joe, základní americký sociální typ, z hvězd sem patří třeba Bing Crosby a Lucille Ball), *tvrd'ák* (the tough guy, ambivalentní, jiný název pro antihrdinu, můžeme sem zařadit Jamese Cagneyho nebo Clinta Eastwoda) a *pin-upka* (poněkud zavádějící název, Dyer navrhuje glamour girl, ženský typ založený na vzhledu a sexualizaci, jako příklad je uvedena Marilyn Monroe).⁷⁷ Alternativní nebo subversivní typy vyjadřují nespokojenost s dominantními hodnotami reprezentovanými výše zmíněnými typy, popřípadě je přímo odmítají. Dyer přes práce dalších teoretiků blíže představuje dva z těchto typů – *rebela/rebelku* (mezi uvedenými příklady hvězd je Jane Fonda a Montgomery Clift) a *nezávislou ženu* (vztahuje se hlavně k období 30. a 40. let, do této kategorie se mimo jiné řadí Bette Davis a Greta Garbo).⁷⁸ Nicméně je potřeba klást si otázku, jestli tyto typy

⁷³ Tamtéž, s. 34.

⁷⁴ „Stardom is an image of the way stars live.“

Tamtéž, s. 35.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Tamtéž, s. 47.

⁷⁷ Tamtéž, s. 47–51.

⁷⁸ Tamtéž, s. 52–59.

a hvězdy s nimi spojené představují opravdovou hrozbu pro status quo a dominantní ideologii, nebo jestli jim nakonec podlehnou.⁷⁹

2.2.4. Konstrukce hvězdného obrazu

Jedním z největších přínosů teorie Richarda Dyera je jeho přístup ke způsobu, jakým je hvězdný obraz konstruován. Analýza filmu a filmových scén nestačí, obraz formují i další mediální texty. Dohromady jsou čtyři – *propagace, publicita, filmy, kritika a komentáře*.⁸⁰

Pod pojmem *propagace* jsou zahrnuty texty, které vznikly jako součást záměrného budování konkrétního obrazu hvězdy. Mezi ně patří a) materiál týkající se přímo dané hvězdy (účast na premiérách, tiskových konferencích a talk show, focení do časopisů a jiné akce spojené s propagací filmu), b) materiál propagující hvězdu v daném filmu (trailery, plakáty, billboardy).⁸¹

Publicita se od *propagace* liší tím, že není záměrná (nebo aspoň budí takový dojem). Týká se toho, co tisk sám objeví, situací, kdy se hvězda (údajně) podřekne v rozhovorech a talk show,⁸² informací o soukromém životě hvězd. *Publicita* dodává hvězdám autenticitu, projevuje se v ní také pnutí mezi hvězdou jako člověkem a jejím obrazem. V minulosti *publicita* také do velké míry podléhala vlivu studií a byla tedy záměrná. Jasnou výjimkou bylo zveřejnění skandálu vážně poškozující jméno a kariéru hvězdy (a tedy i studia).⁸³ Na druhé straně menší skandály měly a mají schopnost udržet hvězdu v povědomí a zájmu veřejnosti. V dnešní době bychom do *publicity* mohli zařadit také vystupování hvězd na sociálních sítích. Stejně jako v období studiového systému ani u sociálních sítí často nevíme, kdo účet doopravdy spravuje. Může to být sama hvězda, nebo i člověk starající se o její *publicitu*.

Film zahrnuje jak filmovou prezentaci hvězdy, tak okolnosti, které vedly k obsazení hvězdy do konkrétního filmu. Speciální místo mezi filmy zaujímají tzv. *star vehicles*, filmy postavené kolem hvězdy a jejího obrazu. Scénář se mohl psát pro

⁷⁹ Tamtéž, s. 52.

⁸⁰ Z Dyerovy metodologie vychází i řazení těchto druhů materiálů do pramenů. Viz *Seznamy pramenů a literatury* na konci práce.

⁸¹ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 60.

⁸² Rozhovory a talk show sice částečně slouží k propagaci nového filmu, jde ale pouze o jedno z mnoha témat hovoru.

⁸³ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 61.

konkrétní hvězdu, práva na adaptaci knih se kupovala s vidinou hvězdy v hlavní roli, detaily zápletky se mohly upravovat podle hvězdného obrazu herce/herečky. Vznikalo tak spojení hvězdy s typem postavy a zápletky, u některých žánrů a hvězd byl v ději vymezen prostor pro prezentaci jejich specifického talentu (např. tanec, zpěv, kaskadérské výstupy). Na tento typ filmů je v kontextu kariéry jedné hvězdy možné nahlížet jako na specifický žánr. Ne všechny filmy s hvězdami můžeme označit za *star vehicles*. Některé dokonce hvězdný obraz výrazně rozvracejí, a to hlavně v případě *off-castingu*, tedy obsazení hvězdy proti typu. Přestože jsou *star vehicles* spojovány spíše se studiovým systémem a jeho kontrolou hvězdného obrazu, objevují se i v současné kinematografii.⁸⁴

Poslední skupinou mediálních textů jsou *kritiky a komentáře*. Ty jsou sice mediálními produkty a součástí filmového průmyslu, máme ale tendenci stavět je na stranu diváků – konzumentů. Přispívají k vytváření veřejného mínění o hvězdě nebo reprodukují již existující a rozšířené pocity a názory. Mohou také přispět ke změně směru kariéry hvězd. Zahrnujeme do nich recenze, texty v knihách o filmech a filmovém průmyslu, prakticky jakékoli texty zabývající se současným děním. Autoři těchto textů jsou v jiné pozici než lidé konstruující hvězdný obraz přes propagaci a filmy. Vztah mezi nimi poukazuje na komplexnost, rozpornost a mnohovýznamovost hvězdného obrazu.⁸⁵

Dyer chápe hvězdný obraz jako *strukturovanou polysémii*. Polysémie (mnohoznačnost) je chápána ve smyslu mnohonásobných významů a účinků obrazu, jejichž počet je ale konečný.⁸⁶ Nejde tedy o hledání jednoho správného významu, ale o odkrývání různorodosti významů, které ve hvězdě čtou diváci různé třídní, rasové, národnostní, sexuální a jiné příslušnosti.⁸⁷ Tato polysémie je strukturovaná, prvky označování se mohou vzájemně doplňovat, či mohou být do určité míry v opozici nebo rozporu. V tomto případě je hvězdný obraz charakterizován pokusy rozdíly mezi prvky překonat, urovnat nebo zamaskovat, popřípadě je udržovat

⁸⁴ Tamtéž, s. 61–62.

⁸⁵ Tamtéž, s. 62–63.

⁸⁶ Tamtéž, s. 63.

⁸⁷ SHINGLER, Martin. *Star Studies: A Critical Guide*, s. 20.

v napětí. Obraz má také časový rozměr, v průběhu času se rozvíjí a mění, nebo je naopak kontinuální.⁸⁸

2.2.5. Konstrukce postavy

Herecké hvězdy ve filmech hrají postavy, o kterých můžeme mluvit jako o zkonstruovaných zastoupeních osob.⁸⁹ Postavy a celkové vystupování hvězdy ve filmu má vliv na konstrukci hvězdného obrazu (viz předchozí kapitola), proto je třeba krátce představit, jak postava vzniká.

Charakter postavy je málokdy dán jedním záběrem, místo toho je budován filmaři a diváky. Postava je konstrukt vytvořený několika různými znaky napříč celým filmem. Dyer z pozice diváka/čtenáře/dekodéra filmu definuje tyto znaky: *předchozí informovanost diváka, jméno, vzhled, objektivní koreláty, mluva postavy, mluva ostatních postav, gesta, jednání, struktura a mizanscéna.*⁹⁰

Předchozí informovanost diváka formuje divákův názor na postavu ještě před samotným zhlédnutím filmu. Zahrnujeme do ní a) znalost příběhu (film je adaptací jiného média, remakem již existujícího filmu), b) znalost postavy (reálné osobnosti, opět adaptace a remaky, ale také sequely, prequely a spin-offy),⁹¹ c) propagace (názory a očekávání formují hlavně trailery a plakáty), d) očekávání spojená se znalostí herce/žánru (spojení herce s určitým žánrem), e) kritika (recenze, reflexe apod.).⁹²

Jméno postavy může vypovídat o jejím etnickém a třídním původu, vlastním vnímání identity (např. odmítání křestního jména nebo příjmení) a psychologických rysech. Na rozdíl od knih nebo divadla ve filmu se jméno postavy buduje hůře, i proto diváci často jméno filmové postavy zaměňují za jméno herce. Jméno herce v sobě navíc také nese určité významy a můžeme ho analyzovat podobně jako jméno postavy.⁹³

⁸⁸ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 64.

⁸⁹ Tamtéž, s. 89.

⁹⁰ Tamtéž, s. 106–107.

⁹¹ Remake = nové zpracování již existujícího filmu. Sequel = pokračování původního filmu. Prequel = natočen po původním filmu, ale dějově ho předchází. Spin-off = odvozen od původního filmu (např. postavou), ale rozpracovává jiný příběh.

⁹² DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 107–109.

⁹³ Tamtéž, s. 109.

Vzhled postavy v sobě obsahuje fyziognomii herce lehce popsatelnou na základě kulturních protikladů (mladý vs. starý, krásný vs. ošklivý, citlivý vs. hrubý apod.) a etnických typů. Důležité jsou i kostýmy, účes a módní doplňky, které v sobě nesou určité kulturní kódy naznačující charakter postavy a její sociální status.⁹⁴

Objektivní koreláty jsou předměty, zvířata, prostředí, střih a symbolika, se kterými je postava spojována a přes které je možno lépe rozpoznat její psychický stav. A podle zacházení postavy s objektivními koreláty a kontrolou nad nimi můžeme lépe odhalit její povahu.⁹⁵

Mluva postavy postihuje jednak to, co postava říká, a jednak jakým způsobem to říká. Charakter postavy je naznačen přímo (co postava říká sama o sobě) a nepřímo (co na sebe nevědomky vyradí). *Mluva ostatních postav* se vztahuje k tomu, co o jedné postavě říká druhá. Naráz se dozvídáme informace nejen o postavě, o které se hovoří, ale také o postavě, která mluví. Oba znaky spojené s mluvou jsou ovšem problematické svou věrohodností.⁹⁶

Gesta je třeba odlišovat podle jejich formálního nebo neformálního kódování. Formální jsou založena na společenských pravidlech, jsou univerzální. Neformální nebo také nedobrovolná jsou spojena s „pravým já“ postavy, více souvisí s individuálním hereckým projevem hvězdy a při dekódování postavy mají větší výpovědní hodnotu. *Jednání* se netýká pouze postavy jako gesta, ale je navázáno na děj, podporuje ho a posouvá ho dopředu.⁹⁷

Pod termínem *struktura* si ve spojitosti s filmem nejdříve asociujeme strukturu narativu. Avšak role struktury u postavy může děj přesahovat. Jednou z dlouho debatovaných otázek je vztah mezi postavou a strukturou – zda je postava funkcí struktury a její osobnost je určena požadavky děje a je mu podřízena, nebo jestli struktura vychází z postavy, která žije spontánním životem.⁹⁸

⁹⁴ Tamtéž, s. 109–110.

⁹⁵ Tamtéž, s. 112.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Tamtéž, s. 113–114.

⁹⁸ Tamtéž, s. 115.

Posledním znakem je *mizanscéna*. Jedná se o zastřešující termín podle Dyera⁹⁹ obsahující svícení, barvu, rámování, kompozici a umístění herců na scéně. Vyjadřuje charakter nebo duševní rozpoložení postavy. Přes mizanscénu nebo v mizanscéně se navíc vyjadřuje všech devět výše zmíněných znaků.¹⁰⁰

2.2.6. Hvězdy jako postavy ve filmech

Konstrukci postavy ovlivňuje také samotná hvězda a její hvězdný obraz. Je potřeba zohlednit její herectví a samotný fakt, že hvězda ve filmu účinkuje. Přítomnost hvězdy ve filmu se mimo jiné vztahuje k předchozí informovanosti diváka popsané v předešlé podkapitole. Hvězdný obraz může být ke konstrukci postavy využit třemi způsoby. Prvním z nich je *selektivní využití*, kdy ze strukturované polysémie obrazu hvězdy nejsou vybrány všechny významy. Některé jsou tedy upozaděny a jiné zdůrazněny. Problém může nastat, pokud filmaři kladou důraz na významy, které publikum nepovažuje za důležité. Druhým způsobem je *vhodné obsazení* (perfect fit). V tomto případě celý hvězdný obraz koresponduje s postavou. Některé znaky obrazu sice nejsou tolik důležité, s postavou jsou ale slučitelné. Vhodné obsazení je spojeno s již známými postavami (např. se jedná o adaptaci), nebo s postavami napsanými přímo hvězdě na míru. Posledním způsobem je *problematické obsazení*. Podle Dyera většinou podstata hvězdného obrazu způsobuje v konstrukci postavy problémy. Střetávají se totiž dva komplexní znakové útvary – hvězda jako obraz a jiným způsobem vystavěná postava. V extrémním případě může jít o tzv. miscasting, tedy obsazení role špatnou hvězdou, kdy je rozpor mezi hvězdou a postavou nejvíce patrný.¹⁰¹

2.2.7. Hvězdy a/jako autoři

Na závěr bych ráda zmínila Dyerův příspěvek na téma hvězd a autorů. Ten se zabývá otázkou, zda hvězdu můžeme řadit mezi autory filmu. V případě *star vehicles* byla hvězda klíčovým prvkem ovlivňujícím příběh, ikonografii a filmový styl (viz str. 21-22). Na druhou stranu v období studiového systému studia hvězdný obraz

⁹⁹ Např. David Bordwell a Kristin Thompson definují mizanscénu trochu jinak. Podle nich zahrnuje prostředí, svícení, kostýmy a chování postav.

BORDWELL, David, THOMPSONOVÁ, Kristin. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011, s. 159.

¹⁰⁰ DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*, s. 117.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 126–131.

svých herců a hereček kontrolovala a ovládala, což někdy vedlo k vzájemným konfliktům.¹⁰² Jednoduše řečeno, některé hvězdy měly větší moc a kontrolu nad podobou filmů, ve kterých se objevovaly. To do určité míry platí i dodnes, vždy záleží na konkrétním případě. Samostatnou kapitolu pak tvoří hvězdy, které samy sebe ve filmu režírovaly nebo k němu napsaly scénář.¹⁰³

Zajímavým tématem je samotná spolupráce hvězd a autorů. Hvězdný obraz režisérovi/režisérce poskytuje určité možnosti, jak s hvězdou pracovat, a režisér/ka může přes zavedený obraz hvězdy projevit svůj autorský přístup. I přes vzájemnou spolupráci byl přínos režiséra/režisérky dlouho považován za důležitější.¹⁰⁴ To se ale od vydání Dyerovy knihy změnilo. Hvězdy se veřejně více vyjadřují o svém přístupu k herectví a k roli, jejich příprava na natáčení a často natáčení samotné (hlavně pokud byly nějakým způsobem náročné a netradiční) se stávají hlavním předmětem článků a rozhovorů.¹⁰⁵ U některých filmů se do centra pozornosti dostávají i samotní režiséři/režisérky, kteří se k vzájemné spolupráci s hvězdou sami vyjadřují a zdůrazňují individuální přínos hvězdy do tvůrčího procesu a konečné podoby filmu.¹⁰⁶ Je tedy důležité uvědomit si, že hvězdy mohou přispět i jinak než „jen“ herectvím.

2.3. Barry King a současný hvězdný systém

Barry King je od poloviny 80. let jedním z nejvýraznějších jmen oboru star studies. Na hvězdy a jejich funkci pohlíží z jiného úhlu než Richard Dyer. Kombinací principů marxistické ekonomie a historického výzkumu postihuje význam hvězd jako herců a pracujících v kontextu ekonomických změn uvnitř mainstreamové

¹⁰² Za nejvíce diktátorské studio bylo považováno Warner Bros., zažalovaly jej Bette Davis (neúspěšně) a hlavně Olivia de Havilland. Rozhodnutí soudu v prospěch de Havilland se stalo jedním z nejdůležitějších v historii Hollywoodu.

Dyer zmiňuje Gretu Garbo a MGM, která měla se studiem časté konflikty ohledně scénářů. Většinou je ale vyhrála.

Tamtéž, s. 154.

¹⁰³ Tamtéž, s. 152–155.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 155.

¹⁰⁵ Mezi nejvýraznější příklady z posledních pár let patří např. Leonardo DiCaprio ve filmu *REVENANT Zmrtvýchvstání* (The Revenant, Alejandro G. Iñárritu, 2015), Joaquin Phoenix ve filmu *Joker* (Todd Phillips, 2019) nebo celé natáčení filmu *Mad Max: Zběsilá cesta* (Mad Max: Fury Road, George Miller, 2015).

¹⁰⁶ Např. u filmu *Happy New Year, Colin Burstead* (Ben Wheatley, 2018) je v závěrečných titulcích u autora scénáře uvedeno „Ben Wheatley with additional material by the cast“.

kinematografie.¹⁰⁷ V eseji *Embodying an Elastic Self: The Parametrics of Contemporary Stardom* publikované v roce 2003 se zamýšlí nad způsoby, jak změny uvnitř filmového průmyslu ovlivňují vznik a podstatu hvězd.

2.3.1. Vývoj filmového průmyslu

King vyjmenovává celkem devět vzájemně souvisejících okruhů, které stojí za rozdíly mezi současnými hvězdami a hvězdami studiového systému.

1. Hvězda a její obraz jsou vytvářeny a udržovány řadou specialistů. Z celého procesu se stal systém o několika fázích, kdy každý specialista má na starosti odlišný aspekt hvězdného obrazu (od duševního a fyzického zdraví až po právníké záležitosti). Specialisté nejsou spojeni s filmovým studiem.
2. Hvězdy už nejsou zaměstnanci studia. Samy tak z finančních důvodů chtějí, aby jejich projekt byl výdělečný, proto prezentují obrovské nadšení, zapálení a víru v jeho úspěch. Na druhou stranu hvězda jako podnikatel musí být schopna rychle přejít z jedné role do druhé, pokud se naskytne příležitost.
3. Komerční nebo kritický úspěch spojený s hereckým výkonem je základ. Konzistentní úspěch je ale těžké udržet a úspěch v jedné oblasti automaticky neznamená úspěch v druhé. Kompenzací se tak pro hvězdný systém může stát jeho vlastní hyperbola – jakýkoli úspěch nemůže být méně než ohromný, neúspěch katastrofální a normálnost/průměrnost je prostorem pro zdokonalování.
4. Klasický Hollywood byl vnímán jako hvězdná a filmová komunita, všechny hvězdy se nacházely na jednom místě. Toto konkrétní místo bylo nahrazeno virtuálním prostorem – showbusinessem, ve kterém se setkává široké spektrum veřejných osobností. To má za následek vznik celebrit, které jsou známé pro svoji známost (viz str. 15).
5. Rostoucí počet masových médií s bulvárním obsahem (internetové stránky, bulvární časopisy, noviny, televizní pořady apod.) vytvořil globální trh pro drby a pomluvy o hvězdách a celebritách. To má za následek zvýšenou potřebou zviditelnit se a zastínit konkurenci.

¹⁰⁷ SHINGLER, Martin. *Star Studies: A Critical Guide*, s. 31, 33.

6. Díky technologickému pokroku máme ke hvězdám snadnější přístup. Internet, satelitní a kabelová televize, streamovací služby, nelineární televize, ale stále také Blu-ray a DVD umožňují sledovat filmy opakovaně, usnadňují analýzu a udržují hvězdu (současnou i nesoučasnou) v obecném povědomí. Dostupnější jsou i nefilmové materiály. Díky internetu a sociálním sítím může kdokoli hvězdu veřejně okomentovat.
7. Média si uvědomují zájem konzumentů o informace týkající se hvězd a tyto informace jim poskytují. Veřejné i osobní informace jsou znásobovány a reprodukovány rozličnými typy médií s odlišnými cílovými skupinami, stylem vyjadřování i ideologickými přesvědčeními. Celý proces paradoxně posiluje hledání autenticity a pravého významu hvězdy.
8. Hvězdy se stávají postavami příběhu vlastního života. Milníky soukromého života, jako je uzavření sňatku, rozvod, rodičovství nebo nemoc, jsou považovány za silné transformační události. S každou takovou událostí na sebe hvězda bere novou (životní) roli. Hvězda musí být přítomna, i když zrovna nepropaguje nový film. Významu tedy nabyly fotky pořízené paparazzi zachycující nenalíčenou hvězdu v domácím oblečení provádějící běžnou činnost.
9. Speciální efekty a velkolepé akční scény posilují význam hvězdy jako tělesného spektaklu. Z toho důvodu je na fyzický vzhled kladen ještě větší důraz. Navíc toho, kdo vypadá dobře, vnímáme na první pohled pozitivně.¹⁰⁸

2.3.2. Vztah hvězd a veřejnosti

Výše vyjmenované změny mají za následek kromě jiného to, že současné hvězdy jsou neustále pod drobnohledem veřejnosti. Ta nedělá rozdíl mezi soukromým a profesním životem. Terčem neustálého hodnocení a rozebírání jsou nejen neúspěchy a skandály hvězd, ale i jejich úspěchy. Díky sociálním sítím a internetu je snazší neustále se vracet do minulosti hvězd, znovuobjevovat jejich (kontroverzní) prohlášení nebo aféry. Ty jsou pak vrženy do veřejného prostoru, aniž

¹⁰⁸ KING, Barry. *Embodying an Elastic Self: The Parametrics of Contemporary Stardom*, s. 49–51.

by se kladl zřetel na čas a prostor, a je pouze na hvězdě, jak se k tomu postaví.¹⁰⁹ Její postoj je pak veřejností samozřejmě dále hodnocen.

Jednou z reakcí hvězd na tuto skutečnost je tzv. povolené stažení se (licensed withdraw). Hvězda je viditelná v průběhu propagace projektu/role, jinak se ale na veřejnosti objevuje velmi zřídka. Jednoduše řečeno nechce být středem pozornosti, pokud to opravdu není nutné.¹¹⁰ Údiv nad normálností hvězdy nebo zdůrazňování její obyčejnosti se stávají součástí hvězdného obrazu. Podobně funguje i absence hvězdy na sociálních sítích (hlavně na Twitteru, Instagramu a Facebooku). Některé hvězdy si od nich udržují odstup, jejich obraz je tedy více střežený, aby byl vytvářen a reflektován s ohledem na profesionalitu a kariéru hvězdy.¹¹¹

V závěru své práce King uvádí, že současné hvězdy se pod dohledem veřejnosti pohybují v roztržitém a extrémně soutěživém prostředí. Aby uspěly, musí umět přizpůsobit své schopnosti, vlastnosti a značku (viz str. 15) všem naskytnutým příležitostem. Avšak veškeré posuny a změny v jejich hvězdném obrazu musí vytvářet dojem konstantnosti. V průběhu tohoto procesu je hvězda elastická, přizpůsobuje se, aby přežila.¹¹²

2.4. Irská (národní) kinematografie

Na závěr kapitoly představující metodologii bych ráda upřesnila význam termínu „irská kinematografie“. Záměrně se vyhýbám přidání slova „národní“, neboť ho v dnešní době, v době globalizace a transnacionalismu považují za problematické. Ruth Barton ve článku *Is there such a thing as an Irish film anymore? Does it matter?* píše, že natáčení filmů je globální průmysl a lokální zdroje malých zemí nestačí ani na financování filmu se středně velkým rozpočtem. Dále uvádí, že podoba irského filmu se s koncem 90. let a se začátkem nového tisíciletí výrazně změnila. Dříve bylo velmi snadné irský film rozpoznat – většinou se jednalo o dramata s tragickým příběhem odehrávající se na venkově, hlavními postavami byly zachmuření muži, typické byly rozbité rodiny a celý film provázal vliv katolické

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 51–52.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 52.

¹¹¹ SHINGLER, Martin, STEENBERG, Lindsay. *Star studies in mid-life crisis*, s. 447.

¹¹² KING, Barry. *Embodying an Elastic Self: The Parametrics of Contemporary Stardom*, s. 60.

církve. Zabývaly se celospolečenskými problémy či přímo národnostní otázkou. Naopak dnes není na první pohled jasné, jestli něco tak koherentního jako je národní kinematografie stále existuje (a jestli by vůbec existovat mělo).¹¹³

Filmový průmysl malých zemí je závislý na koprodukcích. Na získávání financí z různých mezinárodních zdrojů bylo někdy nejen v Irsku pohlíženo s despektem. U výsledných filmů byla kritizována ztráta národnostní specifičnosti a celková nevýraznost. Každá z koprodukčních zemí měla určité požadavky, které bylo potřeba splnit, výsledkem tak byl nevýrazný a nefungující film, pro extrémně nevydařené projekty se používalo označení europudding. Postupem času se ale producenti naučili skloubit mezinárodní financování s lokálním příběhem tak, že v hotovém filmu si vlivu více zemí nelze všimnout (výjimku tvoří herecké obsazení).¹¹⁴

Martin McLoone vnímá vývoj v Severním Irsku i Irské republice ne jako národní kinematografii, ale jako úspěšnou integraci Irska do mezinárodní filmové kultury. Místní nezávislé filmy s touto kulturou nesoutěží, naopak se uvnitř ní pohybují, žijí v ní a jsou jí podporovány. Tudíž se musí do velké míry přizpůsobit jejím estetickým konvencím. Proto je podle McLoona v dnešní době skoro nemožné představit si, jak by v této kultuře mohly existovat experimentálnější a politicky angažované filmy, které se natáčely v 70. a 80. letech.¹¹⁵ Ruth Barton s McLoonem polemizuje. Nezávislé filmy a filmy pouze irské produkce s mezinárodní filmovou kulturou a koprodukcemi soutěží přinejmenším o diváky. Nemají potřebné množství finančních prostředků na propagaci, o osudu filmu je většinou rozhodnuto na základě tržeb za první víkend. Návštěvníci kin tedy ani nestihnou ústně šířit povědomí o filmu. Spousta irských filmů se navíc uvedení v kinech nedočká a na plátně jsou ke zhlédnutí pouze v rámci filmových festivalů. Irská kinematografie samozřejmě je pod vlivem internacionalizace. Příkladem mohou být hned tři koprodukční filmy Yorga Lanthima – *Humr* (The Lobster, 2015), *Zabití posvátného jelena* (Killing of a Sacred Deer, 2017) a *Favoritka* (The Favourite, 2019) nebo film Lennyho

¹¹³ BARTON, Ruth. Is there such a thing as an Irish film anymore? Does it matter?. In: *The Irish Times* [online]. 29. 6. 2019 [cit. 3. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/is-there-such-a-thing-as-an-irish-film-anymore-does-it-matter-1.3935680>.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ MCLOONE, Martin. Foreword: Irish National Cinema – What Have We Wrought? Contemporary Thoughts on a Recent History. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*, s. xiv.

Abrahamsona *Room* (2015). Sice se na nich podílel irský štáb nebo byly využity irské lokace, ale obsahově s Irskem nemají nic společného. Tyto mezinárodní koprodukce na sebe přitahují pozornost, nicméně většina irských filmů zůstává zasazená do Irska a má irskou tematiku. Z těchto důvodů je jedním z klíčových pojmů spojených se současnou irskou kinematografií transnacionalismus.¹¹⁶

Transnacionalismus se od globalizace zjednodušeně řečeno odlišuje tím, že je založen na vzájemném ovlivňování se. Nejde o šíření jedné dominantní ideologie, která potlačuje jiné ideologie a stává se tak univerzální. V případě transnacionalismu původní kultura nezaniká. Navíc globální kulturní výměna probíhá vzájemně, není vždy jednostranná. Transnacionalismus nejlépe popisuje filmový průmysl, protože zahrnuje irské produkce i koprodukce. Obsahuje v sobě možnosti, jak prvky spojené s národní kinematografií v obou typech filmů zachovat a nezavrhnout je.¹¹⁷

Vzhledem k tématu této práce si vypůjčuji přístup Ruth Barton a pod termínem „irský film“ vnímám film natočený v Irsku a o Irsku.¹¹⁸ Nezáleží tedy, zda je film čistě irskou produkcí nebo koprodukcí, jde o jeho postavy, téma a místo děje. Avšak soustředím se primárně na hrané celovečerní filmy. A jak je již uvedeno v úvodu, Irsko je vnímáno ve smyslu celého ostrova.

Primárním metodologickým přístupem práce je tedy koncept Richarda Dyera rozšířený o specifika současného filmového průmyslu, jak je popisuje Barry King. Následující kapitola metodologii rozšiřuje o typizaci postav irského původu v hollywoodských filmech a o vznik typizovaného hvězdného obrazu. Zmíněna je také problematika tzv. turistických filmů.

¹¹⁶ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 3, 19, 28–29.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 12, 19.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 19.

3. Irsko pohledem Hollywoodu

Tato kapitola stručně přibližuje typizaci irských postav a její vliv na budování hvězdného obrazu herců a hereček. Ukazuje, že stereotypní zobrazování Irska a jeho obyvatel není pouze otázkou minulosti, filmaře (včetně hereček) ovlivňuje dodnes.

3.1. Typizace postav a hvězdného obrazu

„Je skutečná? Nemohla být!“ („Is that real? She couldn't be!“) takto reaguje Sean Thornton (John Wayne), když poprvé spatří Mary Kate Danaher (Maureen O'Hara). Odkazování se na film *Tichý muž* (The Quiet Man, 1952) režiséra Johna Forda v kontextu zobrazování Irska a jeho obyvatel Hollywoodem je klišé samo o sobě. Nedá se však popřít, že se v rámci této problematiky jedná o ukázkový případ. Film pracuje s dodnes populárním tématem návratu z Ameriky do rodné země a s tématem hledání kořenů. Důležité jsou také osobnosti, které se na snímku podílely, a jejich vztah k Irsku. Oba rodiče Johna Forda ze země emigrovali do USA.¹¹⁹ Dědeček Johna Waynea pocházel z Irska, Wayne navíc na natáčení do země svých předků doprovázely jeho čtyři děti, které se ve filmu krátce objevily.¹²⁰ Scénář Franka S. Nugenta byl založen na stejnojmenné povídce irského spisovatele Maurice Walshe. Film se natáčel v okresech Mayo a Galway, ve vedlejších rolích se objevilo množství místních herců. Barry Fitzgerald si zahrál roli Michaleena Óg Flynna, ve filmu se objevil také jeho bratr, herec a režisér Arthur Shields jako reverend Playfair. A v hlavní ženskou roli ztvárnila Maureen O'Hara.

Martin McLoone v analýze *Tichého muže* popisuje kontrasty mezi Irskem a Spojenými státy, s nimiž (nejen tento) film pracuje. Irsko je spojováno s tradicí, venkovem, přírodou, odpočinkem a nebem. USA jsou naproti tomu asociovány s modernitou, městy, kulturou, prací a peklem. Hlavní postava Sean se pohybuje ve zdánlivě nelogickém, komickém irském světě, který za zbytkem moderního světa zaostává. Neméně důležitý poznatek se týká toho, o čem *Tichý muž* vlastně je. Snímek

¹¹⁹ EYMAN, Scott. Print the Legend – The Life and Times of John Ford. In: *The New York Times* [online]. [cit. 15. 1. 2020]. Dostupné z:

<https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/books/first/e/eyman-legend.html>.

¹²⁰ IRISHCENTRAL STAFF. John Wayne's love of Ireland and The Quiet Man. In: *IrishCentral* [online]. 17. 3. 2019 [cit. 15. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishcentral.com/culture/john-wayne-love-ireland-quiet-man>.

totiž nepojednává o Irsku, ať už reálném nebo imaginárním, ale o představivosti irských Američanů.¹²¹

Maureen O'Hara byla v době natáčení *Tichého muže* dobře známou hvězdou. John Ford v jejich společných filmech využil reputace O'Hary jako ženy a herečky zpochybňující společenské normy, její rebelie se však musela odehrávat uvnitř rodinného prostředí. Hereččiny postavy jsou volnomyšlenkářské objekty touhy hlavního hrdiny, které jsou v jeden den kráskami, ale další den mohou být fúriemi.¹²² To vše je obsaženo i v postavě Mary Kate Danaher, ukázkovém příkladu kurážné colleen. Tento typ postavy je definován jako mladá, neprovdaná temperamentní dívka (temperament je často posílen zrzavými vlasy), která je objektem zájmu hlavního hrdiny. Je ženou v domácnosti (doslova tvoří domov), je spojená s venkovem, a tedy i se zachováním tradic. Dokonce může představovat zosobnění Matky Země/Irska.¹²³ Mary Kate je ve filmu představena z pohledu Seana. Sledujeme jeho pohled a vidíme mladou dívku se zrzavými vlasy a výraznou červenou sukni, jak bosá žene ovce zelenou trávou a stromy (Obr. 2). Svědky jejího temperamentu jsme poprvé ve scéně odehrávající se v kuchyni, kdy rázným způsobem obsluhuje přítomné muže včetně svého bratra a nadává jim. Mary Kate je colleen, jak má být.

Obr. 2 Představení Mary Kate Danaher (Maureen O'Hara)

¹²¹ MCLOONE, Martin. *Irish Film: The Emergence of a Contemporary Cinema*, s. 54, 57.

McLoone zmiňuje také sebeuvědomělost a intertextualitu filmu, které čtení filmu problematizují. Ruth Barton na McLoona navazuje a tvrdí, že film je úmyslně nerealistický a performativní, a tak své představy cíleně zdůrazňuje. (BARTON, Ruth. *Acting Irish in Hollywood: From Fitzgerald to Farrell*, s. 38.)

¹²² BARTON, Ruth. *Acting Irish in Hollywood: From Fitzgerald to Farrell*, s. 100–101.

¹²³ BARTON, Ruth. *Irish National Cinema*, s. 73.

Stereotypy spojené s postavami, zobrazování krajiny a preferovanými tématy tvoří základ irské kinematografie, s nímž se filmaři musí vypořádat ať už tím, že je zcela odmítnou, přijmou nebo přepracují.¹²⁴ Colleen je pouze jedním z typů postav, které udržovaly skupinu národnostních stereotypů a staly se těžištěm repertoáru irských herců působících nejen v Hollywoodu. Typizované postavy vycházely z tradice vaudevillu a divadelních her (za obzvláště důležitý je považován vliv dramatika a herce Diona Boucicaulta, jenž přes melodramata zpopularizoval irskou sentimentalitu), a postupně vznikl předpoklad, že irské postavy by měly být komické a venkovské.¹²⁵ Typy postav, které se ujaly, jsou *colleen*, *násilný Ir* (fighting Irishman), *kašpar* (buffoon), *trpící matka* (long-suffering mother) a *rebelující syn* (rebel son).¹²⁶ Později Ruth Barton přidává ještě *kněze* (priest), *policistu* (trooper) a *městského gangstera* (inner-city gangster).¹²⁷

Trpící matka je spolu s colleen v kontextu mé páce nejdůležitějším typem. Střídavě je zosobněním Matky Země/Irska a Panny Marie. Je oddaná, asexuální, její touhy jsou uspokojovány mateřstvím. Dominuje domácímu prostředí, často nahrazuje muže jako hlavu rodiny. Reprezentuje stabilitu, je laskavá a při neštěstí a strastech ochraňuje své syny.¹²⁸ Její spojení s historií a tradicemi je silnější než u colleen a převážně se jedná o historii utrpení a vzdoru. V nehollywoodském koprodukčním filmu *Zvedá se vítr* (The Wind that Shakes the Barley, Ken Loach, 2006) se trpící matka objevuje hned ve dvou generacích. Jde o postavy Bernadette (Mary Murphy) a její matky Peggy (Mary O’Riordan) žijící na venkově v Corku. Hned ve druhé scéně filmu je Black and Tans¹²⁹ popraven jejich syn/vnuk. Black and Tans později vypálí jejich dům, Peggy se ale odmítá přestěhovat.

Přes postavy a stereotypy měla typizace vliv na konstrukci hvězdného obrazu hvězd. Skandály kolem Colina Farrella a Jonathana Rhyse Meyerse týkající se alkoholu, drog a násilí byly brány jako národní vlastnost. Oba herci v přibližně deseti

¹²⁴ Tamtéž, s. 7.

¹²⁵ BARTON, Ruth. *Acting Irish in Hollywood: From Fitzgerald to Farrell*, s. 11–13, 17.

¹²⁶ BARTON, Ruth. *Irish National Cinema*, s. 7.

¹²⁷ BARTON, Ruth. *Acting Irish in Hollywood: From Fitzgerald to Farrell*, s. 17.

¹²⁸ BARTON, Ruth. *Irish National Cinema*, s. 112–114.

¹²⁹ Označení pro britské posily Royal Irish Constabulary (britská policie působící v Irsku v době, kdy bylo celé součástí Spojeného království) zrekrutované v průběhu války o nezávislost. Byli proslulí svojí brutalitou, název je odvozen od improvizovaných dvoubarevných uniforem.

letech nového tisíciletí vlastně naplňovali typ násilného Ira.¹³⁰ Herečky Maureen O'Sullivan a Maureen O'Hara byly propagovány jako temperamentní, a zároveň nevinné irské colleen, přestože často hrály postavy odlišné etnicity. Toto bylo a stále je umožněno jejich bělostí. Jak říká Diane Negra, bělost byla v USA znormalizována do té míry, až se stala neviditelnou. Etnicita ale může tuto neviditelnost narušovat, údajnou homogenitu bělošství problematizovat a poukázat na hierarchii, která uvnitř bělošství funguje.¹³¹ Hollywood ovšem zobrazoval/zobrazuje etnicity, které byly/jsou v rámci americké kultury běžné a uznávané. Rozšířeným předpokladem o etnicitě v Hollywoodu je, že všechny hvězdy byly nuceny svoji „odlišnost“ opustit a zcela se asimilovat. Opak je ale pravdou. Odlišnost byla zcela potlačena jen výjimečně, někdy byla považována za bezvýznamnou, někdy byla karikována, jindy byla ale zdůrazňována až oslavována. V případech některých hvězd byla dokonce zcela zkonstruována studiem. Hvězdná verze etnicity byla natolik romantizována a zkreslená, až s tou reálnou neměla vůbec nic společného.¹³²

Colleen Moore se stala první hvězdou, jejíž obraz byl budován do podoby irské colleen. Moore (vlastním jménem Kathleen Morrison) zažila největší slávu v polovině 20. let 20. století, a kromě irské colleen byla v jedné etapě své kariéry prezentována také jako Irish Flapper. Propagační materiály důsledně zdůrazňovaly její irskou identitu, kompletně ale ignorovaly fakt, že byla také německého a britského původu a že se narodila ve Spojených státech. Moore přes typ colleen reprezentovala návrat přirozené, venkovské bezproblémové feminity a čisté panenské sexuality. Touto cestou sloužila jako protiváha k (sexuálně) divokým a liberalizovaným ženám 20. let.¹³³ Fanouškovský klub herečky měl ve znaku čtyřlístek (přestože symbolem Irska je trojlístek, jedná se o častou chybu), irské stereotypy jsou patrné i v publicitě týkající se manželství Colleen Moore s producentem Johnem McCormickem. On je popisován jako prudký a náladový,

¹³⁰ Spojitostí mezi reputací Jonathana Rhys Meyera a jeho obsazením do role Jindřicha VIII. v seriálu *Tudorovci* (The Tudors, Showtime, 2007-2010) se blíže zabývá Liz Carville.

CARVILLE, Liz. Transcending Parochial Borders? Jonathan Rhys Meyers Is Henry VIII. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*, s. 71–81.

¹³¹ NEGRA, Diane. *Off-White Hollywood: American Culture and Ethnic Female Stardom*, s. 5.

¹³² Tamtéž, s. 15, 17–18.

¹³³ Negra ve své analýze uvádí další důvody, proč se irskost ve 20. letech stala tolerovanou a ceněnou etnicitou, přes kterou mohla být Moore propagována a její hvězdný obraz ideologicky využit. Podstatným důvodem je úspěšná dlouholetá asimilace irských imigrantů do americké společnosti. Tento motiv se hojně objevuje ve filmech Moore.

ona jako trpící irská manželka/matka. Její irskost byla zdůrazňována i výběrem slov v novinových článcích i mezititulcích hereččiných němých filmů. Tendence zredukovat irskost na lingvistické znaky pomocí slov jako „grand“, „sure“ a „top o’ the morning“¹³⁴ se objevuje dodnes.¹³⁵ Přestože je kariéra Colleen Moore úzce napojena na společensko-politický kontext Spojených států 20. let, je patrné, že způsob konstrukce jejího hvězdného obrazu a irskosti měl vliv na ženské hvězdy, které přišly po ní.

3.2. Turistické filmy

Idealizace a stereotypizace Irska Hollywoodem není záležitostí pouze 20. století. Poměrně krátce po sobě se objevily hned dva filmy, které Irsko 21. století zobrazují jako venkovský ráj. Jsou jimi *P.S. Miluji Tě* z roku 2007, v roce 2010 následoval film *Přestupný rok* (Leap Year, Anand Tucker). Pro detailní analýzu obou snímků zde není prostor, stačí zmínit několik společných znaků. V obou případech se Američanka vydává do Irska (v *P. S. Miluji Tě* se objevuje motiv návratu domů ke kořenům, předci Holly pocházeli z Irska). Většina děje odehrávajícího se v Irsku je zasazena na idylický, ale poněkud zaostalý venkov případně do maloměsta, velkou roli hrají záběry krajiny. V obou filmech je použita jak orchestrální hudba s irskými motivy, tak irské písně. Pro oba filmy platí, že cesta do Irska je cestou do minulosti. V obou filmech paradoxně hlavní mužské postavy nejsou hrány herci pocházejícími z Irska.¹³⁶ Hrdinky v obou filmech přirovnají muže k leprikonům – v *P.S. Miluji Tě* Holly (Hilary Swank) svému manželovi řekne „Nemůžu uvěřit, že jsem se zamilovala do leprikóna!“ („I can’t believe I’m in love with a leprechaun!“), v *Přestupném roce* od rozzlobené Anny (Amy Adams) zazní „A co jako jsi, leprikon pro štěstí?“ („What are you, the Lucky Charms leprecaun?“). A v obou filmech hlavní hrdinka šťastně skončí s irským mužem jako se suvenýrem. To, že Američanky vnímají irské muže jako suvenýry je explicitně uvedeno v *P.S. Miluji Tě*. Silvia Dibeltulo zdůrazňuje scénu, kdy Hollyina kamarádka prohlásí: „Prosím, dovolte mi koupit si ho jako

¹³⁴ Podle tohoto výrazu jsou pojmenované hned dva hollywoodské filmy s irskou tematikou – první z roku 1922 režírovaný Edwardem Laemmlem a druhý (známější) z roku 1949 režírovaný Davidem Millerem v hlavních rolích s Bingem Crosbym, Ann Blyth a Barrym Fitzgeraldem.

¹³⁵ NEGRA, Diane. *Off-White Hollywood: American Culture and Ethnic Female Stardom*, s. 26–38.

¹³⁶ Rodiče Gerarda Butlera sice z Irska pocházejí, on sám tam ale nikdy nežil. Jeffrey Dean Morgan je Američan a Matthew Goode Angličan.

suvenýr!“ („Please, let me buy him as a souvenir!“), druhá kamarádka pár vteřin poté pronese: „Tyhle ve Státech nemáme! Nedělají je!“ („We don't have those in the States! They don't make those!“).¹³⁷ *P.S. Miluji Tě* celkově slouží jako zajímavý předmět analýzy prezentace irské maskulinity, a to zvláště v porovnání prezentace irskosti hlavní hrdinky Holly. Gerry se do USA přestěhoval až po seznámení s Holly, která se narodila v USA a jejíž předci pocházeli z Irska. Jeho irskost je explicitně a stereotypně prezentována od začátku filmu. Holly je vnímána jako Američanka, právě proto, že poukazuje na Gerryho „jinakost“, a jako Američanka a cizinka je vnímána také v Irsku. Její irský původ je zmiňován pouze ve Spojených státech a vedle Gerryho je prakticky neviditelný. Podle Dibeltulo je tedy Holly „Američanka, která občas hraje etnickou roli“.¹³⁸

Irsko si je dobře vědomo, jaký obraz mu byl vybudován v cizině. Uvědomilo si potenciál, jenž tato venkovská utopie představuje, a samo ji začalo prodávat. Za romantizací vlastní přírody a obyvatel se skrývají ekonomické důvody – snaha nalákat turisty a zahraniční filmaře.¹³⁹ První vlna těchto snah se objevila v 50. letech a byla silně ovlivněna úspěchem *Tichého muže*, konkrétně způsobem, jakým bylo Irsko prezentováno americkému publiku.¹⁴⁰ Druhá vlna je spojena s ekonomickým krachem, koncem období keltského tygra. Jedním z projektů sloužících k napravení reputace Irska a znovuzískání zahraniční důvěry byl Imagine Ireland z roku 2011, kdy byl navíc ve funkci irského ambasadora pro kulturu herec Gabriel Byrne.¹⁴¹ Přetrvávajícího vlivu typizace irských postav, přírody a kultury jsou si samozřejmě vědomi i současní filmaři. To je patrné i z rozhovoru se Sarah Phelps, tvůrkyní a scénáristkou britsko-irského seriálu¹⁴² *Dublin Murders* (2019-?) natočeného pro BBC, RTÉ a Starz. Ta na otázku, jakým klišé se snažila vyhnout, odpověděla:

¹³⁷ DIBELTULO, Silvia. *Old and New Irish Ethnics: Exploring Ethnic and Gender Representation in P.S. I Love You*, s. 89–90.

¹³⁸ „American who sometimes plays an ethnic role“
Tamtéž, s. 88.

¹³⁹ MCLOONE, Martin. *Irish Film: The Emergence of a Contemporary Cinema*, s.201–202.

¹⁴⁰ BARTON, Ruth. *Irish National Cinema*, s. 80.

¹⁴¹ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 30.

¹⁴² Seriál od odvysílání první sezóny na stanicích BBC One, RTÉ One a Starz zatím nebyl obnoven, ale o druhé sezóně se jedná.

„Všem. [...] Když jedete do Irska, lidé se najednou nevyřítí ze svých domů, nemají zářivé zrzavé vlasy a mezi zuby trojlístek.“¹⁴³

¹⁴³ „All of them. [...] If you go to Ireland people don't suddenly burst out of their house with bright red hair and the shamrock in their teeth.“
Dublin Murders | Interview with Sarah Phelps. In: *Bradford Zone* [online]. 2. 10. 2019 [cit. 27. 1. 2020]. Dostupné z: <https://tvfeatures.bradfordzone.co.uk/2019/10/02/dublin-murders-interview-with-sarah-phelps-writer/>.

4. Ženy v současném irském filmovém průmyslu

Předmětem čtvrté kapitoly je současný stav irského filmového průmyslu. Debaty o problémech spojených s nedostatečnou diverzitou filmového průmyslu zasáhly také Irsko a právě nedostatek hlavních rolí pro herečky je jednou z možných příčin absence ženských filmových hvězd. Cílem kapitoly je tento problém přiblížit.

4.1. #WakingTheFeminists

V roce 2016 byly nominace a předávání Cen Akademie (Oscarů) provázeny již druhý rok po sobě hashtagem #OscarsSoWhite. V Irsku ho doprovázel ještě jiný hashtag, naštěstí s mnohem pozitivnějším poselstvím - #OscarsSoIrish. Irské (ko)produkce totiž dohromady získaly devět nominací.¹⁴⁴ Z nich sedm získala Irish Film Board (dnes přejmenovaná na Screen Ireland), což bylo více, než získala například studia Paramount a Universal.¹⁴⁵ Ve stejný rok mělo na Sundance Film Festival premiéru hned sedm irských filmů, více snímků na festivalu měly pouze Spojené státy.¹⁴⁶ Irská kinematografie zažívala nebývalý úspěch jak u domácích diváků a kritiků, tak i v zahraničí. Vše ale nebylo tak bezproblémové, jak by se mohlo zdát, do dění totiž zasáhl další hashtag - #WakingTheFeminists.

#WakingTheFeminists a stejnojmenná kampaň nezačala ve filmu, ale v divadelním prostředí. V říjnu 2015 dublinské divadlo Abbey Theatre (národní divadlo) zveřejnilo program na rok 2016 s názvem *Waking the Nation* k připomenutí stého výročí Velikonočního povstání. Mezi dramatiky a režiséry bylo osmnáct mužů a jen dvě ženy. Z nespokojenosti vyjádřené na Twitteru vznikla celonárodní kampaň, která otřásla irským divadelním světem.¹⁴⁷ Přesah do filmového průmyslu přišel již

¹⁴⁴ Čtyři pro film *Room* (nejlepší film, režie – Lenny Abrahamson, herečka v hlavní roli – Brie Larson, která Oscara nakonec vyhrála, nejlepší adaptovaný scénář – Emma Donoghue). Tři pro *Brooklyn* (nejlepší film, herečka v hlavní roli – Saoirse Ronan, adaptovaný scénář – Nick Hornby). Michael Fassbender byl nominován na nejlepšího herce v hlavní roli, Ir Benjamin Cleary zrežiroval a napsal nakonec vítězný krátký hraný film *Stutterer*.

¹⁴⁵ CLARKE, Donald. Donald Clarke on the eve of the 'most Irish' Oscars. In: *The Irish Times* [online]. 27. 2. 2016 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/donald-clarke-on-the-eve-of-the-most-irish-oscars-1.2550005>.

¹⁴⁶ CLARKE, Donald. Where did it all go right? The secret of Irish cinema's success. In: *The Irish Times* [online]. 22. 2. 2016 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/where-did-it-all-go-right-the-secret-of-irish-cinema-s-success-1.2541478>.

¹⁴⁷ MOYNIHAN, Mary. How Waking the Feminists set an equality agenda for Irish Theatre. In: *RTÉ* [online]. 22. 11. 2018 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z:

v listopadu 2015 ve formě dopisu od Susan Liddy publikovaného v *The Irish Times*. V něm prezentovala depresivní výsledky svého výzkumu – mezi lety 1993 až 2013 pocházelo pouze 13 % zfilmovaných scénářů od scénáristek, pouze 24 % scénářů napsaných muži mezi lety 1993 a 2011 mělo ženu jako hlavní hrdinku, naopak u scénářů napsaných ženami to za stejné období bylo 63 %. Liddy také zdůraznila, že Irish Film Board (dnes Screen Ireland) nezveřejňuje žádné oficiální statistiky o přihlášených projektech a jejich autorech.¹⁴⁸ Irish Film Board v prosinci 2015 reagovala zveřejněním šestibodového plánu sloužícího ke zlepšení nerovnosti v rámci filmového průmyslu.¹⁴⁹ Začala také každoročně zveřejňovat statistiky o procentuálním genderovém zastoupení autorů projektů financovaných Irish Film Board/Screen Ireland (konkrétně režisérů/režiserek, scénáristů/scenáristek a producentů/producentek).

Pokud film napíše a/nebo režíruje a/nebo produkuje žena, ještě neznamena, že hlavní postavou je také žena. Rozhodně neplatí, že žena musí točit filmy pouze o ženách a muži zase o mužích. Odlišná životní zkušenost filmařky s sebou často nese odlišný přístup k příběhům, kde je hlavní postavou muž. A to nejen co se týče scénáře, ale třeba také práce s kamerou. Samozřejmě ani neplatí, že muž nedokáže natočit příběh o ženě. Nicméně výzkum Susan Liddy ukazuje na jasný trend: pokud je autorkou scénáře žena, je větší pravděpodobnost, že hlavní postavou bude také žena. Ke stejnému závěru došla i Martha Lauzen, autorka studií o zobrazení ženských postav v nejuvdělečnějších filmech. Lauzen říká, že lidé mají tendenci vytvářet, co znají. Jistě existují výjimky, ale když se berou v potaz stovky či dokonce tisíce filmů, objeví se přesně tyto vzorce: ženy mají tendenci vytvářet ženské postavy

<https://www.rte.ie/brainstorm/2018/1122/1012586-how-waking-the-feminists-set-an-equality-agenda-for-irish-theatre/>.

¹⁴⁸ LIDDY, Susan. Women and the Irish film industry. In: *The Irish Times* [online]. 11. 11. 2015 [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/opinion/letters/women-and-the-irish-film-industry-1.2424444>.

¹⁴⁹ Šlo o změny v šesti oblastech – informovanost (= zveřejňování statistik), financování projektů, výcviky a mentorování (uvnitř průmyslu), vzdělání (spolupráce se studenty National Film School), spolupráce s Enterprise Ireland (podpora podnikání) a spolupráce s dalšími mediálními organizacemi (RTÉ, TG4, BAI Sound and Vision Fund, Women in Film and Television Ireland a další). Irish Film Board release statement on Gender Equality six-point plan. In: *The Irish Film & Television Network* [online]. 22. 12. 2015 [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z:

<http://www.iftn.ie/news/?act1=record&only=1&aid=73&rid=4288862&tpl=archnews&force=1>.

a muži zase mužské, protože je znají nejlépe.¹⁵⁰ Důsledkem nedostatku hlavních ženských rolí je přirozeně nedostatek příležitostí pro herečky. A herečka se nemůže stát hereckou hvězdou, když nemá co hrát.

4.2. IFTA Film & Drama Awards 2018

V říjnu 2017 otrásl nejen filmovým průmyslem skandál kolem producenta Harveyho Weinsteina. Ten byl v únoru 2020 uznán vinným ze sexuálního napadení a znásilnění. V březnu byl následně odsouzen ke 23 letům ve vězení. Diskuze, které se rozpoutaly i s přispěním hnutí MeToo¹⁵¹ a Time's Up,¹⁵² zahrnovaly množství témat spojených s postavením žen ve filmovém průmyslu a jeho diverzity obecně. Pod téma rovnocenných pracovních příležitostí a rovnocenného zastoupení pohlaví před a za kamerou patří i problematika spojená s typy příběhů, které jsou ve filmech prezentovány. Jasným důkazem nedostatku hlavních ženských rolí (a tedy i příležitostí pro herečky) se v kontextu irské kinematografie staly nominace na IFTA Film & Drama Awards 2018, zveřejněné v lednu 2018. V kategorii *Herečka v hlavní roli ve filmu* byly uděleny nominace pouze tři.¹⁵³ Kategorie *Herec v hlavní roli ve filmu* měla oproti tomu pět nominovaných.

Nebylo to poprvé, co se kategorie *Herečky v hlavní roli ve filmu* potýkala s problémy. V roce 2008 byla IFTA (Irish Film & Television Academy) nucena spojit dvě kategorie do jedné – *Herečka v hlavní roli ve filmu/televizi*, přesto žádný z pěti nominovaných ženských hereckých výkonů nepocházel z filmu. Stejná situace následovala o tři roky později, avšak i v roce 2011 pocházely všechny nominované

¹⁵⁰ PURVIS, Katherine, SHOARD, Catherine. Hollywood's gender divide laid bare by analysis of this season's Oscar contenders. In: *The Guardian* [online]. 15. 11. 2019 [cit. 6. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2019/nov/15/young-women-and-older-men-leading-cinemas-gender-equality-guardian-report>.

¹⁵¹ Slovní spojení Me Too bylo v kontextu sexuálního obtěžování a násilí použito aktivistkou Taranou Burke už v roce 2006. Po virálním tweetu herečky Alyssy Milano z 10. října 2017 se rozšířilo do celého světa. Jen v prvním dnu na něj reagoval 12 milionů uživatelů sociálních sítí. GARCIA, Sandra E. The Woman Who Created #MeToo Long Before Hashtags. In: *The New York Times* [online]. 20. 10. 2017 [cit. 11. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/10/20/us/me-too-movement-tarana-burke.html>.

¹⁵² Oficiálně založeno 1. ledna 2018 otevřeným dopisem publikovaným v *The New York Times*, který podepsalo přes 300 žen pracujících ve filmovém, televizním a divadelním průmyslu. Boj Time's Up se sexuálním obtěžováním a celkovou nerovností se neomezuje pouze na zábavní průmysl, ale týká se všech pracovišť.

Our Story. In: *Time's Up*. [online]. [cit. 11. 2. 2020]. Dostupné z: <https://timesupnow.org/about/our-story/>.

¹⁵³ Saoirse Ronan, Ann Skelly a Sarah Bolger.

ženské herecké výkony z televizních projektů. U herců ke spojení kategorií ani v jednom roce nedošlo.¹⁵⁴ Bouřlivost reakcí na nominace z roku 2018 korespondovala s celkovou náladou ve filmovém průmyslu i společnosti. Například jen pár dní před zveřejněním nominací se v Los Angeles konalo předávání Zlatých glóbulů, kam si většina hvězd oblékla černou barvu jako vyjádření podpory obětem sexuálního násilí. A téma nedostatečného zastoupení žen ve filmovém průmyslu bylo reflektováno i v průběhu ceremonie.¹⁵⁵ Černou si oblékly i někteří z hostů IFTA Film & Drama Awards 2018, včetně moderátorky Deirdre O’Kane. Ta se ve svém ostrém zahajovacím monologu tématům spojených s MeToo a situací ve filmovém průmyslu nevyhýbala a samozřejmě reflektovala i nepoměr nominací v hlavních hereckých kategoriích.¹⁵⁶ Vyjádření ředitelky IFTA Áine Moriarty k nízkému počtu nominovaných hereček pak mluvilo za vše – důvodem byl nedostatek scénářů s ženou jako hlavní postavou.¹⁵⁷ Jednoduše řečeno, IFTA nemohla nominovat více hereček, protože nebylo koho nominovat.

V roce 2019 se předávání cen nekonalo. IFTA sice žádné oficiální prohlášení týkající se ceremonie nevydala, důvodem ale mohla být její vnitřní reorganizace¹⁵⁸ či finanční náročnost ceremonie (předávání cen bylo v ohrožení již v roce 2015, nakonec se konalo, ale nebylo vysláno živě).¹⁵⁹ V roce 2020 měla ceremonie

¹⁵⁴ O’CONNOR, Amy. The lack of lead actress nominees at the IFTAs perfectly demonstrates why we need more Irish films starring women. In: *The Daily Edge* [online]. 12. 1. 2018 [cit. 14. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailyledge.ie/ifta-best-actress-nominees-3795154-Jan2018/>.

¹⁵⁵ Natalie Portman při předávání ceny za režii poukázala na fakt, že všichni nominovaní byli muži. Greta Gerwig nominaci neobdržela, přestože její film *Lady Bird* byl nominován ve čtyřech kategoriích (včetně scénáře a nejlepší komedie/muzikálu) a dvě z nich vyhrál.

¹⁵⁶ Deirdre O’Kane kromě jiného připomněla herečku Maureen O’Hara, která o své zkušenosti se sexuálním obtěžováním při natáčení mluvila již v roce 1945.

Deirdre O’Kane’s Witty And Powerful #IFTA18 Monologue in Full. In: *Irish Film & Television Academy (IFTA)* [online]. 21. 2. 2018 [cit. 14. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/watch/?v=10156483567274341>.

¹⁵⁷ O’CONNOR, Amy. The lack of lead actress nominees at the IFTAs perfectly demonstrates why we need more Irish films starring women. In: *The Daily Edge* [online]. 12. 1. 2018 [cit. 14. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailyledge.ie/ifta-best-actress-nominees-3795154-Jan2018/>.

¹⁵⁸ MURPHY, Eoin. Ifta awards being put on hold this year, say sources. In: *Mail on Sunday* [online]. 26. 5. 2019 [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.pressreader.com/ireland/the-irish-mail-on-sunday/20190526/281779925598771>.

¹⁵⁹ CLARKE, Donald. More on the continuing IFTA story. In: *The Irish Times* [online]. 20. 3. 2015 [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/blogs/screenwriter/2015/03/20/film-board-not-to-provide-support-for-iftas-live-ceremony/>.

proběhnout 5. června,¹⁶⁰ jenže kvůli epidemii koronaviru byla odložena.¹⁶¹ Bude tedy snad možné porovnat, zda od roku 2018 došlo v irském filmovém průmyslu ke změnám, případně jestli se tyto změny projeví v nominacích na ceny.

4.3. Problematika televize a koprodukcí

Jak je naznačeno v předchozí podkapitole, situace v televizním průmyslu se od filmu poněkud liší. I letmý pohled na nejvíce propagované a reflektované fikční televizní pořady posledních let ukazuje, že v televizní tvorbě ženy dostávají více prostoru. V kontextu hlavních ženských postav a jejich hereckých představitelk za zmínku určitě stojí minisérie *Taken Down* (RTÉ, 2018),¹⁶² kde si hlavní role zahrály Lynn Rafferty, Aïssa Maïga a Orla Fitzgerald, drama z právního prostředí *Striking Out* (RTÉ, Acorn TV, 2017-2018) v hlavní roli s Amy Huberman (významnou roli má také Fiona O'Shaughnessy a ve druhé sezóně Maria Doyle Kennedy), komediální drama *Can't Cope, Won't Cope* (RTÉ, 2016-2018) se Seánou Kerslake a Nikou McGuigan, komediální seriál *Finding Joy* (RTÉ, Acorn TV, 2018-) opět s Amy Huberman (zde navíc také v pozici tvůrkyně, scénáristky a producentky), minisérie *Acceptable Risk* (RTÉ, Acorn TV, 2017) s Elaine Cassidy nebo již zmíněné *Dublin Murders* se Sarah Greene. Nemůžeme ignorovat ani severoirský sitcom *Derry Girls* (Channel 4, 2018-), který se stal velmi populárním i mimo Irsko a Velkou Británii, a britské komediální drama *This Way Up* (Channel 4, 2019-?),¹⁶³ ve kterém Aisling Bea nejen hraje hlavní roli Áine, Irky žijící v Londýně, ale je také tvůrkyní, scénáristkou a výkonnou producentkou pořadu. Tvůrce *Rebellion* (RTÉ, 2016) Colin Teevan explicitně uvedl, že až při rešerši informací k přípravě projektu zjistil, kolik žen bylo zapojeno do Velikonočního povstání v roce 1916. Přišlo mu tedy logické ženské postavy významně zapojit

¹⁶⁰ SUBMISSIONS DEADLINE FOR IFTA FILM & DRAMA AWARDS 2020 THURSDAY, APRIL 9TH. In: *The Irish Film & Television Academy* [online]. [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://ifta.ie/news/submissions20.php>.

¹⁶¹ Do dokončení práce nebylo nové datum oznámeno.

¹⁶² Tato kriminální minisérie od tvůrců kultovního irského seriálu *Love/Hate* (RTÉ, 2010-2014) vyvolala vášnivé reakce díky tématu emigrace a zobrazení podmínek v tzv. Direct Provision centrech, které by měly sloužit jako dočasné ubytování pro uprchlíky.

¹⁶³ Podobně jako u *Dublin Murders* ani u *This Way Up* zatím druhá sezóna nebyla potvrzena. Kromě Aisling Bea v pořadu působí také Sharon Horgan, herečka a producentka irského původu. *This Way Up* produkovala a hraje v něm druhou hlavní ženskou roli – Shonu, sestru Áiny.

do děje.¹⁶⁴ V hlavní roli se tedy objevila Charlie Murphy, další dvě důležité postavy ztvárnily Sarah Greene a Ruth Bradley. Ženské postavy byly v popředí také ve volném pokračování projektu, v minisérii *Resistance* (RTÉ, 2019). Zde se objevily Simone Kirby, Catherine Walker a Aoife Duffin.

Ve filmovém prostředí se filmaři v 90. letech začali více zabývat maskulinitou, a to převážně v kontextu vztahu násilí s nacionalismem.¹⁶⁵ V novém tisíciletí se redefinice maskulinity stala hlavním znakem irských filmů. Muži už nejsou heroické, patriotické a úspěšné postavy, ale postavy na okraji společnosti, pocházejí z nejhudší vrstvy, jsou zločinci a násilníci. Otevřena je queer tematika a témata spojená s duševním zdravím či zneužíváním. Proměně irské maskulinity je také věnována řada odborných textů. Feminítě se takové pozornosti dostává výjimečně a filmů, které se jí věnují komplexně a inovativně, je málo.¹⁶⁶ Vnímání irské maskulinity se navíc v posledních několika letech proměnilo i v zahraničí. Vedle tradičních typů se objevil nový typ *sexy Ira*, jeho přitažlivost je přímo navázána na jeho irskost.¹⁶⁷ Tento typ se objevuje nejen v postavách (příkladem opět může být *P.S. Miluji Tě*), ale také ve hvězdném obrazu mužských hereckých hvězd.¹⁶⁸ Ciara Barrett poukazuje na fakt, že irskost byla historicky skrz feminitu reprezentována výjimečně. Pro irské herečky (a ženy obecně) se tak nestala fetišizovaným kulturním signifikantem a na rozdíl od herců není využívána k vytvoření přitažlivého obrazu. Irská feminita byla beztělesná, žena sloužila jako desexualizovaný náboženský nebo politický symbol.¹⁶⁹ Na rozdíl od irské maskulinity feminita žádnou proměnou neprošla. Většina ženských postav je stále vedlejšími pasivními postavami a nositelkami konzervativních poselství spojených s touhou po lásce, manželství a věrnosti.¹⁷⁰ Komplexní ženské postavy se častěji objevují v televizních projektech, které tak představují pro herečky větší příležitost. O nedostatku ženských filmových

¹⁶⁴ MCGREEVY, Ronan. 'Rebellion' creator celebrates role of women in the Rising. In: *The Irish Times* [online]. 9. 1. 2016 [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/ireland/irish-news/rebellion-creator-celebrates-role-of-women-in-the-rising-1.2490357>.

¹⁶⁵ BARTON, Ruth. *Irish National Cinema*, s. 121.

¹⁶⁶ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 16–18.

¹⁶⁷ DIBELTULO, Silvia. *Old and New Irish Ethnicity: Exploring Ethnic and Gender Representation in P.S. I Love You*, s. 91.

¹⁶⁸ Například Cillian Murphy, Andrew Scott, Jamie Dornan, Colin Farrell nebo Aidan Turner. Velkou roli hraje jejich irský přízvuk.

¹⁶⁹ BARRETT, Ciara. *Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas*, s. 61.

¹⁷⁰ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 217.

rolí otevřeně promluvila herečka Sarah Greene v průběhu propagace filmu *Rosie* (Paddy Breathnach, 2018). Uvedla, že role podobné Rosie jsou vzácné, ale situace se snad začíná měnit. Filmy s ženským hereckým obsazením začínají dostávat finance, o situaci se ale nesmí přestat mluvit. Můžeme jen doufat, že si lidé uvědomí, že ženy mají neuvěřitelné příběhy k vyprávění.¹⁷¹ Greene byla v té době již známou tváří z televizních obrazovek a také z divadla, na svou velkou filmovou roli ale čekala roky. Podobně na tom je řada dalších irských hereček. Nedostatek rolí pro ženy navíc komplikují koprodukce.

Koprodukce tvoří významnou část irské kinematografie (viz str. 29-31), často s sebou ale přináší ve spojitosti s hereckým obsazením problém. Každá z koprodukčních zemí se na projektu podílí v technickém i uměleckém směru. Pod umělecký spadá herecké obsazení, které tedy odráží složení zemí zapojených do koprodukce. V případě irských koprodukcí se často stává, že právě ženské postavy pocházející z Irska jsou obsazeny herečkami jiné národnosti. Jako příklady uvádím filmy, které byly více reflektované a kladně hodnocené. Z britsko-irských koprodukcí mezi ně patří *Kalvárie* (Calvary, John Michael McDonagh, 2014), kde si hlavní ženskou postavu zahrála Angličanka Kelly Reilly, *Good Vibrations* (Lisa Barros D'Sa, Glenn Leyburn, 2012) a *Irská odplata* (Perrier's Bounty, Ian Fitzgibbon, 2009), oba s Angličankou Jodie Whittaker.¹⁷² Mezi britsko-irské koprodukce patří i jeden z finančně nejúspěšnějších irských filmů *Intermission* (John Crowley, 2003), ve kterém se v hlavních ženských rolích objevily dvě Skotky - Kelly Macdonald a Shirley Henderson. Ve filmu *Mammal* (Rebecca Daly, 2016) hlavní roli ztvárnila Australanka Rachel Griffiths. Film je koprodukcí mezi Irskem, Nizozemskem a Lucemburskem, ale je nutné dodat, že Griffiths hraje se svým přízvukem a ve filmu není explicitně uvedeno, odkud postava Margaret pochází.¹⁷³ *Glassland* (Gerard Barrett, 2014) ani není koprodukcí, přesto si hlavní ženskou roli zahrála další Australanka, Tony Collette.

¹⁷¹ WHITE, Hilary A. 'You could absolutely argue that Irish society hated women for years' - Sarah Greene steps into the spotlight. In: *Irish Independent* [online]. 15. 10. 2018 [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/you-could-absolutely-argue-that-irish-society-hated-women-for-years-sarah-greene-steps-into-the-spotlight-37419045.html>.

¹⁷² *Good Vibrations* je navíc založen na skutečných událostech a osobnostech. Whittaker hraje Ruth Carr, básníčku a první manželku hlavního protagonisty filmu Terriho Hooleyho.

¹⁷³ Margaret žije v Dublinu a její bývalý manžel pochází z Irska. *Mammal* je navíc jedním z mála filmů, který se zabývá příběhem ženy. V předchozích příkladech jsou hlavními hrdiny muži.

V posledních letech byl v Irsku každoročně uveden jeden celovečerní hraný film s ženou jako hlavní hrdinkou, který byl oceňovaný kritiky a většinou i diváky. V některých případech byl film úspěšný také na zahraničních filmových festivalech. Tento trend je zajímavý i tím, že filmy jsou pojmenovávány podle hlavní postavy. Diváci jsou tímto způsobem předem upozorněni, že uvidí „ženský“ film. Pro herečky pocházející z Irska tyto filmy znamenají příležitost k získání hlavní role. Jedná se o životopisný film *Noble* (Stephen Bradley, 2014) v hlavní roli s Deirdre O’Kane, film *Jmenuji se Emily* (*My Name Is Emily*, Simon Fitzmaurice, 2015) s Evannou Lynch, Seána Kerslake si zahrála ve filmu *Rande pro šílenou Mary* (*A Date for Mad Mary*, Darren Thornton 2016).¹⁷⁴ Následoval snímek *Kissing Candice* (Aoife McArdle, 2017)¹⁷⁵ s Ann Skelly, v roce 2018 již zmíněná *Rosie* se Sarah Greene a minulý rok *Rose Plays Julie* (Joe Lawlor, Christine Molloy, 2019)¹⁷⁶ opět s Ann Skelly. Tyto snímky se vesměs snaží o vytvoření komplexní hlavní ženské postavy, o její vymanění z konzervativních stereotypů a o popsání ženské zkušenosti. Jejich snahu však doprovází fakt, že se jedná o jeden film ročně. Herečky tak mají ztížený přístup k rolím v domácí kinematografii, kde by mohly získat zkušenosti, zviditelnit se a posléze se případně proslavit i v zahraničí, jako tomu bylo u několika mužských herečkových hvězd (například Cillian Murphy, Colin Farrell, Barry Keoghan, Brendan Gleeson, Domhnall Gleeson a do určité míry také Andrew Scott). Výjimkou potvrzující pravidlo je pouze Ruth Negga.¹⁷⁷

Herci a herečky vždy hráli postavy odlišné národnosti, výjimkou samozřejmě nejsou ani ti irští (včetně Saoirse Ronan). Tato praktika ale v kombinaci s nedostatkem ženských (filmových) rolí a neatraktivitou irské feminity v Irsku i v zahraničí přispívá k tomu, že „historie irské ženské hvězdnosti může být charakterizována jako historie absence“.¹⁷⁸ Za vycházející hvězdy můžeme

¹⁷⁴ Film měl celosvětovou premiéru na Mezinárodním filmovém festivalu Karlovy Vary.

¹⁷⁵ V Česku uveden pod festivalovým názvem *Candice za zrcadlem*.

¹⁷⁶ Film měl světovou premiéru v říjnu 2019 na BFI London Film Festival, v Irsku byl uveden na konci února 2020 na Dublin International Film Festival.

¹⁷⁷ Ruth Negga se po nominaci na Oscara za film *Loving* (Jeff Nichols, 2016) v posledních přibližně dvou letech poněkud stáhla do ústraní a svůj hvězdný potenciál zatím zcela nenaplnila. Letos by se ale měla objevit v očekávaném filmu *Passing* (Rebecca Hall, 2020), pokud nebude premiéra odložena kvůli pandemii koronaviru.

¹⁷⁸ „the history of Irish female stardom may be characterized as a history of absence“
BARRETT, Ciara. *Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas*, s. 59.

považovat herečky Jessie Buckley a celkem nově také Niamh Algar.¹⁷⁹ Avšak Saoirse Ronan zůstává jedinou současnou irskou herečkou, o které můžeme říct, že již dosáhla mezinárodní slávy a uznání. Prosadila se ale díky své práci na neirských projektech.

¹⁷⁹ Buckley na sebe poprvé výrazněji upozornila v roce 2017, kdy se objevila vedle Toma Hardyho v *Taboo* (BBC, FX, 2017 -). Zlomovým se pro ni stal film *Wild Rose* (Tom Harper, 2018), o rok později zazářila v oceňované minisérii *Černobyl* (Chernobyl, HBO, 2019). Algar získala pozornost díky svým výkonům v irských filmech *Without Name* (Lorcan Finnegan, 2016) a *The Drummer and the Keeper* (Nick Kelly, 2017). Zlomový pro ni byl rok 2019, kdy si zahrála ve filmech *The Last Right* (Aoife Crehan, 2019) a *Calm with Horses* (Nick Rowland, 2019) a byla obsazena do seriálu Ridleyho Scotta *Raised by Wolves* (HBO, 2020 -?).

5. Saoirse Ronan – případová studie současné irské ženské herecké hvězdy

„Teenagerka z Carlow mezi čtyřmi Iry nominovanými na Oscara“.¹⁸⁰ Tak zněl titulek článku Michaela Dwyera publikovaného v lednu 2008 v *The Irish Times*. Přibližně o dvanáct let později se ve stejném periodiku a opět k příležitosti nominací na Oscary objevil článek od Donalda Clarka nazvaný „Oscars 2020: Saoirse Ronan získala čtvrtou nominaci na Cenu Akademie“.¹⁸¹ Z nejmenované teenagerky se totiž během dvanácti let stala jednou z nejznámějších, nejvýraznějších a nejrespektovanějších irských osobností, která je často řazena mezi nejtalentovanější herečky své generace vůbec. Je také příkladem dětské herecké hvězdy, jejíž úspěšná kariéra neskončila s dovršením dospělosti, ale pokračuje i nadále. Výběrem projektů, filmařů a osobností, se kterými Ronan pracuje, si udržuje jak zájem filmových kritiků, tak i diváků.

Stěžejní pátá kapitola práce se zaměřuje právě na kariéru Saoirse Ronan. V první polovině kapitoly je důraz kladen primárně na její filmové role a konstrukci hvězdného obrazu, ve druhé části je pozornost vedena směrem k prezentaci její irskosti a vazby na Irsko. Prezentaci iniciovanou ať už herečkou samotnou, nebo externě nejruznějšími médii, pořady či osobnostmi. Irskost a Irsko sice byly součástí hvězdného obrazu Ronan od počátku její kariéry, nicméně významnou roli začaly hrát až od filmu *Brooklyn*. Ten v kariéře Ronan zaujímá speciální postavení – dodnes se jedná o jediný film s irskou tematikou, jenž herečka natočila. Text celé části o Saoirse Ronan je strukturován do deseti hlavních podkapitol. Nabízejí se dva hlavní přístupy: tematický a chronologický. Zvolený chronologický je v souladu s uspořádáním celé práce. Zároveň umožňuje přehledněji sledovat hereččin vztah k Irsku a návštěvy této země, jež se neomezovaly pouze na propagaci jejích filmů.

¹⁸⁰DWYER, Michael. Carlow teenager among four Irish nominated for Oscars. In: *The Irish Times* [online]. 23. 1. 2008 [cit. 22. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/carlow-teenager-among-four-irish-nominated-for-oscars-1.930988>.

¹⁸¹CLARKE, Donald. Oscars 2020: Saoirse Ronan receives fourth Academy Award nomination. In: *The Irish Times* [online]. 13. 1. 2020 [cit. 22. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/oscars-2020-saoirse-ronan-receives-fourth-academy-award-nomination-1.4138221>.

5.1. První herecké příležitosti

Příběh rodičů Saoirse Ronan připomíná hollywoodský film se šťastným koncem. Paul a Monica Ronan se potkali v 90. letech v New Yorku, kam oba odešli z Irska. Paul pracoval na stavbě a později v baru, Monica pracovala jako chůva. Podle slov Saoirse žili její rodiče v ošklivém malém bytě v Bronxu, v USA byli nelegálně a kvůli tomuto statusu zažili i špatné zacházení ze strany zaměstnavatelů.¹⁸² V Bronxu se nacházelo Irish Bronx Theatre založené dvěma irskými herci – Chrisem O’Neillem a Jimmym Smallhornem. A právě O’Neill obsadil do první inscenace divadla Dubliňana Paula Ronana, kterého znal z baru. Pro Paula to byla první herecká zkušenost, ale rozhodně ne poslední. V dubnu 1994 se manželům narodila dcera Saoirse. Podle vzpomínek Colina Brodericka ji Paul často bral s sebou na divadelní zkoušky, kde ji Colin hlídal, zatímco Paul pracoval.¹⁸³ Saoirse tak byla se světem umělců v kontaktu od malička, kromě divadla totiž doprovázela svého otce i na natáčení filmů (včetně *Tichého nepřítele* (*The Devil’s Own*, Alan J. Pakula, 1997), kde se ani ne ve dvou letech setkala s Bradem Pittem).¹⁸⁴ Když jí byly tři roky, vrátila se celá rodina do Irska, kde se nejdříve usadila v Dublinu a později se přesunula do hrabství Carlow. Zájem o herectví projevila Saoirse sama od sebe, kariéra herečky jí nebyla vnucena rodiči. Paul na její popud zkontaktoval kolegy a známé z divadelního a filmového/televizního prostředí, aby se poradil, jakým nejvhodnějším způsobem přání své dcery splnit.¹⁸⁵ Místo klasických konkurzů v podobě osobních setkání se rodina rozhodla pro natáčení videí, které Paul posílal přímo castingovým agentům.¹⁸⁶

Saoirse se před kamerou poprvé objevila v jednom z krátkých filmů, kde vystupoval Paul. Byla oblečena v klaunovském kostýmu a muselo se jednat spíše o komparz, název filmu se neobjevuje v žádné z dostupných filmografií herečky,

¹⁸² O’DOWD, Niall. Saoirse Ronan's illegal Irish parents and her start in the Bronx. In: *IrishCentral* [online]. 10. 1. 2018 [cit. 24. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishcentral.com/culture/entertainment/saoirse-ronan-illegal-irish-parents-bronx-paul-ronan>.

¹⁸³ BRODERICK, Colin. *Orangutan: A Memoir*. New York: Three Rivers Press, 2009, s. 114.

¹⁸⁴ FLYNN, Roddy, TRACY, Tony. *Historical Dictionary of Irish Cinema, Second Edition*, s. 503.

¹⁸⁵ COLLINS, Jessie. 'Everyone talks about her accent but her mam and dad are as Dublin as can be' - friends of Saoirse Ronan. In: *Irish Independent* [online]. 25. 2. 2018 [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/everyone-talks-about-her-accent-but-her-mam-and-dad-are-as-dublin-as-can-be-friends-of-saoirse-ronan-36627134.html>.

¹⁸⁶ FLYNN, Roddy, TRACY, Tony. *Historical Dictionary of Irish Cinema, Second Edition*, s. 503.

a přestože se o něm Ronan opakovaně zmiňuje v rozhovorech, jeho titul neuvádí.¹⁸⁷ Svoji první větší roli získala v osmi letech – v seriálu *The Clinic* (RTÉ, 2003-2009) si zahrála Rhiannon Geraghty. Objevila se celkem ve čtyřech dílech, ve třech v první sezóně seriálu vysílané v roce 2003 a v jednom díle druhé sezóny vysílané v roce 2004. *The Clinic* bylo drama z lékařského prostředí běžící v hlavním vysílacím čase na hlavním kanálu RTÉ – na RTÉ One. První sezóny byly velmi kladně hodnoceny jak kritiky, tak diváky (ve skupině diváků třicátníků seriál nabyl až kultovního statusu),¹⁸⁸ pořad navíc navázal na mezinárodní popularitu lékařských televizních seriálů typu *Pohotovost* (ER, NBC, 1994-2009), *Scrubs: Doktůrci* (Scrubs, NBC, 2001-2010) nebo *Dr. House* (House M.D., Fox, 2004-2012). V *The Clinic* se v menších rolích kromě Saoirse Ronan objevila řada v té době zcela začínajících nebo ne moc známých herců a hereček, z nichž se někteří později proslavili v jiných projektech.¹⁸⁹ Na scény, ve kterých malá Saoirse vystupuje, je dnes nahlíženo s nostalgií a jistým údivem nad tím, jak herečka od té doby vyrostla, a analýzou, jak jí to od mala šlo před kamerou. Moderátor irské talk show *The Late Late Show* Ryan Tubridy v roce 2010 pustil ukázkou z *The Clinic*, když ve svém studiu přivítal Saoirse s jejím otcem Paulem.¹⁹⁰ Vybraná scéna je pro diváky přitažlivá nejen tím, že se jedná o jednu z prvních scén, které kdy Saoirse natočila, ale i tím, že se v ní objevila společně s Paulem. Paulova postava navíc srazí postavu Rhiannon (hranou Saoirse) autem, což jen posiluje atraktivnost celé scény. Oba hosté se navíc s podporou Tubridyho rozpovídali o svých vzpomínkách a zážitcích z natáčení, které díky jejich vztahu otec-dcera nabraly zcela jiného, rodinného významu. Divák nesleduje pouze vzpomínání herců na práci, ale vzpomínání otce a dcery na společný zážitek.

Druhá role Saoirse Ronan přišla v roce 2005. Opět se jednalo o televizní projekt – objevila se ve všech čtyřech dílech druhé sezóny irsko-dánského seriálu *Proof* (RTÉ, TV2, 2004-2005) s podtitulem *Prescription for Murder*. Zahrála si Orlu

¹⁸⁷ Podle roku natáčení by se mohlo jednat o krátký film s názvem *Do Armed Robbers Have Love Affairs?* (Brian Kirk, 2002). Saoirse Ronan ale není uvedena mezi hereckým obsazením a film bohužel není dostupný ke zhlédnutí.

¹⁸⁸ O'CONNELL, Díóg. *The Clinic* (RTE). In: *Estudios Irlandeses* [online]. [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.estudiosirlandeses.org/reviews/the-clinic-rte/>.

¹⁸⁹ Patří mezi ně Aidan Turner, Chris O'Dowd, Robert Sheehan, Liam Cunningham, Colin O'Donoghue a Deirdre O'Kane. Amy Huberman se díky hlavní roli v seriálu stala národní hvězdou.

¹⁹⁰ Saoirse Ronan & Paul Ronan on *The Late Late Show* December 17, 2010. In: *YouTube* [online]. 16. 9. 2011 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6A3H3jD-u0Y>.

Boland, dceru hlavních postav Maureen Boland (Orla Brady) a Terryho Corcorana (Finbar Lynch). První sezóna thrillerového seriálu se stala nečekaným diváckým a kritickým hitem, druhá byla méně úspěšná. Malé Saoirse Ronan a jejímu hereckému výkonu v době vysílání pořadu nebyla věnována žádná pozornost. V současné době má její obsazení v seriálu podobný nostalgický význam jako její role v *The Clinic*. V roce 2017 se RTÉ rozhodlo propagovat zveřejnění obou sezón *Proof* na online platformě RTÉ Player právě přes z dnešního pohledu jeho největší hereckou hvězdu. Informační článek doprovázela ukázka ze scény mezi Orlou a jejími rodiči, ve které je ukázán napjatý vztah v rodině. Titulky článku a videa obsahují hereččino jméno a poukazují na její věk, název seriálu je uveden pouze u videa.¹⁹¹ Snadno tedy vzniká dojem, že se Ronan objevuje ve všech dílech seriálu, a dokonce v něm hraje hlavní roli.

Kdo ví, jakým směrem by se vydala Saoirse Ronan, kdyby byla bývala získala roli Lenky Láskorádové ve filmu *Harry Potter a Fénixův řád* (Harry Potter and the Order of the Phoenix, David Yates, 2007). Tato výrazná vedlejší postava se pak objevila i v následujících třech filmových adaptacích. Roli Lenky získala jiná irská herečka – Evanna Lynch, jejíž příběh a vztah ke knižní předloze se stal v rámci světa *Harryho Pottera* legendárním. Mezi velké fanynky tohoto světa se počítá i sama Ronan. Později přiznala, že byla sice moc mladá, když se o roli ucházela,¹⁹² i tak si ale přála být v *Harrym Potterovi*. Myslela si, že to je nejlepší práce na světě.¹⁹³ V roce 2007 se Ronan sice neobjevila ve *Fénixově řádu*, přesto je tento rok pro její kariéru zlomový. Role ve filmu *Vánoční zázrak* (The Christmas Miracle of Jonathan Toomey, Bill Clark, 2007) pro ni znamenala debut na stříbrném plátně. Jedná se o průměrně hodnocený vánoční rodinný film natočený podle knižní předlohy, který byl promítán

¹⁹¹ Saoirse Ronan is blast from the past on RTÉ Player. In: RTÉ [online]. 14. 10. 2017 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/entertainment/2017/1013/912247-saoirse-ronan-proof-damage-the-clinic-rte-player/>.

¹⁹² Konkurz pro veřejnost se konal v lednu 2006 a byl určen pro dívky ve věku 13–16 let. Ronan v té době bylo 11 let.

‘Harry Potter 5’ Luna Lovegood Open Casting Call. In: In: *The Irish Film & Television Network* [online]. 11. 1. 2006 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <http://iftn.ie/?act1=record&aid=73&rid=1679&sr=1&only=1&hl=proof&tpl=archnews>.

¹⁹³ MOTTRAM, James. Saoirse Ronan - A teenage hit girl is thinking big. In: *Independent* [online]. 22. 7. 2011 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/films/features/saoirse-ronan-a-teenage-hit-girl-is-thinking-big-2318167.html>.

na několika menších filmových festivalech. Kinodistribuci film nezískal, mimo festivaly vyšel pouze na DVD a Blu-Ray a/nebo byl uveden v televizi.

Komplikovaný osud potkal americký film *Nestanu se tvojí ženou* (I Could Never Be Your Woman, Amy Heckerling, 2007). Natáčení začalo po zdlouhavé a problematické pre-produkci v srpnu 2005. Technicky vzato tedy byla Izzie, pubertální dcera hlavní postavy Rosie (Michelle Pfeiffer), první filmovou rolí Saoirse Ronan. Kvůli dalším komplikacím byla propagační kampaň i přes pozitivní ohlasy z testovacích promítání a z červnové projekce v rámci Maui International Film Festival 2007 zrušena a americká premiéra filmu byla odložena na neurčito. Nicméně po dalším zdlouhavém procesu se film nakonec do amerických ani britských kin vůbec nedostal a na začátku roku 2008 vyšel pouze na DVD.¹⁹⁴ V některých zemích, kde byl film uveden v kinech, nastala zajímavá situace. Zatímco pro některé diváky Izzie hrála zcela neznámá dětská herečka, pro jiné diváky ji hrála ta herečka, která na sebe strhla pozornost jako malá Briony v *Pokání* (Atonement, Joe Wright, 2007).

5.2. Zrodila se hvězda

Byl to Paul Ronan, kdo se doslechl o chystané filmové adaptaci románu Iana McEwana, kterou měl režirovat Joe Wright. Ten měl již jednu adaptaci známé knihy úspěšně za sebou, jeho celovečerním debutem byla *Pýcha a předsudek* (Pride and Prejudice, 2005) v hlavní roli s Keirou Knightley. Knightley byla obsazena i v *Pokání*, konkrétně do role Cecilie, což jen zvýšilo očekávání veřejnosti. Klíčovou postavou příběhu je ale Briony. Ta se v něm objevuje hned ve třech etapách svého života, ve věku třinácti a osmnácti let a na konci jako seniorka.¹⁹⁵ Právě obsazení nejmladší Briony bylo pro film zásadní. Jsou to hlavně její činy a rozhodnutí, které významně ovlivňují děj filmu. Na průběh castingu měl vliv Paul Ronan, který natočil svoji dceru při čtení scén na video, které poslal filmařům.¹⁹⁶ Saoirse ve věku jedenácti let zvládla dobový anglický přízvuk tak dobře, že když při osobním

¹⁹⁴ SCHWARTZ, Missy. Amy Heckerling's production conflicts. In: *Entertainment Weekly* [online]. 1. 2. 2008 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://ew.com/article/2008/02/01/amy-heckerlings-production-conflicts/>.

¹⁹⁵ Ve filmu ani v závěrečných titulkách není určen věk třetí Briony. Postava je uvedena pouze jako „starší Briony“ („older Briony“). Herečce Vanesse Redgrave, která ji ztvárnila, bylo v době premiéry filmu 70 let.

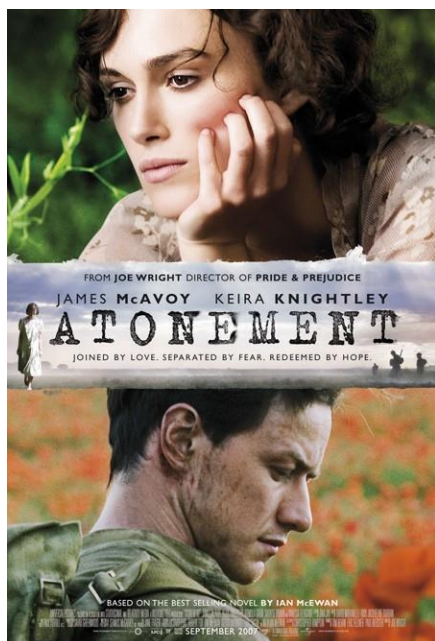
¹⁹⁶ FLYNN, Roddy, TRACY, Tony. *Historical Dictionary of Irish Cinema, Second Edition*, s. 503.

setkání promluvila svým silným irským přízvukem, Joe Wright si myslel, že nastala chyba a do Londýna přijela jiná dívka.¹⁹⁷ Z Ronan nebyl unesen jen Wright, ale také Jina Jay zodpovědná za casting. Jay uvedla, že obsazení třináctileté Briony byla obrovská výzva. Na Ronan podle ní bylo úžasné, jak dokázala vystihnout podstatu Briony, přestože se jí vůbec nepodobala.¹⁹⁸ Obsazení Saoirse Ronan do role malé Briony, mladší sestry Cecilie, žádné emoce nevyvolalo. Ronan byla neznámou herečkou a zpráva o jejím obsazení byla brána čistě jako nezajímavý fakt.

Podobně tomu bylo i při propagaci filmu. Přestože malá Briony vystupuje ve všech trailerech k *Pokání* (některé dokonce začínají její replikou), ani v jednom není uvedeno žádné ze jmen tří hereček, které postavu hrají (jako starší Briony se ve filmu postupně objevují Romola Garai a Vanessa Redgrave). Film je propagován přes Joa Wrighta jako režiséra *Pýchy a předsudku*, Iana McEwana jako autora knižní předlohy, Keiru Knightley a Jamese McAvoye jako hlavní herce. Briony je zobrazena na oficiálním plakátu, který byl k propagaci filmu nejčastěji používán (Obr. 3). Stejný plakát byl v české jazykové verzi použit v rámci propagace filmu v ČR. Briony je umístěna do prostředního dělicího pruhu nalevo od názvu filmu. Vidíme však celou postavu se sklopenou hlavou a ve světlém oblečení na světlém pozadí. Je tedy skoro nemožné rozeznat, o jakou postavu se jedná, natož kdo ji hraje. Plakát klade důraz na název filmu, na Knightley, McAvoye a Wrighta. Na Toronto International Film Festival byly zveřejněny další propagační plakáty. Každý z nich zobrazoval jednu ze třech hlavních postav – Cecilii, Robbieho a Briony. Briony byla zobrazena ve své nejmladší verzi, Ronan se tak dočkala vlastního plakátu. (Obr. 4). Avšak ani na tomto jí nevidíme do tváře, je otočena skoro zády. Absentuje také jméno herečky. Plakáty s Knightley a McAvoyem obsahují jejich jména a oba jsou na nich snadno rozeznatelní.

¹⁹⁷ SPERLING, Nicole. Director Joe Wright on Discovering Saoirse Ronan and Getting Gary Oldman to Become Churchill. In: *Vanity Fair* [online]. 15. 12. 2017 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/hollywood/2017/12/joe-wright-darkest-hour-director-interview-on-gary-oldman-saoirse-ronan-and-keira-knightley>.

¹⁹⁸ COLLINS, Jessie. 'Everyone talks about her accent but her mam and dad are as Dublin as can be' - friends of Saoirse Ronan.

Obr. 3 Oficiální plakát k *Pokání*

Obr. 4 Oficiální plakát Briony

Film měl slavnostní premiéry na mnoha festivalech včetně Benátek a Toronta, ohlasy kritiků a diváků byly převážně nadšené. Poměrně rychle se začalo mluvit o šancích na prestižní filmová ocenění a opravdu, velké množství nominací na sebe nenechalo dlouho čekat. V průběhu celého období předávání cen (zima 2007/2008) se v kategoriích *Herečka ve vedlejší roli* pravidelně objevovalo jméno Saoirse Ronan. Svým hereckým výkonem si vysloužila obrovské množství chvály, v recenzích se objevovala slova jako „nezapomenutelná“,¹⁹⁹ „jeden z nejúžasnějších hereckých výkonů od mladých hereček vůbec“²⁰⁰ a „ohromující výkon“,²⁰¹ často byla zmiňována podoba mezi Ronan a Garai. Briony v podání Ronan je výrazná svojí sebejistou razantní chůzí a vzpřímeností v pohybu i v sedě. Bílé oblečení odkazuje na dětskou nevinnost, mikádo a vlasy skoro úplně sepnuté z čela zvyrazňují její pronikavě modré oči. Wright a kameraman Seamus McGarvey v celém filmu precizně pracují s detaily, u malé Briony je často kladen důraz právě na oči. Detaily obličejů jsou u ní častější než u zbytku postav, což je motivováno i tím, že Briony je

¹⁹⁹ „memorable“

HUNTER, Allan. *Atonement*. In: *Screen Daily* [online]. 30. 8. 2007 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.screendaily.com/features/atonement/4034139.article>.

²⁰⁰ „one of the most astonishing performances by a young actress I've ever seen“

JOHANSON, MaryAnn. *Atonement* (review). In: *FlickFilosopher* [online]. 11. 1. 2008 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.flickfilosopher.com/2008/01/atonement-review.html>.

²⁰¹ „stunning turn“

CLARKE, Donald. *Classic journey*. In: *The Irish Times* [online]. 31. 8. 2007 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/classic-journey-1.959354>.

spisovatelka a pozorovatelka – sleduje dění kolem sebe a její úhel pohledu vede i diváky, kteří až do konce filmu netuší, že se jedná o nespolehlivou vypravěčku. Je to první postava, kterou film divákovi představuje. Nejprve ji vidíme zezadu, sedí na křesle a píše na psacím stroji. Kamera ji poté plynulou jízdou objede, až ji zabírá z profilu. Následuje střih a velký detail zobrazující půlku nosu a čelo, ale hlavně oči (Obr. 5).

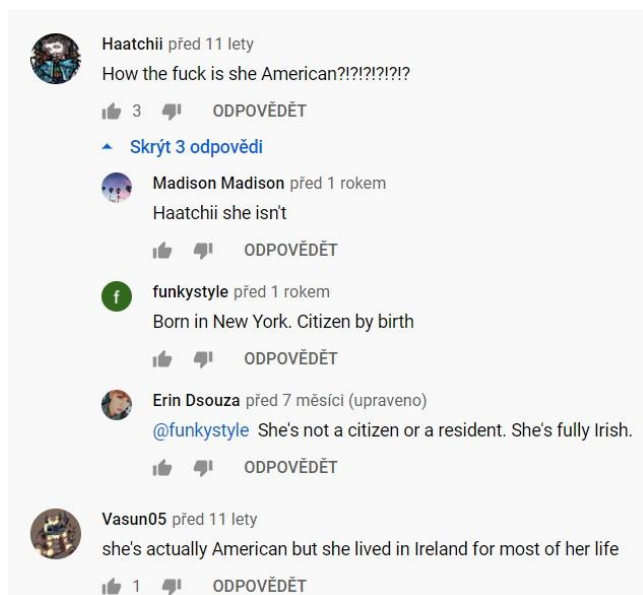
Obr. 5 Screenshot z *Pokání* (00:01:23)

Z dnešního pohledu je *Pokání* bezesporu považováno za zlom v kariéře Saoirse Ronan. Ve věku třinácti let byla nominována na Zlatý glóbus, cenu BAFTA a hlavně na Oscara. V Irsku vyhrála hned dvě ceny IFTA – *Nejlepší herečku ve vedlejší roli ve filmu* a cenu *Vycházející hvězda*. Uskupení filmových kritiků Dublin Film Critics Circle ji jako objevu roku udělilo cenu *Breakthrough Artist*. V reakci na nominaci na Oscara kromě jiného uvedla, že nemůže uvěřit, že se to děje člověku pocházejícímu z Irska. Nezapomněla také pográtulovat k nominaci kameramanovi McGarveymu, hlavně proto, že také pochází z Irska.²⁰² S prvními nominacemi a zájmem médií a diváků o neznámou mladou herečku také začaly debaty nad její národností. London Film Critics Circle v prosinci 2007 Ronan nominovali v kategoriích *Nejlepší britská herečka ve vedlejší roli* a *Britský objev – Herectví*. Situaci nevylepšílo ani nominování irského filmu *Once* (John Carney, 2007) na *Britský film roku* a jeho irského režiséra Johna Carneyho v kategorii *Britský objev – Filmař* (kategorie zahrnovala nejen režii, ale také scenáristiku).²⁰³ Jednalo se o jeden z prvních případů, kdy byla Ronan označena za Britku, debaty o její národnosti se vedou dodnes. Na příkladu screenshotů komentářů (Obr. 6)

²⁰² DWYER, Michael. *Carlow teenager among four Irish nominated for Oscars*.

²⁰³ DWYER, Michael. Lumet still a luminary. In: *The Irish Times* [online]. 28. 12. 2007 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/lumet-still-a-luminary-1.994876>.

pod YouTube videem²⁰⁴ zachycujícím rozhovor se Saoirse Ronan z červeného koberce před předáváním Oscarů v roce 2008 je vidět, že tato debata se netýkala pouze členů filmového průmyslu. Naopak se do ní zapojila (a zapojuje) i veřejnost. Situace je v očích některých komplikovaná tím, že se Ronan narodila v USA.

Obr. 6 Komentáře na YouTube

Před irskou premiérou v září 2007 poskytla Ronan rozhovor Róisín Ingle z *The Irish Times* a zanechala velmi pozitivní dojem. Ingle poukazuje na to, že Ronan není rozmazlená dětská hvězda a na svůj věk působí velmi dospěle. V té době probíhalo natáčení filmu *Město Ember* (*City of Ember*, Gil Kenan, 2008) a další hereččin snímek *Pevné pouto* (*The Lovely Bones*, Peter Jackson, 2009) byl v pre-produkci. Přestože byla Ronan pracovně vytížená, zůstávala stále nohama na zemi. Z rozhovoru je dále patrné, jak velkou roli hráli na začátku její kariéry rodiče. Monica Ronan dceři pomáhala jako asistentka, doprovod na natáčení a přítomna byla také u rozhovoru s Ingle. Oba rodiče Saoirse pomáhali s výběrem scénářů a rolí – Monica například zmiňuje jejich obavy, když se dozvěděli o znásilnění v *Pevném poutu*. Celkově se snažili, aby jejich dcera měla co nejnornější život. Při natáčení nebydleli v hotelech, místo toho si vždy pronajali po dobu natáčení dům. Zdůrazňovali, že na place jsou si všichni rovni, ke všem se má chovat stejně. Sama Saoirse hierarchii při natáčení nemá ráda, uvědomuje si, že všichni tvrdě pracují a všichni jsou stejně důležití. Již v tomto rozhovoru z roku 2007 Ingle poukazuje na nedostatek

²⁰⁴ Oscars 2008 Red Carpet - Saoirse Ronan. In: *YouTube* [online]. 14. 3. 2008 [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=GFnZiql8qM4>.

irských ženských hereckých hvězd. Podle ní má ale Ronan všechny předpoklady jednou se stát: je talentovaná, má na to vzhled a pracovní morálku. Díky tomu by měla být v záři reflektoru několik dekád.²⁰⁵ Tento rozhovor se na dlouhá léta stal jakýmsi vzorem pro ostatní. Skromnost, přirozenost a normálnost se staly synonymy pro jméno Saoirse Ronan, vliv jejích rodičů a pozitivní vztahy v rodině jsou reflektovány dodnes. Paul a Monica dceru doprovázeli na její první předávání Oscarů. Nejspíše se jednalo o rodinný večer, jak sama Ronan uvedla o několik let později, v té době nikoho neznala a nikdo neznal ji.²⁰⁶ Na ceremonii si oblékla zelené šaty od Alberty Ferretti stylem odpovídající jejímu věku, což bylo velmi kladně přijato a reflektováno. A zelená barva záměrně odkazovala k Irsku.²⁰⁷

Jak je zmíněno výše, úspěch *Pokání* se odrazil i v některých recenzích *Nestanu se tvojí ženou*. James Berardinelli například hodnotí film velmi průměrně, avšak vyzdvihuje herecký výkon Ronan, která podle něj dominuje každé scéně, ve které se objevuje. Velmi kladně hodnotí i její americký přízvuk. A pokud by snímek býval byl uveden v kinech podle původního plánu, herecký výkon Ronan v *Pokání* by nikoho nepřekvapil.²⁰⁸ Izzie a Briony by se od sebe snad nemohly více lišit. Ronan je jako Izzie uvolněná, trochu drzá americká teenagerka procházející první láskou a nosící poněkud rockerské oblečení. Hraje na kytaru a zpívá, Izzinya upravená verze písniček *Oops! ... I Did It Again* od Britney Spears a *Ironic* od Alanis Morissette patří mezi nejlepší scény filmu. Ronan v *Nestanu se tvojí ženou* ukazuje pestrost svého talentu, kromě amerického přízvuku a zpěvu působí přirozeně i v komických scénách.

Saoirse Ronan měla na festivalu v Torontu v roce 2007 hned dva filmy. Prvním bylo *Pokání*, druhým byla mnohem méně úspěšná *Iluze lásky* (*Death Defying Acts*, Gillian Armstrong, 2007), kde si zahrála Benji McGarvie, dceru hlavní postavy Mary ztvárněnou Catherine Zeta-Jones. Britsko-australský film se odehrává ve 20. letech

²⁰⁵ INGLE, Róisín. The double life of Saoirse. In: *The Irish Times* [online]. 1. 9. 2007 [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/life-and-style/the-double-life-of-saoirse-1.959502>.

²⁰⁶ Saoirse Ronan on Her Mom, Oscars & Timothée Chalamet. In: *YouTube* [online]. 24. 2. 2018 [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=NQLALIDJ6FY>.

²⁰⁷ BOLAND, Rosita. A teenager happy to act up. In: *The Irish Times* [online]. 5. 12. 2009 [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/a-teenager-happy-to-act-up-1.785064>.

²⁰⁸ BERARDINELLI, James. I Could Never Be Your Woman (United States, 2007). In: *ReelViews* [online]. [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.reelviews.net/reelviews/i-could-never-be-your-woman>.

v Edinburghu, Benji a Mary pocházejí přímo ze Skotska a žijí mezi nižší vrstvou společnosti. Ronan si díky tomu mohla vyzkoušet další přízvuk a výsledek byl opět více než uspokojivý. Benji často nosí chlapecké oblečení a samotné jméno postavy je genderově neutrální, dívka se často chová rozpustile, pomáhá své matce při jejich výstupech jako (falešné) médium a cizí jí není ani kapsářství. Hravý a rozpustilý je i samotný výkon Ronan, který jí získal třetí cenu IFTA (druhou v kategorii *Nejlepší herečka ve vedlejší roli*). Film měl premiéru v kinech na jaře 2008, finančního úspěchu ani nadšených reakcí se ale nedočkal.

5.3. První hlavní role?

Město Ember je americký film zcela natáčený v Severním Irsku za podpory Northern Ireland Screen. Odhadovaný rozpočet byl 55 milionů dolarů, jedním z producentů byl Tom Hanks, herecké obsazení zahrnovalo jména jako Bill Murray, Toby Jones a Martin Landau. Jednalo se o adaptaci první knihy z úspěšné čtyřdílné série *The Books of Ember* spisovatelky Jeanne DuPrau. Knihy spadají do populárního žánru sci-fi dobrodružného příběhu cílícího primárně na dětské čtenáře. Je patrný záměr filmařů využít popularity fantasy a sci-fi dobrodružných příběhů, které byly kolem roku 2008 v kinech hojně zastoupeny. Jedním z producentů filmu je společnost Walden Media, která spolupracovala na filmovém zpracování *Letopisů Narnie*. Jeden z propagačních bannerů přímo hlásal, že snímek je od studia, které natočilo *Letopisy Narnie: Prince Kaspiana* (*The Chronicles of Narnia: Prince Caspian*, Andrew Adamson, 2008). *Město Ember* chtělo cílit na stejnou skupinu diváků jako tyto filmy společně ještě například s *Harrym Potterem*. Vzhledem k existenci knižní předlohy existoval předpoklad, že v případě finančního úspěchu prvního filmu by vznikla pokračování. Lina Mayfleet se objevuje v dalších dvou knihách, Ronan tedy po neúspěchu s *Harrym Potterem* mohla být součástí nové filmové franšizy. Bohužel většina kritiků hodnotila snímek průměrně až negativně (někteří vyzdvihovali jeho environmetální témata a vizuální stránku) a po finanční stránce *Město Ember* zcela propadlo, nevydělalo ani polovinu svého rozpočtu. Lina je jedna ze dvou hlavních postav a hlavní ženská postava filmu a pro Ronan to bylo poprvé, co nehrála vedlejší roli.²⁰⁹ V závěrečných titulcích je dokonce její jméno

²⁰⁹ Briony je sice hlavní postavou *Pokání*, Ronan se ale o roli dělila s Romolou Garai a Vanessou Redgrave.

uvedeno jako první. Přestože propagační materiály nevyužily propagaci přes herecká jména nebo úspěch *Pokání*, někteří z kritiků měli Briony v podání Ronan stále v paměti. Neúprosná recenze Stephena Holdena začíná větami „Sledování toho, jak je talent Saoirse Ronan, skvělé mladé herečky z *Pokání*, promrhán ve [...] *Město Ember*, vám připomene, že silný herecký výkon potřebuje stejně silný scénář. V *Městu Ember* herečka nemá s čím pracovat.“²¹⁰ V Irsku byl ale herecký výkon Ronan oceněn nominací na IFTA Award, poprvé v kategorii *Nejlepší herečka v hlavní roli*. V roce 2009 byla tedy stejně jako v předešlém roce nominována hned ve dvou kategoriích.

Mnohem více pozornosti bylo věnováno filmu *Pevné pouto*. Saoirse se svým otcem Paulem opět natočili videonahrávku, která byla natolik působivá, že k získání role stačila. Nebylo potřeba ani osobní setkání mezi Ronan a režisérem Peterem Jacksonem.²¹¹ Obsazení Ronan do role Susie Salmon bylo oznámeno v červenci 2007, tedy ještě před světovou premiérou *Pokání*. V té době již byli do projektu zapojeni Rachel Weisz a Ryan Gosling v rolích Susiiných rodičů Abigail a Jacka (Goslinga pouhý den před začátkem natáčení nahradil Mark Wahlberg), Steven Spielberg jako výkonný producent, a hlavně Jackson, který společně s Fran Walsh a Philippou Boyens adaptoval scénář. Tato trojice za sebou měla spolupráci na trilogii *Pán prstenů* (The Lord of the Rings trilogy, Peter Jackson, 2001-2003) a mnohem méně úspěšném *King Kongovi* (Peter Jackson, 2005). *Pevné pouto* tedy ihned dostalo nálepku „film od režiséra *Pána prstenů*“, zároveň se čekalo, jestli si Jackson tímto filmem napraví reputaci. Snímek je adaptací bestselleru Alice Sebold, který je oproti filmu velmi explicitní a cílí na dospělé čtenáře. Filmaři se díky vynechání některých sexuálních a/nebo násilných scén (včetně znásilnění Susie) a dějových linek (například románek Abigail s detektivem Fenermanem) vyhnuli vyššímu ratingu, což znamenalo potencionálně větší návštěvnost a s tím související vyšší finanční zisk. Uvedení do kin bylo původně plánováno na březen 2009, nakonec ale bylo posunuto

²¹⁰ „To watch the talents of Saoirse Ronan, the brilliant young actress from “Atonement,” being wasted in [...] “City of Ember” is to be reminded that a powerful performance needs an equivalent screenplay. In “City of Ember,” she has nothing to work with.“

HOLDEN, Stephen. Fleeing a Dying Civilization, Toward Hope and Sunlight. In: *The New York Times* [online]. 9. 10. 2008 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z:

<https://www.nytimes.com/2008/10/10/movies/10embe.html>.

²¹¹ SBIFF 2018 - Saoirse Ronan Discusses The Lovely Bones & Auditioning. In: *YouTube* [online]. 5. 2. 2018 [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=tWGKTKTooHuA>.

na prosinec (USA, omezená distribuce), leden 2010 (USA, širší distribuce) a únor (Velká Británie). V České republice se *Pevné pouto* v kinech objevilo až v březnu 2010. Prosincové datum premiéry bylo strategicky výhodnější k zohlednění filmu při nominacích na nejrůznější filmové ceny. Oficiálně byl právě tento důvod uveden jako hlavní motivace k odložení projekcí. Neoficiálním důvodem ale mohly být negativní reakce na propagační materiály k filmu a pozitivní nebyly ani reakce diváků z testovacích promítání.²¹²

Ronan hraje Susie Salmon, čtrnáctiletou dívku pocházející z malého města v Pensylvánii v USA. Je nejstarší ze tří sourozenců a celá rodina žije spokojeným životem, dokud není Susie jednoho dne v prosinci 1973 zavražděna. Dívka poté sleduje svoji rodinu, blízké a také svého vraha z „mezisvěta“,²¹³ ve kterém se po smrti ocitla. Susie je tedy hlavní postavou, je ale poměrně plochá. Před smrtí je definována pozitivním vztahem ke své rodině, nadšením pro focení a první zamilovaností. Je energická a trochu zbrklá. V mezisvětě je v roli pasivní pozorovatelky, pouze reaguje na události, ve kterých se pozorovaní ocitají. Susie se dále nevyvíjí, po její smrti se příběh soustředí primárně na pozůstalé, kteří jsou pro diváka mnohem atraktivnější. Susie po smrti definuje právě a pouze to, že je mrtvá. V naraci filmu hraje významnou roli voice-over. Film začíná vzpomínáním Susie na dobu, kdy jí byly přibližně tři roky. Zatímco vidíme malou Susie a jejího otce Jacka, čtrnáctiletá Susie voice-overem vzpomínku popisuje. A právě z voice-overu se divák dozví, že Susie byla zavražděna, a to ještě předtím, než událost nastane. Voice-over kromě popisu myšlenek, pocitů nebo komentování děje divákovi slouží k objasnění fungování mezisvěta a v některých scénách zvyšuje napětí (příkladem je scéna, kdy Susie popisuje psychický stav vraha George Harveyho). Hlasová přítomnost Susie je stejně důležitá jako její fyzická přítomnost. A Ronan v *Pevném poutu* opět ukazuje, že hraní s cizím přízvukem jí nedělá žádný problém.

Susiein voice-over je využit i v traileru, jenž film propaguje přes Petera Jacksona a knižní předlohu od Alice Sebold. Herecké obsazení je výčtově uvedeno až na konci traileru, jméno Saoirse Ronan se objevuje až na posledním místě. Stejně

²¹² MOTTRAM, James. The Lovely Bones - A matter of afterlife and depth. In: *Independent* [online]. 1. 1. 2010 [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/films/features/the-lovely-bones-a-matter-of-afterlife-and-depth-1854572.html>.

²¹³ V originále In-between, mezisvět je použit v českých oficiálních titulkách. V knize se Susie ocitá přímo v nebi.

tomu je na propagačních plakátech. Na dvou ze tří je zobrazena Susie. Nejvýraznější je plakát (Obr. 7), na kterém se dívá přímo dopředu. Vidíme pouze detail jejího obličeje, který splývá s pozadím. Jedná se o první plakát, který Ronan nesdílí s dalším hercem nebo herečkou a kde jí zároveň vidíme do tváře a můžeme ji rozeznat. I v závěrečných titulcích filmu je její jméno uvedeno jako poslední. Do speciální pozice od zbytku hereckých hvězd filmu herečku (a postavu Susie) staví aspoň způsob, jakým je uvedena - „a Saoirse Ronan jako Susie Salmon“.

Obr. 7 Oficiální plakát k *Pevnému poutu*

Přestože reakce na snímek byly převážně negativní a kritizováno bylo i vyznění filmu, jedno výrazné pozitivum kritici přeci jen našli – herecký výkon Ronan. Shubhra Gupta svoji dvouhvězdičkovou recenzi zakončila větou „[výkon] Ronan i Tucciho stojí za cenu vstupenky“,²¹⁴ Kenneth Turan napsal, že „obsazení mladé irské herečky Saoirse Ronan, nominované na Oscara za svou podmanivou roli v *Pokání*, bylo to nejlepší, co Jackson udělal“²¹⁵ a Ronan dále nazval „nesmírně

²¹⁴ „Both Ronan and Tucci are worth the price of an admission ticket.“

GUPTA, Shubhra. *The Lovely Bones*. In: *The Indian Express* [online]. 19. 3. 2010 [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <http://archive.indianexpress.com/news/the-lovely-bones/593082/0>.

²¹⁵ „His best move by far was casting young Irish actress Saoirse Ronan, Oscar-nominated for her compelling role in "Atonement"“

TURAN, Kenneth. Review: 'The Lovely Bones'. In: *Los Angeles Times* [online]. 11. 12. 2009 [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2009-dec-11-la-et-lovely-bones11-2009dec11-story.html>.

nadanou herečkou“.²¹⁶ Začalo se mluvit o nominacích na filmové ceny a některé začaly přicházet. Ronan obdržela svoji druhou nominaci na cenu BAFTA (první za hlavní roli), vyhrála další cenu IFTA za *Herečku v hlavní roli* a kritici z London Film Critics Circle ji opět označili za Britku, když ji nominovali v kategorii *Mladý/á britský/a herec/ka roku*.²¹⁷ Ronan úspěšně pokračovala v budování své pověsti jako extrémně talentované herečky, která svým výkonem pozvedne i (pod)průměrný film.

5.4. Prává hollywoodská (a irská) hvězda

Ze Saoirse Ronan se stávala hvězda nejen v zahraničí, ale hlavně doma v Irsku. Na podzim 2010 se objevila společně se světovou hereckou legendou Maureen O'Hara a herečkou Alison Doody na titulní straně časopisu *Irish Tatler*. Šlo o speciální číslo oslavující 120 let existence časopisu. A již v lednu 2009 Donald Clarke zařadil tehdy patnáctiletou Ronan mezi celonárodně nejvíce obdivované herce a herečky.²¹⁸ Ta se tehdy společně s hercem Liamem Cunninghamem zúčastnila slavnostního zveřejnění programu sedmého ročníku filmového festivalu Jameson Dublin International Film Festival a Clarke ve svém článku program festivalu shrnoval. Ve stejném roce v Irsku vyvolalo velkou pozornost obsazení Ronan společně s Colinem Farrellem do filmu *Útěk ze Sibíře* (*The Way Back*, Peter Weir, 2010). Ronan si zahrála Irenu, jedinou ženskou postavu, které film věnuje větší pozornost. Irena pochází z Polska, herečka si tak mohla vyzkoušet nový přízvuk a opět ho zvládla. Na propagačním plakátu se její jméno objevuje po Edovi Harrisovi a Jimovi Sturgessovi, Colin Farrell následuje až po Ronan. V traileru má sice Irena poměrně málo prostoru a nezazní žádná z jejích replik, Saoirse Ronan je však uvedena mezi hereckými hvězdami, přes které je film propagován, a to dokonce s přívlastkem „nominovaná na Cenu Akademie“ (Obr. 8). Ronan i Farrell byli v roce 2011 za své vedlejší role nominováni na cenu IFTA, ale pouze Ronan nominaci

²¹⁶ „enormously gifted performer“

Tamtéž.

²¹⁷ Kromě výkonu Ronan byl oceňován i Stanley Tucci, který byl v *Pevném poutu* obsazen proti typu. Kromě jiného získal svoji třetí (a zatím poslední) nominaci na Zlatý glóbus a první (a zatím jedinou) nominaci na Oscara.

²¹⁸ CLARKE, Donald. Dublin film festival to screen 130 movies. In: *The Irish Times* [online]. 27. 1. 2009 [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/dublin-film-festival-to-screen-130-movies-1.1237068>.

proměnila a získala pátou sošku IFTA Awards. Nutno dodat, že London Film Critics Circle herečku opětovně nominovali v kategorii *Mladý/á britský/a herec/ka roku*.

Obr. 8 Screenshot z traileru k *Útěku ze Sibíře* (00:01:42)

Ve filmu *Arrietty ze světa půjčovniček* (Kariguraši no Arrietty, Hiromasa Jonebajaši, 2010)²¹⁹ japonského Studia Ghibli si Ronan poprvé vyzkoušela dabing. Ve verzi pro Spojené království a Irsko se stala hlasem hlavní hrdinky Arrietty,²²⁰ film byl na tomto území uveden v roce 2011. Klíčovým filmem tohoto roku a druhým klíčovým filmem hereččiny kariéry se ale stala *Hanna* (Joe Wright, 2011).

5.4.1. Akční hrdinka Hanna

Od listopadu 2009 bylo známo, že dalším filmem Joa Wrighta bude příběh o čtrnáctileté dívce z Východní Evropy, kterou její otec vychoval jako chladnokrevnou vražedkyni. Zprávy o opětovné spolupráci Wrighta se Saoirse Ronan se začaly objevovat na začátku roku 2010. V té době to ale vypadalo, že Ronan byla do role obsazena Wrightem, jenž s ní chtěl znovu pracovat.²²¹ Jenže později se při propagaci filmu ukázalo, že to bylo obráceně. Když byla herečce role nabídnuta (casting měla na starosti Jina Jay, která pracovala jak na *Pokání* (viz str. 53), tak na *Pevném poutu*), snímek byl stále bez režiséra. A byla to právě Ronan, která Wrighta doporučila. Zástupcům studia Focus Features v době, kdy jí roli ještě

²¹⁹ Ve Spojeném království a v Irsku byl film uveden pod názvem *Arrietty* a ve Spojených státech jako *The Secret World of Arrietty*.

²²⁰ Ve Spojených státech byl film nadabován odlišným hereččským obsazením.

²²¹ BETTINGER, Brendan. Saoirse Ronan to Re-Team with ATONEMENT Director Joe Wright For HANNA. In: *Collider* [online]. 6. 1. 2010 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://collider.com/saoirse-ronan-to-re-team-with-atonement-director-joe-wright-for-hanna/>.

oficiálně nenabídli, řekla, ať Wrightovi sdělí, že ona do toho jde.²²² Herečka sama uznala, že to od ní bylo dost troufalé,²²³ ale vyplatilo se. Wright získal režisérské křeslo a Ronan roli. A ve svých patnácti letech měla takový vliv a pověst, že svým doporučením ovlivnila výběr režiséra.

Film pro oba znamenal výraznou žánrovou změnu – s akčním thrillerem ani jeden z nich neměl zkušenost. Díky úspěchu *Pokání* však byla jejich další spolupráce velmi očekávána. Očekávání dále zvýšilo i zbylé herecké obsazení, hlavně Cate Blanchett, Eric Bana a Tom Hollander. Role Hanny byla fyzicky náročná, novinkou pro Ronan tak byla i dvouměsíční fyzická příprava před natáčením filmu (na rozdíl od hraní s přízvukem, tentokrát opět východoevropským). Kromě jiného se naučila boj nožem, boj s tyčí, střílet ze zbraně a ovládat bojová umění. Dále měla osobního trenéra a sama přiznala, že se do té doby na žádný film tolik nepřipravovala, aspoň po fyzické stránce ne.²²⁴ Hanna byla pro Ronan první opravdu hlavní postavou, točí se kolem ní celý příběh. Je první postavou, kterou film divákovi představuje, a poslední postavou, kterou ve filmu vidíme. Již od začátku je jasné, že Hanna není běžná teenagerka. Potkáváme ji jako zamaskovanou lovkyni v arktické oblasti s lukem a šípy, oblečenou do kožešin. Jako ochranu proti mrazu má zakrytý obličej, divák tedy vidí půlku nosu a oči. Tato malá holka sama uloví a vyvrhne velkého jelena a po poměrně vyrovnaném boji s dospělým mužem (později se dozvídáme, že jde o jejího otce Erika) ho sama na saních odtáhne domů. Podobně jako v *Pokání* i v *Hanně* je často zabírán detail hereččina obličeje a velký detail jejich očí (jako příklady z průběhu celého filmu uvádím Obr. 9–12), kromě kamery hraje velkou roli i svícení. Hanna je ve velké části filmu stejně jako malá Briony v roli pozorovatelky – celý život vyrůstala v izolaci od vnějšího světa a teď ho konečně začíná poznávat. Pozoruje také chování ostatních postav, hlavně čtyřčlenné rodiny, kterou potká na svém útěku a cestě do Berlína. Ronan má jako Hanna odbarvené obočí, extrémně světlé blondáté vlasy a bledou pokožku, což její modré oči ještě více zvýrazňuje.

²²² LOWMAN, Rob. Saoirse Ronan gets to get tough in 'Hanna'. In: *Los Angeles Daily News* [online]. 7. 4. 2011 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailynews.com/2011/04/07/saoirse-ronan-gets-to-get-tough-in-hanna/>.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ WIGLER, Josh. 'HANNA' STAR SAOIRSE RONAN RECALLS HER 'RIGOROUS' TRAINING. In: *MTV News* [online]. 8. 4. 2011 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.mtv.com/news/1661642/saoirse-ronan-hanna/>.

Obr. 9 *Hanna* (00:11:59)

Obr. 10 *Hanna* (00:18:27)

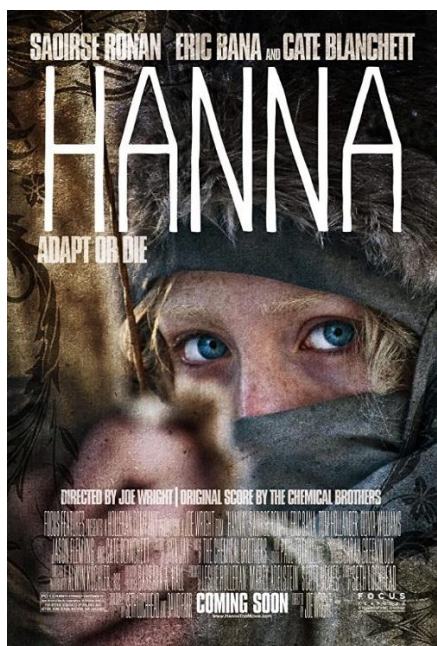

Obr. 11 *Hanna* (00:49:08)

Obr. 12 *Hanna* (01:02:10)

Akční scény s Hannou jsou snímány a sestříhány způsobem, který ukazuje, že v nich vystupuje sama Ronan. Na většinu scén totiž nepotřebovala kaskadéra. Kolem Hanny/Ronan se točí nejen celý film, ale i propagační materiály. Na obou plakátech je zobrazena pouze ona a na obou přímo svítí její modré oči (Obr. 13-14). Její jméno je mezi herci uvedeno na prvním místě, stejně tomu je i v traileru, jenž postavu i herečku představuje jako netypickou akční hrdinku.

Obr. 13 a 14 Oficiální plakáty k *Hanně*

Snímek se stal nečekaným hitem.²²⁵ Vydělal více než dvojnásobek svého odhadovaného rozpočtu a pozitivní byla i většina reakcí od kritiků a diváků (důvodem negativních reakcí často byla ne zcela naplněná žánrová očekávání). Velmi kladně byl opět hodnocen herecký výkon Ronan. Todd McCarthy píše o „výjimečné Saoirse Ronan“,²²⁶ která by „bez pochyby jednou mohla zdědit pověst Cate Blanchett“. ²²⁷ Recenze Robin Wright sice pochází z roku 2018, její titulék *Brilantnost, jakou je Saoirse Ronan jako Hanna, se prostě musí zažít znovu*²²⁸ ale mluví za vše. Jak se pomalu stalo tradicí, Ronan v roce 2012 za roli Hanny vyhrála cenu IFTA (nominována byla pátým rokem v řadě – od roku 2008) a London Film Critics Circle ji opět nominoval na *Britského/Britskou mladého/mladou herce/herečku roku*.

Jak je již uvedeno výše, *Hanna* je dnes považována za druhý klíčový film kariéry Ronan. Ciara Barrett ho dokonce označila za její star vehicle.²²⁹ Na význam filmu poukazují i Flynn s Tracym. Podle nich film Ronan etabloval do čela kandidátek pro hlavní role ve velkorozpočtových filmech.²³⁰ Těsně před uvedením *Hanny* do kin v dubnu 2011 internetem kolovaly zvěsti, že ji Peter Jackson obsadil do role v chystané filmové adaptaci *Hobita* (*The Hobbit*, Peter Jackson, 2012-2014). Ronan nakonec v průběhu propagace *Hanny* sama uvedla, že role lesní elfky Itaril jí nabídnuta byla, účast na projektu ale musela kvůli jeho časové náročnosti a jiným závazkům odmítnout.²³¹ Ronan byla také jednou z hereček, které se ucházely o roli Katniss Everdeen ve filmu *Hunger Games* (*The Hunger Games*, Gary Ross, 2012). Roli nakonec získala Jennifer Lawrence a sama Ronan uznala, že filmaři asi chtěli obsadit někoho staršího, navíc Katniss by byla v některých ohledech až moc podobná

²²⁵ V roce 2019 měl premiéru stejnojmenný seriálový remake filmu. Tvůrcem je David Farr, spoluautor scénáře filmu. Seriál byl natočen pro Amazon a obnoven na druhou sezónu.

²²⁶ „the exceptional Saoirse Ronan“

MCCARTHY, Todd. Hanna: Movie Review. In: *The Hollywood Reporter* [online]. 30. 3. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/review/hanna-movie-review-172453>.

²²⁷ „there's little question that Ronan could eventually inherit [Cate] Blanchett's mantle“
Tamtéž.

²²⁸ WRITE, Robin. The Brilliance That Is Saoirse Ronan As Hanna Simply Has To Be Experienced Again. In: *Filmotomy* [online]. 12. 4. 2018 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://filmotomy.com/brilliant-saoirse-ronan-hanna/>.

²²⁹ BARRETT, Ciara. *Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas*, s. 65.

²³⁰ FLYNN, Roddy, TRACY, Tony. *Historical Dictionary of Irish Cinema, Second Edition*, s. 504.

²³¹ REYNOLDS, Simon. Saoirse Ronan won't star in 'The Hobbit'. In: *Digital Spy* [online]. 9. 5. 2018 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.digitalspy.com/movies/a318172/saoirse-ronan-wont-star-in-the-hobbit/>.

Hanně (použití luku a šípů, její vztah k přírodě a lesu).²³² Měla si zahrát hlavní roli ve filmu *The Order of the Seven*, hrané verzi Sněhurky od studia Disney. Natáčení mělo začít v létě 2012, Disney nakonec od projektu upustilo.²³³ Hlavní roli ve sci-fi filmu *Hostitel* (*The Host*, Andrew Niccol, 2013) už ale Ronan v květnu 2011 získala. Snímek je natočen podle stejnojmenné knihy Stephenie Meyer, autorky fenoménu *Stmívání*. Z tohoto důvodu byla na film kladena vysoká očekávání.

5.4.2. Hvězda i mimo filmové plátno

Společně se zvyšující se mezinárodní slávou herečky a jejím častějším návštěvám v talk show se více začala řešit výslovnost jejího jména. V dubnu 2011 byla v rámci propagace *Hanny* hostem *The Ellen DeGeneres Show* (někdy pouze *Ellen*). Moderátorka DeGeneres její jméno prý přečetla správně jen proto, že bylo napsáno foneticky. Herečku následně vyzvala, ať jméno vyhláskuje. Ta o chvíli později uvedla i některé ze špatných verzí svého jména, se kterými se setkala. Následně se pozornost přesunula k irskému slangu, kdy se DeGeneres (neúspěšně) snažila napodobit irský přízvuk, poté Ronan na popud moderátorky předvedla nejrůznější americké přízvuky. V rozhovoru si můžeme všimnout, že Ronan výslovnost svého jména poněkud upravila – dlouhé í v tradiční irské výslovnosti jména jako Sírša zkrátila na Serša nebo až na Srša.²³⁴ Rozhovor s DeGeneres v mnohém vytvořil tematickou šablonu pro budoucí návštěvy jiných talk show – (špatná) výslovnost jména Saoirse a irský slang nebo zvyky velmi zajímaly i další moderátory.

V květnu 2011 se Ronan zúčastnila tradičního Costume Institute Gala (neformálně také MET Gala), které každoročně pořádá Metropolitní muzeum umění v New Yorku společně s Annou Wintour, ředitelkou Costume Institute, který je součástí muzea, a šéfredaktorkou časopisu Vogue. MET Gala je velkolepou benefiční akcí, jež slouží k zahájení výstavy Institutu pro daný rok. Je považována za jednu z nejprestižnějších akcí vůbec, seznam hostů sestavuje sama Wintour. Je tedy jasné,

²³² POLOWY, Kevin. EXCLUSIVE Q&A: SAOIRSE RONAN ON 'HANNA,' 'HUNGER GAMES' & 'THE HOBBIT'. In: *MTV News* [online]. 6. 4. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.mtv.com/news/2803556/saoirse-ronan-interview-hanna/>.

²³³ KIT, Borys. Disney Halts Big-Budget 'Order of the Seven' Movie (Exclusive). In: *The Hollywood Reporter* [online]. 22. 3. 2012 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/heat-vision/disney-order-of-seven-movie-327912>.

²³⁴ Ellen - Saoirse Ronan [LEGENDADO]. In: *Vimeo* [online]. [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://vimeo.com/85775327>.

že ne každá hvězda dostane pozvání. Přítomnost Ronan na MET Gala je dalším důkazem, že byla v roce 2011 považována za opravdovou hollywoodskou hvězdu.²³⁵ V prosinci se navíc objevila přímo v časopisu Vogue. Sice se nejednalo o titulní stranu, ale o několikastránkovou sérii fotek (tzv. fashion story) na téma kult krásy. V krátkém komentáři byla Ronan popsána jako majitelka monopolu na náctileté hrdiny jakoby pocházející z jiného světa (na začátku bylo také zdůrazněno, že se narodila v New Yorku a až poté se rodina přestěhovala do Irska).²³⁶

Pár dní po MET Gala se Ronan v Dublinu zúčastnila slavnostního zahájení festivalu Coca-Cola Cinemagic International Film and Television Festival, jehož cílem bylo inspirovat a nadchnout děti, teenagery a mladé lidi pro film.²³⁷ S festivalem spolupracovala několik dalších let. Herečka byla také jednou ze známých irských osobností, které se zapojily do kampaně upozorňující na důsledky šikany pro životy mladých lidí. Kampaň pořádala Irish Society for the Prevention of Cruelty to Children (ISPCC), osobnosti byly zobrazeny na plakátech s modřinami, tržnými ranami nebo v případě Ronan plačící s rozmazaným líčením.²³⁸ Podobně jako u festivalu Cinemagic ani její účast na projektu ISPCC nebyla jednorázovou záležitostí, ale začátkem dlouholeté spolupráce. Zájem o irský filmový průmysl a obecně o dění v Irsku dále projevila zapojením se do projektu Irish Film Institute, jenž potřeboval sehnat finance na výstavbu nového prostoru pro filmový archiv. Ronan v propagačním videu připomíná význam filmů v našich životech a je zakomponována do archivních záběrů z filmů i reportáží.²³⁹ Je patrné, že i přes narůstající slávu je Ronan silně vázána na svoji domovinu.

²³⁵ Akce slouží také jako oslava módy. Prestižní je tedy nejen pro hvězdy, ale také pro módní návrháře, kteří se vedle nich objevují na červeném koberci. Výstavy mají každý rok jiné téma a je žádoucí, aby se hvězda na Gala podle daného tématu oblékla. Na červeném koberci jsou tak často k vidění přímo umělecká díla.

²³⁶ CAMPION, Freddie. Saoirse Ronan. *Vogue*. 2011 (12), s. 116 [online]. [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: https://saoirse-ronan.com/gallery/displayimage.php?album=117&pid=1977#top_display_media.

²³⁷ HUNT, Joanne. Lights, camera, call to action: Saoirse Ronan opens festival for young film-makers. In: *The Irish Times* [online]. 12. 5. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/lights-camera-call-to-action-saoirse-ronan-opens-festival-for-young-film-makers-1.568738>.

²³⁸ ISPCC Anti-Bullying Campaign.wmv. In: *YouTube* [online]. 9. 8. 2011 [cit. 31. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QJiJeP5bBOg>.

²³⁹ IFI Irish Film Archive Preservation Fund. In: *YouTube* [online]. 3. 11. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=EarCLUQJbTQ>.

5.5. Populární upíři a depresivní budoucnost

5.5.1. Spolupráce s legendou irské kinematografie

Přestože Ronan byla spojována s akcemi podporujícími irský filmový průmysl a považována za jednu z tamních nejvýznamnějších osobností, jejím prvním filmem s irskou tematikou se stal až *Brooklyn*. Ovšem ve snímku *Byzantium*²⁴⁰ (Neil Jordan, 2012) pracovala s jednou z nejdůležitějších osobností irské kinematografie – Neilem Jordanem. Příběh o dvou upírkách sice nepracuje s čistě irským tématem, jedná se ale o koprodukcí mezi Irskem, Spojeným královstvím a USA. Velká část filmu byla natáčena v Irsku, Jordan navíc pracuje s obrazem Irska jako země spojené s magií a nadpřirozenem. Postava Darvella (Sam Riley) se o existenci tajemného místa umožňujícího proměnu v upíra dozvídá při svém pobytu v Irsku, kam byl s ostatními britskými vojáky poslán potlačit rebelii,²⁴¹ a samotná magická jeskyně se nachází na jednom z irských ostrovů. Většina děje se ale odehrává v Anglii a obě hlavní postavy Eleanor (Ronan) a Clara (Gemma Arterton) ve filmu mluví s britským přízvukem. Kromě lokací a obsazení Ronan do jedné z hlavních rolí se irská stopa před kamerou objevuje také v podobě herečky Marie Doyle Kennedy v roli Morag, po Eleanor a Clare jediné výraznější ženské postavy. Upířské příběhy byly v době uvedení snímku velice populární, ale v případě Jordana byla volba tématu jeho dalšího filmu překvapivým krokem. Upíry se totiž zabýval již v jednom ze svých nejznámějších snímků, v *Interview s upírem* (Interview with the Vampire: The Vampire Chronicles, 1994). *Byzantium* bylo natočeno podle divadelní hry od Moiry Buffini a jednalo se o inovativní uchopení upířského tématu, jehož jádrem je feministický příběh o vztahu dcery a matky a snaze dvou žen na útěku žít svůj život. Příběh je vyprávěn Eleanor, Ronan tedy opět hraje vypravěčku a diváka v průběhu filmu opětovně provází její hlas v podobě voice-overu. Eleanor je vzhledově poměrně nevýrazná (výjimkou je tmavě červená mikina s kapucí, kterou nosí ve scénách, kdy je zvýrazněna její upíří identita), Ronan tu má tmavě hnědé vlasy, minimum líčení a nosí celkem nemoderní oblečení. Je hodná, nevinná, introvertní. Clara je úplným opakem, kontrastní jsou tak i herecké výkony Ronan a Arterton, Ronan je ve filmu méně expresivní.

²⁴⁰ V České republice je snímek někdy uváděn pod názvem *Byzantium: Upíří příběh*.

²⁴¹ Podle časových údajů dostupných ve filmu se nejspíše jedná o povstání z roku 1798.

Byzantium mělo světovou premiéru na festivalu v Torontu v roce 2012, do kin šlo postupně v průběhu roku 2013. Vnímání *Byzantia* jako ženské verze *Interview s upírem* ještě před jeho uvedením do kin a jeho propagace jako filmu od režiséra *Interview s upírem* snímku spíše uškodilo. Reakce (mezinárodních) kritiků a diváků byly smíšené, snímku nejspíše nepomohla ani přesycenost veřejnosti příběhy o upírech. Film se stal z finančního hlediska prakticky neviditelným dokonce i v Irsku,²⁴² kde mu ale pozornost věnovala aspoň IFTA. Film byl nominován na *Nejlepší film*, Neil Jordan si odnesl cenu za režii a Saoirse Ronan další cenu za hlavní roli. Nicméně s odstupem času se *Byzantium* začalo objevovat na seznamech nejvíce nedocenených filmů nebo mezi nejlepšími upířskými filmy.²⁴³ Zato snímek *Violet & Daisy* (Geoffrey Fletcher, 2011) je prakticky neviditelný dodnes. Ronan ho natočila již před *Byzantiem* a premiéru měl v roce 2011, poněkud větší distribuce se dočkal až v roce 2013. Herečka se v něm objevila jako Daisy, jedna ze dvou amerických teenagerek a zároveň nájemných vražedkyň. Neviditelný ale rozhodně nebyl již zmíněný film *Hostitel*.

5.5.2. Nové *Stmívání*?

Zmínky o knižní a filmové sérii *Stmívání* doprovázely již snímek *Byzantium*. S ním ale série měla společnou snad jen upířskou tematiku, kdežto s *Hostitelem* sdílela autorku předlohy, spisovatelku Stephenie Meyer. Filmové zpracování *Stmívání* bylo do kin uváděno každoročně od roku 2008 do roku 2012. Ve snaze navázat na tuto tradici a úspěch knižní i filmové série byla premiéra *Hostitele* naplánována na březen 2013. Na rozdíl od *Stmívání* se nejedná o sérii, rozdílný je také žánr. *Hostitel* spadá do science-fiction, nicméně stejně jako ve *Stmívání* je i zde důležitá romantická zápletka. Oba příběhy byly a jsou většinou považovány za nepřilíš kvalitní četbu, a i přes silnou fanouškovskou základku (hlavně u *Stmívání*) na ně je pohlíženo negativně. Obsazení oceňované a respektované herečky Saoirse

²⁴² O'TOOLE, Fintan. Culture Shock: The Irish film industry needs belief, strategy, and . . . action. In: *The Irish Times* [online]. 15. 3. 2014 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/culture-shock-the-irish-film-industry-needs-belief-strategy-and-action-1.1724045>.

²⁴³ Například

ALEXANDER, Chris. In Praise of Neil Jordan's *Byzantium*. In: *Coming Soon* [online]. 2. 10. 2017 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.comingsoon.net/horror/features/892169-in-praise-of-neil-jordans-byzantium>.

COLLIDER STAFF. The 25 Best Vampire Movies, Ranked. In: *Collider* [online]. 4. 10. 2019 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://collider.com/best-vampire-movies/#fright-night-1985>.

Ronan do hlavní role v *Hostiteli* bylo tak pro mnohé překvapením. Film pro ni byl výzvou po herecké stránce: hlavní postavy Melanie a Wanda/Wanderer (Poutnice) totiž sdílí jedno tělo, Ronan se tedy ve snímku objevila ve dvojroli. Melanie ve filmu vystupuje ve flashbaccích a poté, co je do jejího těla implantovaná mimozemská Duše jménem Wanderer, se projevuje pouze hlasově. Ronan pro postavy použila jiný tón hlasu, trochu odlišný přízvuk a celkově jiný styl mluvy. Po herecké stránce dále zaujme práce s tělem, hlavně ve scénách, kdy jsou dvě duše v jednom těle v konfliktu. Snímek obsahuje několik akčních scén, které pracují s hvězdným obrazem Ronan jako akční hrdinky, jenž vytvořila *Hanna*.

Hostitele provázela rozsáhlá propagační kampaň. Oficiální plakáty film propagovaly přes jméno Stephenie Meyer jako autorky *Stmívání*, jméno Ronan je výrazné pouze u plakátu zobrazujícího Melanie. Žádný z trailerů jméno Ronan explicitně neuvádí, což je k jejímu statusu poměrně překvapivé. Ovšem co se týče veřejných akcí, *Hostitel* pro Ronan představoval její dosavadní největší propagační turné. Kromě slavnostních premiér se spolu se svými hereckými kolegy Maxem Ironsem a Jakem Abelem zúčastnila i několika talk show. Moderátorka *Good Morning America* představila Ronan jako herečku nominovanou na Oscara a Maxe Ironse „pouze“ jako syna Jeremyho Ironse, což jasně vypovídá o postavení, jaké Ronan v rámci filmového průmyslu zaujímala.²⁴⁴ Zajímavý je rozhovor s *Rotten Tomatoes*, který je přímo nazvaný „Herecké obsazení *Hostitele*: Nikdo neumí vyslovit jméno Saoirse“.²⁴⁵ V jeho druhé polovině se moderátorka rozplývá nad irským přízvukem a hned přejde k tématu špatné výslovnosti jména Saoirse. Herečku navíc vyzve, aby sama vyzkoušela správně vyslovit neobvyklá jména jiných hereckých hvězd, mezi které moderátorka schovala i jméno Saoirse Ronan. Ronan na hru přistoupí, nad svým jménem se zarazí a záměrně ho vysloví špatně. Irons a Abel jsou poté vyzváni, aby se i oni pokusili o správnou výslovnost hereččina jména. Ani jeden z nich neuspěje, nicméně oba nejspíše přistoupili na stejnou hru jako sama Ronan a její jméno záměrně vyslovují nesprávně (Abel dokonce „Saoirse“ vysloví jako „seahorse“, tedy mořský koník). Podobně jako u dříve zmiňovaného rozhovoru s Ellen DeGeneres (viz str. 67) se i zde jedná o názorný příklad upínání se

²⁴⁴ Max and Saoirse's interview on GMA. In: *YouTube* [online]. 27. 3. 2013 [cit. 28. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=si2PX2Hh-J8>.

²⁴⁵ The Host Cast: No One Can Pronounce Saoirse's Name. In: *YouTube* [online]. 4. 4. 2013 [cit. 28. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KVCS-BtK9DU>.

na hereččino irské jméno a společně se zlehčováním problematiky jeho výslovnosti je zlehčována také irská identita.

5.5.3. Dospívání a změna vzhledu

I přes rozsáhlou propagaci a (nebo naopak kvůli) spojení se *Stmíváním Hostitel* propadl a často bývá označován za nejhorší film kariéry Saoirse Ronan.²⁴⁶ Je ale potřeba dodat, že její herecký výkon byl často zmiňován jako jediné pozitivum snímku. V roce 2013 byl kromě *Hostitele* v kinech uveden animovaný film *Justin: Jak se stát rytířem* (*Justin and the Knights of Valour*, Manuel Sicilia, 2013), ve kterém Ronan propůjčila svůj hlas postavě Tali. Za větší zmínku stojí film *Budoucnost nejistá* (*How I Live Now*, Kevin Macdonald, 2013). Snímek spadá do žánru dystopického sci-fi, do života postav zasáhne Třetí světová válka. Jedná se o další knižní adaptaci a film i kniha míří na mladé dospělé (young adult) diváky/čtenáře. Film dokonce kvůli scénám zobrazujícím válečné násilí získal v USA rating R, v Irsku a Spojeném království byl přístupný od patnácti let.²⁴⁷ Ronan si zahrála hlavní postavu Daisy a je to poprvé od *Města Ember*, kdy se na plátně objevuje s dalšími dětskými herci déle než na pár vteřin. Daisy je Američanka přijíždějící na velšský venkov za svými bratřenci a sestřenicí, je nepřijemná, drzá a chladná, ale divákovi je brzy jasné, že v ní probíhá nějaký vnitřní konflikt, a to i díky využití voice-overu. Ten se tedy spolu s adaptacemi pomalu stává poznávacím znamením filmů Saoirse Ronan. Snímek Ronan přes postavu Daisy ve své první čtvrtině prezentuje jako rockerku – má výrazně nalíčené oči, tmavě nalakované nehty, piercing v nose a obočí, rockerský je i její styl oblečení, doplňky a hudba, kterou poslouchá. To vše zvýrazňují světlé rovné blond vlasy s ofinou (Obr. 15). Jedná se o výrazný odklon od vzhledu, se kterým byla herečka asociována.

²⁴⁶ Dokládá to i hodnocení na *Rotten Tomatoes*, hodnocení od 128 kritiků je pouhých 9 %, od diváků film dosáhl na 49 %. Film neoslňl ani po finanční stránce.

²⁴⁷ Vysoký rating můžeme považovat za jeden z důvodů nízkých výdělků filmu. Dospělé diváky navíc mohly odrazovat postavy ve věku dětí a teenagerů a romantická dějová linka, která je v traileru zdůrazněna. V České republice byl film vydán rovnou na DVD.

Obr. 15 Screenshot z filmu *Budoucnost nejistá* (00:10:00)

V roce 2013 Ronan oslavila své devatenácté narozeniny. Svou dospělost a nezávislost na rodičích demonstrovala přestěhováním se do Londýna a proti přání svých rodičů v roce 2013 odjela do Detroitu natáčet film *Lost River* (Ryan Gosling, 2014).²⁴⁸ Její věk také umožnil intenzivnější zapojení do propagačních turné (včetně častějších rozhovorů) a z části ospravedlnil zájem veřejnosti o její osobní život. Nejdříve byla spojována s Maxem Ironsem, svým hereckým kolegou z *Hostitele*, kde hrají milenecký pár. Ve stejný rok režisér *Budoucnosti nejisté* Kevin Macdonald uvedl, že prvním přítelem herečky se stal George MacKay, který v tomto snímku hrál jejího přítele Eddieho.²⁴⁹ Informace byla považována za pravdivou nejen proto, že vzešla z úst samotného režiséra, ale i proto, že ji místo bulváru sdělil *Irish Independent*. I přes změnu bydliště a natáčení projektů mimo Irsko zůstala Ronan se svou domovinou v úzkém kontaktu. Stala se hlavní hvězdou 25. ročníku irského filmového festivalu Galway Film Fleadh. Kromě očekávané premiéry irského filmu *Život je pohoda* (*Life's a Breeze*, Lance Daly, 2013), ve kterém se objevil i její otec Paul Ronan, se v rámci festivalu zúčastnila veřejné diskuze o své dosavadní kariéře.²⁵⁰ Svůj nabitý rok Ronan zakončila získáním další nominace v kategorii *Britský/á mladý/á herec/čka roku* od London Film Critics Circle a to hned za všechny

²⁴⁸ COLLINS, Jessie. 'Everyone talks about her accent but her mam and dad are as Dublin as can be' - friends of Saoirse Ronan.

²⁴⁹ MCBRIDE, Caitlin. Saoirse Ronan 'fell in love' with first boyfriend during filming of new movie. In: *Irish Independent* [online]. 2. 10. 2013 [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/saoirse-ronan-fell-in-love-with-first-boyfriend-during-filming-of-new-movie-29628165.html>.

²⁵⁰ ANDREWS, Kernan. Saoirse Ronan to attend Galway Film Fleadh. In: *Galway Advertiser* [online]. 6. 6. 2013 [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.advertiser.ie/galway/article/61531/saoirse-ronan-to-attend-galway-film-fleadh>.

tři projekty rozebírané v této podkapitole – *Byzantium*, *Hostitel* a *Budoucnost nejistá*. Tato trojice filmů navíc na rok představovala poslední snímky, ve kterých si Ronan zahrála hlavní role.

5.6. Období vedlejších rolí (hlavní role nejsou)

Následující rok se Ronan sice objevila hned ve třech filmech, ve všech si ale zahrála vedlejší roli, a ve dvou dílech animovaného pořadu *Robot Chicken* (Cartoon Network, 2005-) nadabovala hned několik postav. Snímek s fantazijními prvky a zároveň režijní debut Ryana Goslinga *Lost River* se po své premiéře v Cannes setkal s negativními reakcemi a širší distribuce se dočkal skoro o rok později. Ve filmu *A zase ti Mupeti!* (*Muppets Most Wanted*, James Bobin, 2014) se Ronan objevuje jako baletka, jedná se ale o několikavteřinové cameo.²⁵¹ Zajímavé ovšem je, že scéna s baletkou je ustavujícím záběrem umístěna do fiktivního Dublin Theatre v Dublinu v Irsku.²⁵² Americký film tak Ronan v narativu explicitně zasadil do irského prostředí a tím ukázal, že ji chápe jako součást irské kultury stejně jako zrzavé vlasy a vousy, zelené klobouky s přezkou a zelené trojlístky, které na sobě má trojice Muppetů sedících v hledišti a vyrušujících svým hlasitým smíchem.

Zdaleka nejvíce pozornosti z projektů Ronan z roku 2014 bylo a stále je věnováno filmu *Grandhotel Budapešť* (*The Grand Budapest Hotel*, Wes Anderson, 2014). Premiéra snímku zároveň sloužila jako zahájení festivalu Berlin International Film Festival, z něž si Anderson za film odnesl Velkou cenu poroty. Ronan si zahrála Agathu, pomocnici v cukrářství a objekt zájmu mladého Zera (Tony Revolori). Ve filmu se objevuje obrovské množství hereckých hvězd, Ronan se mezi nimi v propagačních materiálech ale rozhodně neztratila. Agatha byla jednou z mnoha postav, které byl věnován samostatný propagační plakát. Postava na sebe přitahovala pozornost i velkým mateřským znaménkem na tváři ve tvaru Mexika. Příběh se odehrává ve fiktivním východoevropském státě Zubrowka, překvapením tedy může být, že Ronan hraje se svým irským přízvukem. Obzvlášť když talent na cizí přízvuky rozhodně má. Herečka si podle svých slov nebyla jistá, jaký přízvuk by Anderson preferoval. Společně vyzkoušeli německý, americký i anglický,

²⁵¹ Podobná cameo má ve filmu několik dalších hereckých hvězd, jako jsou Tom Hiddleston, James McAvoy, Stanley Tucci, Lady Gaga, Danny Trejo či Salma Hayek.

²⁵² Záběr doplňují zelené titulky, stejná barva je ale použita k upřesnění lokalit v průběhu celého filmu, nejedná se tedy o odkaz na Irsko.

nakonec sám režisér navrhl, aby zkusila irský, u kterého nakonec zůstali. Navíc ostatní herci ve filmu rovněž mluví se svým přízvukem.²⁵³ Množství článků o účasti Ronan na projektu neopomnělo zmínit, že je to poprvé, co Ronan nepoužívá cizí přízvuk.²⁵⁴

Grandhotel Budapešť se stal Andersonovým dosavadním největším finančním úspěchem a nadšení z něj nebyli pouze diváci. Film získal devět nominací na Oscara a z nich čtyři proměnil, několik nominací a vítězství získal celý herecký ansámbl, v němž byla zahrnuta i Ronan. A Donald Clarke píšící pro *The Irish Times* byl jedním z mnoha lidí, kterým došla trpělivost, když London Film Critics Circle posedmé označili Saoirse Ronan za Britku. Tentokrát ji v kategorii *Britský/á mladý/á herec/čka roku* nominovali právě za roli Agathy. Ostře napsaný článek uznává, že většina britských institucí sice zaregistrovala nezávislost Irska a Iry neoznačuje za Brity tak často, jak tomu bývalo, londýnským filmovým kritikům ale vyčítá, že ani po letech protestů nebyli schopní kategorie přejmenovat.²⁵⁵

Již při propagaci *Grandhotelu Budapešť* Ronan uvedla, že vnímá nedostatek rolí pro mladé herečky. V té době natáčela snímek *Stockholm, Pennsylvania*²⁵⁶ (Nikole Beckwith, 2015), ve kterém jsou hlavními postavami dvě ženy. Zdůraznila, že se v tomto ohledu jedná o neobvyklý projekt, protože „nikdo si ještě zcela nezvykl na to, že film může být o dvou ženách“.²⁵⁷ Film měl sice premiéru na Sundance Film Festival, pak ale prakticky zmizel. Většího uvedení v kinech se nedočkal, stejně jako pozitivních ohlasů. Hereččina účast na filmu *Weepah Way for Now* (Stephen Ringer, 2015) byla omezena pouze na její hlas (hraje sestru jedné z hlavních postav, jež zemřela při porodu), fyzicky ve snímku nevystupuje. O rok později se k tématu nedostatku rolí vrátila. V roce 2015 oslavila dvacáté první narozeniny a uvedla,

²⁵³ SIEGEL, Miranda. Wes Anderson, Bill Murray, and Tilda Swinton Explain *The Grand Budapest Hotel*. In: *Vulture* [online]. 6. 2. 2014 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.vulture.com/2014/02/wes-anderson-and-cast-on-grand-budapest-hotel.html>.

²⁵⁴ S irským přízvukem hrála pouze ve svých prvních rolích v *The Clinic* a *Proof*.

²⁵⁵ CLARKE, Donald. The London Film Critics Circle thinks Saoirse Ronan is British. In: *The Irish Times* [online]. 16. 12. 2014 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/blogs/screenwriter/2014/12/16/the-london-film-critics-circle-thinks-saoirse-ronan-is-british/>.

²⁵⁶ V České republice je někdy uváděn pod názvem *Sedmnáct let naděje*.

²⁵⁷ „no one's quite used to the idea that a film can just be about two women“ VINEYARD, Jennifer. Saoirse Ronan Is Planning A 'Bridesmaids'-Themed Birthday Party. In: *Elle* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.elle.com/culture/movies-tv/news/a19053/saoirse-ronan-grand-budapest-interview/>.

že v tomto roce zatím žádnou vhodnou roli nenašla. Jako problém vnímala právě svůj věk, kdy se pohybovala mezi dospívající dívkou a dospělou ženou, a navíc pro ni bylo těžkým úkolem lidem dokázat, že už není třináctiletou dětskou herečkou. Dostupné role nepovažovala za zajímavé, na tu správnou si chtěla počkat.²⁵⁸ K tématu se vrátila o čtyři roky později. Doplnila, že nedostatek příběhů o ženách ve věku kolem dvaceti let ji frustroval. Sama se v té době v tomto věku nacházela a považovala ho za vzrušující a děsivý zároveň. O to více nechápala, proč role neexistovaly.²⁵⁹ Filmografie Saoirse Ronan jasně ukazuje, že v roce 2016 se neobjevila v žádném filmu, místo toho strávila část roku na Broadwayi (o tom později). Nicméně po vedlejších rolích v *Lost River*, *Grandhotelu Budapešť* a *Weepah Way for Now*, cameo v *A zase ti Mupeti!*, po hlavní roli v prakticky zapomenutém *Stockholm, Pennsylvania* a před roční pauzou byl v kinech uveden *Brooklyn*. Film, který se stal významným pro irskou kinematografii, a hlavně klíčovým v dalším směřování kariéry Saoirse Ronan, budování jejího hvězdného obrazu a prezentaci její irskosti.

5.7. Brooklyn – irský příběh, irská hvězda

Přestože je Ronan v průběhu své kariéry hojně prezentována jako Irka, tato prezentace se omezuje primárně na propagační turné a její spojení s nefilmovými projekty (viz již zmíněné spolupráce s Cinemagic, Irish Film Institute a ISPPC na str. 68 a další projekty a podpora irských kampaní, které budou teprve zmíněny). Jak zmiňuje i Ciara Barrett navazující na Diane Negra: fakt, že je Ronan běloška, jí umožňuje hrát mnoho národností/etnik.²⁶⁰ Bělost funguje jako nepopsaný list a v kombinaci s hereččiným talentem na přízvuky jí poskytuje možnost na plátně

²⁵⁸ MCKNIGHT, Rebecca. "It's Important to Wait for the Right Role" - Her.ie Meets Irish Actress Saoirse Ronan. In: *Her* [online]. 2015 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.her.ie/entertainment/its-important-to-wait-for-the-right-role-her-ie-meets-irish-actress-saoirse-ronan-227154>.

²⁵⁹ O'CONNELL, Jennifer. Saoirse Ronan: 'I'd like to play Countess Markievicz, so I can use my own accent'. In: *The Irish Times* [online]. 11. 1. 2019 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-i-d-like-to-play-countess-markievicz-so-i-can-use-my-own-accent-1.3755221>.

²⁶⁰ Barrett ve své práci porovnává Saoirse Ronan s Ruth Negga. Protože její matka pochází z Irska a otec z Etiopie, kde se herečka narodila, nachází se v jiné výchozí pozici než Ronan. Ve čtyřech letech se rodina přesunula do Irska, kde byla Negga vychována, stejně jako Ronan, irskost je ale v jejím případě prezentována odlišně a je „problematizována“ jejím vzhledem, který se od stereotypně vnímané irskosti odlišuje. Celé téma samozřejmě také souvisí s problematikou diversity filmového průmyslu.

představovat velké množství postav pocházejících z nejrůznějších zemí, případně i specifických regionů daných zemí. Její irskost je tak neustále oddělena od její fyzické přítomnosti na filmovém plátně.²⁶¹ Fixace na její irské jméno a jeho výslovnost došla tak daleko, až se Barrett v této souvislosti nebojí použít slovo fetišizace. Výsledkem je, že hereččina irskost je soustředěna do verbální podoby a je ještě více oddělena od její tělesnosti.²⁶² Zde je potřeba připomenout, že Barrett svoji práci napsala v roce 2015 a nezohledňuje film *Brooklyn*. Snímek totiž problematiku prezentace irskosti Saoirse Ronan dále rozvinul. Je to sice poprvé, kdy se herečka objevila v roli Irky a její irskost tedy byla prezentována i na filmovém plátně, rozsáhlé propagační turné společně s tématem filmu ale prohloubilo fixaci na její jméno, přízvuk a celkově na irskou kulturu.

5.7.1. Saoirse Ronan jako Eilis Lacey

Obsazení Ronan do hlavní role Eilis Lacey bylo oznámeno v říjnu 2013. První zprávy o chystané filmové adaptaci stejnojmenného románu irského spisovatele Colma Tóibína se ale objevily více než o rok dříve, v té době byla s projektem spojena americká herečka Rooney Mara, scénář měl napsat anglický spisovatel a scénárista Nick Hornby, natáčení mělo částečně probíhat v Irsku.²⁶³ V Irsku se nakonec opravdu natáčelo a Hornby se stal autorem scénáře, ale Mara byla k všeobecné spokojenosti nahrazena Ronan. Projekt byl v Irsku očekáván nejen díky popularitě knižní předlohy, natáčení v místních lokacích a účasti Ronan v její první irské roli na velkém plátně, ale také díky obsazení Domhnalla Gleesona do role Jima Farrella a výběru režiséra. John Crowley totiž kromě jiných filmů natočil *Intermission*, jeden z kultovních a divácky nejúspěšnějších filmů v Irsku. Film je koprodukcí mezi Irskem, Kanadou, Spojenými státy a Spojeným královstvím a natáčel se v roce 2014, světová premiéra se konala o rok později na Sundance. Již tam se dočkal velmi pozitivních reakcí, další uvedení na festivalu v Torontu tak provázela ještě větší očekávání. Snímek na podzim 2015 objel velký počet větších i menších festivalů, v USA, Spojeném království a Irsku se do kin dostal v listopadu (Česká republika si

²⁶¹ BARRETT, Ciara. *Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas*, s. 64.

²⁶² Tamtéž, s. 65.

²⁶³ CUMMINS, Steve. Exclusive: Film Adaptation of Colm Tóibín's 'Brooklyn' To Shoot In Ireland - Rooney Mara & Nick Hornby Attached. In: *The Irish Film & Television Network* [online]. 30. 4. 2012 [cit. 4. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.iftn.ie/?act1=record&aid=73&rid=4284865&sr=1&only=1&hl=brooklyn&tpl=archnews>.

musela počkat do konce února 2016). S každým následujícím uvedením na festivalu a v kinech se šířily nadšené reakce a většina z nich mířila na Saoirse Ronan.

Brooklyn se odehrává v 50. letech. Eilis Lacey je mladá dívka žijící společně se svou matkou (Jane Brennan) a starší sestrou Rose (Fiona Glascott) v irském městě Enniscorthy. S vidinou lepší budoucnosti a pracovních příležitostí se vydá do Brooklynu, kde se musí vypořádat se steskem do domově a zvyknout si na nové prostředí, práci a spolubydlící. Potká tam svou první lásku Tonyho (Emory Cohen), jehož rodiče do USA přišli z Itálie a za kterého se před neočekávaným krátkým návratem domů do Irska provdá. Když se po příjezdu do Enniscorthy sblíží s Jimem, musí se rozhodnout, zda je jejím domovem stále Irsko, nebo jestli se jí stal Brooklyn. Knižní Eilis je trochu uzavřenější, nepřístupnější a v jistém smyslu méně odvážná, filmová Eilis je oproti tomu trochu více otevřená a komunikativní. Tato mírná změna ale filmu prospěla, knižní verze postavy by v jiném médiu fungovala hůře. Její vzhled není v knižní předloze blíže popsán, je pouze uvedeno, že má světlou pleť. Explicitně není určen ani její věk. Jedná se však o příběh dospívání, se kterým souvisí opuštění domova, Ronan tedy věkem Eilis odpovídala. Ve filmu má tmavší hnědé vlasy, přibližně v první polovině filmu nosí minimum líčení a obyčejné nevýrazné oblečení. Výrazný je pouze kabát, jehož tmavě zelená barva může odkazovat na Irsko (Obr. 16). To se postupně mění. Čím se pobyt Eilis v USA prodlužuje, tím se mění její styl oblékání a začíná používat výraznější líčení. Po návratu do Irska tak působí jako filmová hvězda (Obr. 17).

Obr. 16 Eilis po příjezdu do Brooklynu (00:16:39)

Obr. 17 Eilis po návratu do Enniscorthy (01:17:49)

Brooklyn byl propagován dvěma trailery. V mezinárodním se jméno Saoirse Ronan s přívlastkem „nominována na Cenu Akademie“ objevuje až ke konci na prvním místě ve výčtu herců, ve druhém traileru její jméno úplně absentuje. Oba film propagují přes knižní předlohu Colma Tóibína a scénář Nicka Hornbyho, mezinárodní trailer uvádí i režiséra Johna Crowleyho. Přestože trailery nekladou důraz na hereččino jméno, oběma dominuje a je zcela jasné, že je hlavní hvězdou filmu. Většinu oficiálních plakátů dominovala Ronan jako Eilis (Obr. 18 a 19), pouze na jednom dostal stejný prostor Emory Cohen jako Tony. Na všech plakátech se v pozadí objevuje buď New York (Obr. 18), nebo Brooklynský most (Obr. 19).

Obr. 18 a 19 Ronan dominuje oficiálním plakátům k *Brooklynu*

Herecký výkon Ronan byl vyzdvihován již po uvedení filmu v Sundance. Často musela hrát beze slov, což je zohledněno v množství recenzí. Příkladem je recenze *Variety*, která obdivuje nenápadné změny v jejím obličejí odhalující vnitřní pocity postavy a její hereckou techniku popisuje jako „pro diváky tak emocionálně devastující, jako jsou ledovce pro zaoceánské lodě“.²⁶⁴ Podobně se vyjadřuje recenze z *The New York Times* publikovaná v listopadu. V posledním odstavci uvádí, že „[...] k zachycení procesu změny, který je seizmický a zároveň sotva postřehnutelný, Ronan používá vše – držení těla, obočí, dech, zuby, póry.“²⁶⁵ Její herectví vyniklo také díky práci kamery, která její obličej často zabírala v detailu. Prakticky od začátku se začalo mluvit o možné nominaci na Oscara. Jak Ronan uvedla ve speciální debatě pořádané v průběhu BFI London Film Festival 2015, byla si těchto očekávání vědoma. A vzhledem ke vztahu, jaký k filmu měla, pro ni bylo těžké si je nepřipouštět. Ovšem dodala, že již zažila jak situaci, kdy tato očekávání byla naplněna, tak situace, kdy se nenaplnila (Ronan sice žádný konkrétní projekt nejmenuje, její slova se ale rozhodně mohou týkat *Pevného pouta*), což vnímala jako výhodu. Navíc si již uvědomila, že nezáleží pouze na kvalitě filmu, v nominacích na ceny hraje roli spousta dalších faktorů. Na závěr doplnila, že ceny jsou sice skvělá věc, ale důležitější pro ni jsou reakce diváků, zvláště u *Brooklynu*.²⁶⁶ Herečka nakonec za roli Eilis opravdu obdržela velké množství nominací na nejrůznější ceny, včetně těch, které bývají považovány za nejprestižnější – Screen Actors Guild (SAG) Award, BAFTA Award, Zlatý glóbus, a hlavně obdržela svoji druhou nominaci na Oscara (ale první za hlavní roli). A není překvapením, že v Irsku Ronan obdržela svoji osmou cenu IFTA Award. Jednalo se o pátou sošku za hlavní roli a celkově byla nominována již devětkrát.

²⁶⁴ „technique as emotionally devastating to audiences as icebergs are to transatlantic ocean liners“ DEBRUGE, Peter. Film Review: ‘Brooklyn’. In: *Variety* [online]. 30. 1. 2015 [cit. 6. 4. 2020]. Dostupné z: <https://variety.com/2015/film/reviews/sundance-film-review-saoirse-ronan-in-brooklyn-1201419559/>.

²⁶⁵ „[...] Ronan uses everything — her posture, her eyebrows, her breath, her teeth, her pores — to convey a process of change that is both seismic and subtle.“ SCOTT, A. O. Review: Resettling the Meaning of Home in ‘Brooklyn,’ With Saoirse Ronan. In: *The New York Times* [online]. 5. 11. 2015 [cit. 6. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2015/11/04/movies/review-resettling-the-meaning-of-home-in-brooklyn-with-saoirse-ronan.html?partner=rss&emc=rss>.

²⁶⁶ Saoirse Ronan screentalk | BFI London Film Festival. In: *YouTube* [online]. 13. 10. 2015 [cit. 7. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p3xHL3ZJweg>.

5.7.2. Domov: Irsko vs. USA

Brooklyn se pro Ronan stal velmi osobním projektem. Dlouho sháněla scénář o irské dívce a irském příběhu, nechtěla ale hrát „postavu žijící na farmě, která nikdy neopustí vesnici, a [v příběhu,] kde je opilec v hospodě“.²⁶⁷ *Brooklyn* je podle ní „skrz naskrz irský, irský, irský“,²⁶⁸ přesto je jeho hlavní téma odchodu z domova univerzální. A právě opuštění domova u Ronan tak silně rezonovalo. V průběhu celého propagačního turné poukazovala na spojitost mezi svojí zkušeností a zkušeností Eilis. Film se totiž začal natáčet poté, co se herečka odstěhovala od rodičů. Opustila nejen svoji rodinu, ale přestěhováním se do Londýna i Irsko, a na scénář se pak začala dívat jinýma očima. Bylo to poprvé, kdy hrála postavu, která procházela tím stejným jako ona sama.²⁶⁹ Proto bylo natáčení a následná propagace filmu pro herečku emocionálně náročné. Odchod z domova, nacházení nového domova a poté návrat do původního jsou nejen tématem filmu, ale i mnoha propagačních rozhovorů. Natáčení *Brooklyn*u pro Ronan znamenalo návrat do Irska. Některé scény se natáčely přímo v Enniscorthy v hrabství Wexford, které sousedí s hrabstvím Carlow. Herečka tak podle svých slov natáčela dvacet minut od místa, kde jako malá vyrůstala, osobně znala i několik komparzistů.²⁷⁰ Až do natáčení *Brooklyn*u vnímala Irsko a svoji práci odděleně, jako dva odlišné světy, při práci na tomto snímku se ale spojily do jednoho.²⁷¹

Přestože se *Brooklyn* stal v Irsku finančně úspěšným, nejednalo se o takový hit, jak by se dalo předpokládat, obzvláště v porovnání s USA. Podle údajů uvedených Ruth Barton film vydělal 2,6 milionů eur, což je sice pro irský film skvělé číslo, i tak se ale řadí až na desáté místo v irském žebříčku nejvýdělečnějších irských filmů.²⁷² A kdyby zohlednila inflaci, možná by se snímek posunul na nižší příčku.²⁷³ Sama Barton považuje rozdíl mezi výdělky v Irsku a USA za překvapivý, jedním

²⁶⁷ „character who lives on a farm, never leaves the village and there's a drunk in the pub“
RICHARDS, Oily. *The Actresses – SAOIRSE RONAN*. *Empire*. 2015 (318), s. 84.

²⁶⁸ „Irish Irish Irish all through“
Tamtéž.

²⁶⁹ Saoirse Ronan on "Brooklyn". In: *YouTube* [online]. 29. 12. 2017 [cit. 7. 4. 2020]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=P34ij7M-za8>.

²⁷⁰ Tamtéž.

²⁷¹ Tamtéž.

²⁷² BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 27.

²⁷³ Po *Brooklyn*u následuje *Intermission* s výdělkem 2,5 milionu. Film byl ale v irských kinech uveden již v roce 2003, započítání inflace by tedy mohlo rozdíl ve výdělcích ještě snížit.

z možných vysvětlení by mohla být žánrová preference diváků – v posledních letech jsou v Irsku velmi populární komedie (jak zahraniční, tak domácí).²⁷⁴ Dalším důvodem může být samotný příběh. *Brooklyn* pracuje s příběhem emigrace a motivem návratu domů ke kořenům, který mají američtí diváci a samotná americká kinematografie velmi v oblibě, zvláště ve vztahu k Irsku (viz kapitola 3. *Irsko pohledem Hollywoodu*). Film se navíc odehrává v 50. letech a spadá do žánru melodramatu, kterému se v hollywoodské kinematografii nejvíce dařilo právě v tomto období, což samo o sobě mohlo u diváků vyvolat pocity nostalgie a chuť film zhlédnout. Množství recenzí navíc zdůrazňovalo inovativní přístup snímku (a knihy) k tomuto žánru, který v dnešní době v kinech není moc zastoupen. Melodrama ve své podstatě dále nabízí zobrazení emigrantské zkušenosti z pohledu ženy. A jak uvedla Angie Errigo hned v úvodu své recenze, vidět jakoukoli zkušenost s emigrací pohledem mladé ženy je vzácné.²⁷⁵ Podle reakcí diváků se spousta irských emigrantů a emigrantek přesně dokázala ztotožnit s postavou Eilis a Američané s irskými kořeny si mohli připomenout, čím prošli jejich předci. Film samozřejmě mohl silně rezonovat u emigrantů pocházejících z jakékoli země nebo u kohokoli, kdo opustil svůj domov. Faktem ale zůstává, že skoro 62 % celkového výtěžku filmu pochází ze Spojených států.²⁷⁶ Zajímavým se také ukazuje porovnání již zmiňovaných trailerů. Trailer určený pro americký trh na rozdíl od mezinárodního ještě silněji míří na Američany pocházející z Irska – první scéna traileru ukazuje Eilis v jejím tmavě zeleném kabátu, jak s ostatními na palubě trajektu čeká na vyplutí a s Rose se loučí posláním polibku na dálku. Nutno dodat, že se jedná o scénu, která se nenachází v knižní předloze. Trailer více než půl minuty doprovází tradiční píseň v irštině, která se ve filmu (i knize) objevuje při oslavě Vánoc. Mezinárodní trailer píseň ani jiné irské melodie neobsahuje, a přestože používá záběr z trajektu, neukazuje ho na prvním místě a ani nepoužívá zvuk troubení lodě. Americký trailer tak irskost a emigrantskou zkušenost prodává od samého počátku poněkud agresivněji.

Film je považován za věrnou adaptaci knihy, přesto ale podle některých změn můžeme říct, že je více proamerický než jeho předloha. Největší změny jsou v tomto

²⁷⁴ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 28.

²⁷⁵ ERRIGO, Angie. *Brooklyn*. *Empire*. 2015 (318), s. 53.

²⁷⁶ *Brooklyn* (2015). In: *Box Office Mojo* [online]. [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.boxofficemojo.com/title/tt2381111/?ref=bo_ser1.

ohledu patrné v závěru filmu.²⁷⁷ Konfrontace Eilis se slečnou Kelly (Brid Brennan) ohledně sňatku Eilis a Tonyho se odehrává jak v knize, tak ve filmu, její průběh se ale velmi liší. V knize Eilis odpovídá krátkými větami, a přestože je rozrušená, neprojevuje se to v jejím slovníku, mluví chladně, ale zdvořile. Slova slečny Kelly nechtěně potvrdí výrazem ve své tváři, ale ne slovně. Filmová Eilis nejprve popírá, že se na radnici nacházela. Po další replice Kelly a delší pauze, kdy kamera opět zabírá obličej Eilis v detailu, dívka pronese „Zapomněla jsem.“ („I'd forgotten.“). Kelly na to reaguje, ale Eilis jí skočí do řeči a pronese dvě klíčové věty: „Zapomněla jsem, jaké tohle město je. [...] Jmenuji se Eilis Fiorello.“ („I'd forgotten what this town is like. [...] My name is Eilis Fiorello.“). Před pronesením poslední věty se postaví, pronese ji pevným, odhodlaným hlasem a odejde. Eilis se první větou o Enniscorthy explicitně vyjadřuje negativně. Jak uvádí i Ruth Barton, diváci podle těchto slov předem schvalují Eilisino opuštění omezené irské společnosti.²⁷⁸ Druhou větou se nejen přizná ke sňatku s Tonym, ale použitím jeho příjmení se vzdává se irské identity. V rozhovoru s matkou je to Eilis, která řekne, že chce být se svým manželem (což znamená návrat do Brooklynu). V knize je to její matka, jež řekne, že pokud je Eilis vdaná, měla by být se svým manželem. V obou verzích si Eilis před tímto rozhovorem zařídila cestu do USA, film ale ukazuje, že Eilis je o svém odchodu pevně přesvědčená.²⁷⁹ Kniha končí cestou Eilis vlakem do přístavu a její konec je nejednoznačný. Čtenář ani Eilis neví, co ji po návratu čeká. Ve filmu ale následují ještě tři scény. První se odehrává na trajektu do USA a zrcadlí scénu z první cesty Eilis přes oceán. Jenže teď je to ona, kdo poskytuje rady mladé nezkušené irské dívce psychicky se připravující na život v Brooklynu, v níž společně s diváky vidí sama sebe na začátku filmu. Podle Barton tato scéna naznačuje úspěšný cyklus ženské emigrace,²⁸⁰ kdy zkušenější žena pomůže a poradí méně zkušené, která tyto rady po čase předá dál. Scéna je voice-overem propojena s následující scénou odehrávající se na celnici. Poté vidíme Eilis, jak čeká na Tonyho. Její voice-over o smutku po domově a pomalém zvykání si na nový život končí slovy

²⁷⁷ Odlišné vyznění závěru bylo v Irsku reflektováno již v recenzi filmu od Donalda Clarka napsané pro *The Irish Times*, opakovaně ho rozebírá i Ruth Barton.

²⁷⁸ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 132.

²⁷⁹ V knize si Eilis s sebou do USA vezme fotku, na které je spolu s Jimem Farrellem, nejlepší kamarádkou Nancy a jejím manželem Georgem. Ve filmu spolu sice jedou na pláž, nikdo je ale nevyfotí. V obou verzích Eilis Jimovi napíše dopis, kde svoji situaci vysvětlí, film ale naznačuje, že tímto s Jimem nadobro skončila. V knize má onu fotku jako vzpomínku.

²⁸⁰ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 133.

„a uvědomíš si...že tvůj život je tady“ („and you'll realize...that this is where your life is“), na plátně si Tony a Eilis beze slov padnou do náručí. Na rozdíl od knihy tedy divák ihned ví, že se Eilis rozhodla správně. Je to život v Americe, jenž jí přinese štěstí. Na Irsko bude sice stále navázána, ve filmu se ale své irské identity vzdává radikálněji než v knižní předloze.

5.7.3. Američanka? Irka? Američanka s irskými kořeny?

Jak je zmíněno v předchozí podkapitole, podobnost mezi Saoirse Ronan a Eilis Lacey se stala jedním z hlavních témat propagačních rozhovorů a sama herečka tento narativ posilovala. Poprvé také promlouvala o zkušenosti svých rodičů Paula a Monicy s životem v New Yorku (viz str. 49). Uvědomila si, že film v mnohém vypráví i jejich příběh.²⁸¹ Právě ve spojitosti s *Brooklynem* byla mnohem častěji připomínána skutečnost, že se Ronan narodila v Bronxu v New Yorku. A že tedy není Irka, ale Američanka s irskými kořeny. Ronan má dvojí občanství, což jí podle vlastních slov velmi usnadnilo natáčení mnoha projektů,²⁸² a v průběhu propagace snímku byla několikrát tázána, jakou zemi považuje za svůj domov. Například rozhovor s Jasonem Gorberem touto otázkou začíná. Ronan odpověděla, že za domov považuje Irsko, je to místo, kde vychová svoje děti a kde se usadí. Přesto New York vnímá jako velkou část svého života. V průběhu rozhovoru doplnila, že Irsko je její dětství, rodina a její kořeny. Nicméně přestože se přestěhovala do Londýna, vždy si přála přesunout se právě do New Yorku.²⁸³ Z odpovědí Ronan je patrná rozpolcenost a hledání sama sebe, což příhodně doplňuje téma *Brooklynu*. Její vazba na New York byla posílena i tím, že již v srpnu 2015 byla oznámena její účast v inscenaci *Čarodějky ze Salemu* (*The Crucible*) ve Walter Kerr Theatre na Broadwayi (autorem dramatu je Arthur Miller, jedna z nejvýznamnějších osobností amerického divadla), a hlavně tím, že se ke konci roku do New Yorku opravdu přestěhovala.²⁸⁴

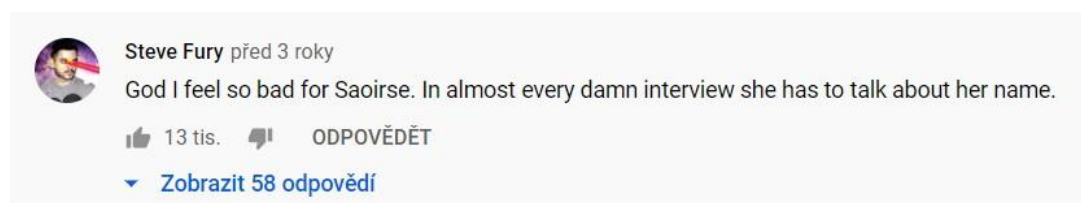
²⁸¹ GARRATT, Sheryl. Saoirse Ronan on how Brooklyn is her own Irish-American journey. In: *The Telegraph* [online]. 24. 10. 2015 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/film/brooklyn/saoirse-ronan-interview-brooklyn-film/>.

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ GORBER, Jason. Saoirse Ronan Interview. In: *That Shelf* [online]. 17. 11. 2015 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://thatshelf.com/saoirse-ronan-interview/>.

²⁸⁴ ROTHKOPF, Joshua. Saoirse Ronan on Brooklyn, her stage debut, why moms know best and returning to New York. In: *TimeOut* [online]. 16. 2. 2016 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.timeout.com/newyork/movies/saoirse-ronan-on-brooklyn-her-stage-debut-why-moms-know-best-and-returning-to-new-york>.

Ronan byla již několik let známá svým talentem na přízvuky a skoro nikomu neuniklo, že *Brooklyn* je prvním filmem, kde mluví s irským přízvukem a zároveň hraje postavu pocházející z Irska. Každopádně v *Brooklynu* Ronan nepoužila svůj přízvuk, který je dublinský, ale snažila se o více venkovský irský přízvuk.²⁸⁵ Podle svých slov se za cizí přízvuky snadno schovává. Změna přízvuku je podle ní také skvělou cestou k uchopení postavy, hlas člověka totiž snadno definuje.²⁸⁶ Jednou z talk shows, které herečka při propagaci *Brooklynu* navštívila, byla *The Late Show with Stephen Colbert*. Klip dostupný na YouTube začíná moderátorovým prohlášením, že Američané milují Iry, Colbert se o pár vteřin později herečky zeptá, zda by ho mohla naučit irský přízvuk. Ronan souhlasí, začne vysvětlovat postup a snaží se vyvrátit některé z chyb a stereotypů, které lidi při pokusech o irský přízvuk dělají. Po necelých dvou minutách se rozhovor stočí k výslovnosti jména Saoirse. Sama herečka uvede, že její jméno je směšné a ve psané podobě nedává žádný smysl. Colbert herečku následně vyzve, aby přečetla několik typických irských jmen.²⁸⁷ James Corden ve své talk show hereččino jméno označil za záhadu, do konverzace o složité výslovnosti irských jmen se zapojila i herečka Olivia Wilde. Corden se Ronan opět zeptal, jaké nejhorší verze svého jména slyšela.²⁸⁸ Komentář uživatele YouTube zobrazující se na prvním místě jako nejlepší mluví za vše (Obr. 20).

Obr. 20 Komentář ke klipu z talk show *The Late Late Show with James Corden*

Pozadu nezůstala ani Ellen DeGeneres. Ronan s moderátorkou označili jméno Saoirse za směšné, Ronan ale (snad poprvé) veřejně uvedla, že v irštině jméno znamená „svoboda“. Jenže následovalo další zesměšnění – DeGeneres pustila klip z vyhlášení nominací na Zlaté glóby, při kterém herec Denis Quaid jméno Saoirse Ronan vyslovil jako „Šíša“. Nakonec herečce navrhl, aby si na předávání Glóbu

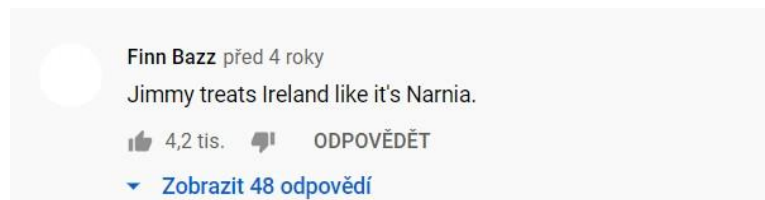
²⁸⁵ Saoirse Ronan screentalk | BFI London Film Festival.

²⁸⁶ Tamtéž.

²⁸⁷ Saoirse Ronan Tries To Teach Stephen An Irish Accent. In: *YouTube* [online]. 13. 1. 2016 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Hwstj9FJHGg>.

²⁸⁸ A Pronunciation Guide for Saoirse Ronan & Melissa Benoist. In: *YouTube* [online]. 13. 11. 2015 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oifRCyBnPHU>.

oblékla ceduli s návodem, jak vyslovit její jméno.²⁸⁹ V březnu 2016 navštívila další talk show, kde sice již propagovala inscenaci *Čarodějky ze Salemu*, ale *Brooklyn* byl stále v paměti diváků. Jako zakončení anekdoty, již Ronan vyprávěla, se moderátor Jimmy Fallon zeptal, jestli celá situace skončila zpěvem, když herečka pochází z Irska. Ronan se smíchem odpověděla, že to je to jediné, co [Irové] dělají. Po chvilkové konverzaci o lásce Irů ke zpěvu, která ale nic nezasměšňovala, začal Fallon vyprávět zážitky ze své cesty do Irska. O jedné situaci se vyjádřil, že si myslel, že takové věci se dějí pouze ve filmech. Jednalo se o ukázkou toho, jak někteří lidé Irsko vnímají – jako pohádkovou zemi, jako exotiku. Jeden z uživatelů YouTube to shrnul slovy „Jimmy se k Irsku chová, jako by to byla Narnie“ (Obr. 21).²⁹⁰ Tento a předchozí komentář (viz Obr. 20) slouží jako ukáзка, jak jsou někteří lidé (a není jich málo) otráveni ze způsobu, jakým je vnímána nejen irskost herečky, ale i samotné Irsko. Fixace a fetišizace hereččina jména tak nadále úspěšně pokračovala i s jejím nemalým přispěním. Její irská identita, jež byla v *Brooklynu* poprvé spojena s fyzickou přítomností na plátně, byla v těchto televizních vystoupeních opět oddělena do verbální podoby, a tak snadněji zlehčována až zesměšňována.

Obr. 21 Komentář ke klipu z talk show *The Tonight Show Starring Jimmy Fallon*

Saoirse Ronan opakovaně uvedla, že při natáčení *Brooklynu* cítila obrovskou zodpovědnost, obzvláště u scén natáčených v Irsku. Společně s irským štábem chtěli příběh natočit pohledem Irů. Podle ní existuje velké množství filmů o Irsku natočených Hollywoodem, které ale zemi zobrazují komerčním a povrchním způsobem. Všichni žijí na venkově, mluví jako lepríkoni a jsou neustále veselí, jenže realita taková samozřejmě není.²⁹¹ V jiném rozhovoru připouští, že ke zjednodušenému vnímání Irska někdy přispěli sami Irové. Je pyšná na zemi,

²⁸⁹ The Delightful Saoirse Ronan. In: *YouTube* [online]. 6. 1. 2016 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2IMBx3LbcOQ>.

²⁹⁰ Saoirse Ronan Explains Irish Pub Lock-Ins. In: *YouTube* [online]. 23. 3. 2016 [cit. 12. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=938Q8uBpR5k>.

²⁹¹ ROTHKOPF, Joshua. *Saoirse Ronan on Brooklyn, her stage debut, why moms know best and returning to New York*.

odkud pochází, a na tamní filmaře, ale cítí, že irská kinematografie zatím nedostala prostor, jaký by si zasloužila. To se ale mění s filmy, jako je *Brooklyn* nebo *Room*, jehož režisérem byl Ir Lenny Abrahamson, a jenž dokazuje, že Irové nemusí natáčet pouze irské příběhy. Ronan dále zdůrazňuje, jak je pro ni podpora irské kinematografie důležitá.²⁹² Podobné rozhovory na rozdíl od účasti v talk show irskou identitu herečky zdůrazňují a nezlehčují. Srovnatelný účinek měla herečkina účast na irské premiéře *Brooklynu* v Dublinu, kam si oblékla šaty od irské návrhářky Helen Steele,²⁹³ nebo na kampani skupiny Yes Equality. V roce 2015 totiž bylo jedním z hlavních témat v Irsku referendum o uzavření stejnopohlavních manželství a herečka explicitně vyjádřila podporu jejich uzákonění.²⁹⁴ Napojení na Irsko dále posílila spolupráce s Hozierem. Tento zpěvák a skladatel prorazil v roce 2013 písní *Take Me To Church* a stal se jednou z celosvětově nejznámějších irských osobností. Ronan a herec Moe Dunford²⁹⁵ společně účinkovali ve videoklipu k písni *Cherry Wine*. Klip byl zveřejněn 14. 2. 2016, režírovala ho Dearbhla Walsh, kromě jiného držitelka prestižní televizní ceny Emmy, a tématem je domácí násilí.²⁹⁶ Výběr smaragdové barvy, do které se Ronan oblékla na předávání Oscarů (Obr. 23), sloužil jako další demonstrace irské identity. Stylistka Elizabeth Saltzman uvedla, že herečka si přála vyjádřit poctu Irsku, výběr jiné barvy tedy nepřicházel v úvahu.²⁹⁷ Francisco Costa, v té době umělecký ředitel módní značky Calvin Klein, od které šaty pochází, doplnil, že zelená odkazuje nejen k národnosti herečky, ale také k filmu *Brooklyn*,

²⁹² Saoirse Ronan on "Brooklyn".

²⁹³ POWER, Bairbre. Saoirse Ronan's style evolution. In: *Irish Independent* [online]. 26. 2. 2016 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/irish-news/saoirse-ronans-style-evolution-34482973.html>.

²⁹⁴ D'ARCY, Ciarán. Saoirse Ronan: Ireland 'backwards' if marriage vote fails. In: *The Irish Times* [online]. 17. 5. 2015 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/politics/saoirse-ronan-ireland-backwards-if-marriage-vote-fails-1.2215595>.

²⁹⁵ Dunford byl v době uvedení klipu v Irsku poměrně známou osobností, mimo Irsko byl znám ze seriálu *Vikingové* (Vikings, History Channel, 2013-2020). Největší úspěchy ho ale teprve čekaly.

²⁹⁶ Výdělký z prodeje singlu byly darovány charitativním organizacím, které po celém světě obětem domácího násilí pomáhají. Jednou z nich byla i irská organizace Safe Ireland. Videoklip nepracuje s explicitními scénami, záběry šťastného páru jsou narušeny záběry Ronan sedící u zrcadla, jak se pomalu odličuje a tím odhaluje modřinu pod okem. Emocionální působivost videoklipu vrcholí dlouhým detailním záběrem na obličej (včetně modřiny) herečky, jež se dívá přímo do kamery.

²⁹⁷ RAO, Priya. For Saoirse Ronan, Green Was the Only Choice for Her Oscars Dress. In: *InStyle* [online]. 28. 2. 2016 [cit. 15. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.instyle.com/news/saoirse-ronan-elizabeth-saltzman-2016-oscars-dress>.

za který byla nominována.²⁹⁸ Tato skutečnost byla médií hojně reflektována a některá nezapomněla připomenout, že herečka se do zelené oblékla již na jejích prvních Oscarech v roce 2008 (viz str. 57) (Obr. 22). Podpora irské kinematografie, účast na irské premiéře *Brooklynu* v šatech od irské návrhářky, explicitní vyjádření názoru k referendu o uzavření stejnopohlavních manželství, spolupráce s Hozierem a výběr barvy šatů na předávání Oscarů jasně ukazují, jak otázku své národnosti vnímá a prezentuje sama Ronan.

Obr. 22 Předávání Oscarů v roce 2008

Obr. 23 Předávání Oscarů v roce 2016

Na konec této podkapitoly je potřeba opět krátce zmínit London Film Critics Circle Awards. Ronan totiž byla nominována hned ve dvou kategoriích – *Herečka roku* a hlavně *Britská herečka roku*.²⁹⁹ Negativní reakce byly silnější než kdy předtím, hlavně na sociální síti Twitter. Rok 2015/2016 byl pro irskou kinematografii klíčový, co se týče úspěchů v zahraničí (viz str. 39), označení irských filmařů za britské bylo o to problematičtější. V předchozím roce se navíc LFCC pokusili kontroverzi

²⁹⁸ BARSAMIAN, Edward. Saoirse Ronan on Her Stunning Red Carpet Moment at the Oscars. In: *Vogue* [online]. 28. 2. 2016 [cit. 16. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.vogue.com/article/saoirse-ronan-calvin-klein-collection-oscars-2016-red-carpet>.

²⁹⁹ V tomto roce byli za Brity označeni také Colin Farrell, Michael Fassbender a scénáristka Emma Donoghue.

vysvětlit slovy „Víme, že Irsko není součástí Británie, ale irský filmový průmysl je součástí britského filmového průmyslu, k čemuž tyto ceny odkazují“.³⁰⁰ Tento argument byl rozveden tím, že irští filmaři se podílejí na neirských projektech. Jenže jak poukazuje i Donald Clarke, filmaři z jiných zemí pracující na projektech mimo svoji domovinu za Brity označováni nejsou. LFCC nakonec po letech svoji chybu uznali a dané kategorie přejmenovali na *Britský(á)/Irský(á)*.³⁰¹ Ani ne měsíc po této kontroverzi se objevila další. Moderátor Sky News o Ronan uvedl, že by ji Britové mohli považovat za jednu z nich. Na kritiku reagoval slovy, že Irsko patří k Britským ostrovům, jedná se tedy o otázku geografie (už ale ignoroval fakt, že řazení ostrova pod Britské ostrovy je v Irsku velmi problematické). Nakonec dodal, že se vlastně jedná o kompliment. Množství lidí zdůraznilo ironii nárokování irské ženy Brity, zvláště když její křesní jméno znamená „svoboda“.³⁰² Vášnivá debata na toto téma se rozpoutala také pod článkem informujícím o této kontroverzi publikovaným v *The Irish Times*.³⁰³ Někteří Irové považují celou aféru ohledně hereččiny národnosti za naprosto zbytečnou debatu, někteří ale ze strany Britů vnímají aroganci, nezdvořilost a až imperiální nadřazenost. Vzhledem ke komplikované historii mezi Irskem a Velkou Británií a slávou Saoirse Ronan má debata o její národnosti a irskosti společensko-politický přesah.

5.8. Saoirse Ronan reprezentuje Irsko

5.8.1. Debata o přízvuku

Jak je patrné z předchozích podkapitol, irský přízvuk Saoirse Ronan se stal častým tématem jejích návštěv v zahraničních talk show. Jenomže v průběhu propagace *Brooklynu* se stal velkým tématem také v Irsku. Lidé na sociálních sítích začali debatovat nejen nad jeho podobou v *Brooklynu*, ale hlavně nad jeho podobou

³⁰⁰ „We know Ireland isn't part of Britain, but the Irish film industry is part of the British film industry, and that's what these awards refer to.“

CLARKE, Donald. And the best British actor is . . . Saoirse Ronan? Really?. In: *The Irish Times* [online]. 19. 12. 2015 [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/opinion/and-the-best-british-actor-is-saoirse-ronan-really-1.2471828>.

³⁰¹ Tamtéž.

³⁰² CLARKE, Donald. Donald Clarke: Saoirse Ronan being claimed by the UK not 'a compliment'. In: *The Irish Times* [online]. 9. 1. 2016 [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/donald-clarke-saoirse-ronan-being-claimed-by-the-uk-not-a-compliment-1.2490426>.

³⁰³ Pod článkem bylo zveřejněno 128 komentářů, což je pro *The Irish Times* opravdu vysoké číslo. Přidávání nových komentářů je znemožněno, číslo je tedy konečné.

při vystupování herečky na veřejnosti. Hlavním podnětem k této diskuzi se stala návštěva Ronan u Ellen DeGeneres, která je zmíněna v předchozí podkapitole (str. 85-86). Někdo kritizoval její „falešný“ dublinský přízvuk, jiný připomínal, že vyrůstala v Carlow, ale vůbec tak nemluví, další herečku obviňoval z mluvení s obecným stereotypním irským přízvukem (tzv. stage-Irish) a jiní zdůrazňovali, že před lety měl její přízvuk úplně jinou podobu.³⁰⁴ Na této debatě, které se někteří lidé věnovali skoro rok, jsou zajímavé dvě věci. Za prvé se jedná o obrácení situace, kdy Irové kritizují nevěrohodné irské přízvuky převážně amerických a britských herců hrajících postavy pocházející z Irska. Tento paradox ve svém článku zmiňuje i Hugh Linehan. Ten také dodává, jak je u Ronan celá situace ironická vzhledem k její kariéře do velké míry založené na talentu hrát s cizími přízvuky.³⁰⁵ Za druhé se nabízí otázka, zda Ronan svůj přízvuk a většinou také výslovnost křestního jména³⁰⁶ mírně upravuje vědomě, nebo nevědomě v závislosti na prostředí, ve kterém se nachází, a jestli se tak vědomě snaží ovlivnit část svého hvězdného obrazu. Navíc důraz by měl být kladen na slovo mírně, porovnání dostupných ukázek dokládá, že její přízvuk žádnou razantní změnou neprošel. Kvůli této kontroverzi v Irsku začala obecná debata o přízvucích. Vyšlo několik více či méně odborných článků zabývajících se podobami a proměnami současného irského přízvuku, jak se přízvuk v průběhu života mění a co má na tyto změny vliv. Na konci roku 2017 k tématu přízvuku Saoirse Ronan ve svém článku přispěla také Amy O'Connor. Poukazuje na to, že kdyby Ronan zněla jen trochu britsky nebo americky, byla by kritizována. Když ale mluví s irským přízvukem, je některými lidmi obviňována, že se snaží prodat svoji irskost Američanům. Zavaděčit se je tedy nemožné. O'Connor zdůrazňuje, že se nezměnil přízvuk herečky, ale její sláva. Někteří lidé ji začali vnímat skrz to, jak je vnímána v zahraničí, a na její bedra vložili tíhu reprezentace celého Irska. Na závěr dodává, že mužské herecké hvězdy pocházející z Irska, jako jsou Colin Farrell nebo Domhnall Gleeson, nikdy podobné kritice spojené s jejich přízvukem čelit nemuseli.

³⁰⁴ LINEHAN, Hugh. Saoirse Ronan's accent should not be a talking point. In: *The Irish Times* [online]. 10. 1. 2016 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-s-accent-should-not-be-a-talking-point-1.2490377>.

³⁰⁵ Tamtéž.

³⁰⁶ Ronan své křestní jméno vyslovuje zkráceně jako Serša nebo až Srša (viz str. 67).

Za kritikou přízvuku Saoirse Ronan se tak může skrývat snaha shazovat mladou ženu a obecná snaha kontrolovat, jak se ženy vyjadřují.³⁰⁷

5.8.2. Další neirské projekty

Jak je již zmíněno výše, Ronan se po propagaci *Brooklynu* a konci sezóny předávání cen uchýlila na Broadway. V *Čarodějkách ze Salemu* účinkovala v roli Abigail až do července, a přestože se na jevišti objevila po boku dalších známých hereckých jmen jako Ben Whishaw, Ciarán Hinds a Jim Norton (oba pocházející z Irska), největším lákadlem pro diváky byla právě ona. V průběhu účinkování v divadle stihla potvrdit svůj status hollywoodské hvězdy účastí na MET Gala. Objevila se na titulní straně vydání časopisu *Time*, jenž ji zahrnul mezi deset světových osobností, které označil jako vůdce další generace.³⁰⁸ Film *S láskou Vincent* (*Loving Vincent*, Dorota Kobiela, Hugh Welchman, 2017) v roce 2017 uvedlo velké množství festivalů, do širší distribuce se postupně dostával i v roce 2018, ale oslovit diváky mimo artová kina se mu nepodařilo. Jedná se o první celovečerní snímek natočený technikou malované animace³⁰⁹ a Ronan si v něm zahrála menší roli Marguerite Gachet. Kromě ní se v projektu objevili irští herci Chris O'Dowd a Aidan Turner. Na festivalu v Torontu měl ve stejný rok premiéru film *Na Chesilské pláži* (*On Chesil Beach*, Dominic Cooke, 2017). Již při oznámení účasti Ronan na projektu bylo zdůrazňováno, že se jedná o druhý film herečky natočený podle knižní předlohy Iana McEwana. Prvním bylo *Pokání* a doufalo se, že *Na Chesilské pláži* na úspěch snímku naváže. Děj se odehrává v Anglii v 60. letech a Ronan hraje hlavní postavu Florence, která pochází z dobře zaopatřené rodiny. Role tak herečce poskytla příležitost přidat si do svého portfolia nový přízvuk. Film byl propagován primárně přes jména McEwana a „herečky nominované na Oscara“ Ronan, objevovaly se i zmínky o *Pokání*. Přestože Ronan i Billy Howle byli za své herecké výkony hodnoceni velmi kladně, film jako celek se setkal se smíšenými

³⁰⁷ O'CONNOR, Amy. For the love of God, please stop giving out about Saoirse Ronan's accent. In: *The Daily Edge* [online]. 1. 12. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailyedge.ie/saoirse-ronan-accent-3727006-Dec2017/>.

³⁰⁸ CARSWELL, Simon. 'Scary' Saoirse Ronan 'takes no prisoners' on the stage, says Ciarán Hinds. In: *The Irish Times* [online]. 7. 6. 2016 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/stage/scary-saoirse-ronan-takes-no-prisoners-on-the-stage-says-ciar%C3%A1n-hinds-1.2675489>.

³⁰⁹ Nejprve proběhlo natáčení s herci a herečkami, každé okénko pak bylo ručně namalováno olejovými barvami.

reakcemi. Na úspěch *Pokání* nenařazal a podobně jako *S Láskou Vincent* byl v širší distribuci postupně uváděn v roce 2018, a to primárně v artových kinech. Zato osud třetího filmu uvedeného v roce 2017 byl zcela odlišný.

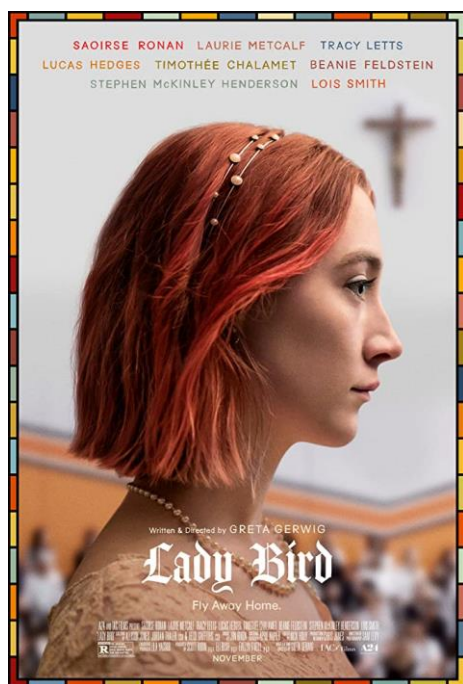
Saoirse Ronan se s herečkou a scénáristkou Gretou Gerwig setkala na festivalu v Torontu při propagaci *Brooklynu* a Gerwig prakticky ihned věděla, že Ronan je tou pravou herečkou pro postavu Lady Bird.³¹⁰ Film *Lady Bird* (Greta Gerwig, 2017) se stal režijním debutem Gerwig,³¹¹ na jeho podobě, a hlavně na podobě hlavní postavy ale Ronan měla podle slov režisérky obrovský vliv.³¹² Snímek se odehrává v roce 2002 v Sacramentu v Kalifornii a věnuje se životu a dospívání sedmnáctileté Christine „Lady Bird“ McPherson, jež se v posledním ročníku střední školy rozhoduje o své budoucnosti a hledá samu sebe. Lady Bird je výraznou postavou nejen, co se týče povahy a chování, ale také jejího vzhledu. Nosí jemně rockerské oblečení a doplňky, z líčení je výrazná pouze černá linka. Tmavě hnědé vlasy má sestříhané do mikáda a obarvené červeno-růžovou barvou. Ronan opakovaně zmiňovala, že film začala natáčet krátce po skončení účinkování v *Čarodějnicích ze Salemu* na Broadwayi a únava z několikaměsíční práce na jevišti se projevila i na kvalitě její pleti. Společně s maskérkou Jacqueline Knowlton se ale domluvily, že akné nebudou zakrývat. Chtěly, aby obličej Lady Bird ve filmu vypadal jako obličej opravdové teenagerky.³¹³ Po roli Daisy v *Budoucnosti nejisté* se Lady Bird stala další postavou, jejíž vzhled se od ostatních postav hraných Ronan výrazně lišil. To bylo patrné i na propagačním plakátu k filmu (Obr. 24) a samozřejmě i v traileru.

³¹⁰ Lady Bird director cast Saoirse Ronan within minutes. In: *RTÉ* [online]. 14. 11. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/entertainment/2017/1113/919737-saoirse-ronan-greta-gerwig-ladybird/>.

³¹¹ Gerwig již režírovala společně s Joem Swanbergem film *Noci a víkendy* (Nights and Weekends, Greta Gerwig, Joe Swanberg, 2008). *Lady Bird* je ale prvním snímkem, jenž režírovala sama.

³¹² NICHOLSON, Amy. Women In Hollywood: When Greta Gerwig Went Back To Her Past For 'Lady Bird', Saoirse Ronan Brought It To Life. In: *Deadline* [online]. 13. 12. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://deadline.com/2017/12/lady-bird-saoirse-ronan-greta-gerwig-a24-interview-news-1202225735/>.

³¹³ MILLER, Julie. Saoirse Ronan Reveals the Secrets Behind Her Stunning *Lady Bird* Transformation. In: *Vanity Fair* [online]. 9. 11. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/hollywood/2017/11/saoirse-ronan-lady-bird-in-character>.

Obr. 24 Oficiální plakát k *Lady Bird*

Film *Lady Bird* byl na podzim 2017 promítán na mnoha filmových festivalech. Jeho témata dospívání mladé dívky, vztah s matkou a s nejlepší kamarádkou a fakt, že snímek režírovala žena, se po skandálu kolem Weinsteina (a dalších osobností) a posílení debat týkajících se diverzity filmového průmyslu staly ještě více relevantními. Snímek byl s nadšením přijat kritiky i většinou diváků³¹⁴ a začalo se mluvit o potencionálních nominacích na filmové ceny. Doprovázelo ho i větší propagační turné, které s sebou kromě premiéry v Dublinu, jež se neobešla bez hereččiny účasti, přineslo i spoustu rozhovorů a vystoupení v talk show.

5.8.3. *Galway Girl a Saturday Night Live*

V porovnání s výstupy Saoirse Ronan v talk show při propagaci *Brooklynu* je u propagace *Lady Bird* patrný menší důraz na její irskost. Je sice zdůrazňováno, že na rozdíl od postavy Lady Bird Ronan nevyrostla v USA a nezažila americkou střední školu, výslovnost jejího jména a další irská témata ale nejsou hlavními body konverzací nebo nejsou zmíněna vůbec. Zaujme ovšem video od *POPSUGAR*, ve kterém je herečka vyzvána, aby se pokusila vyslovit složitější jména jiných hvězd a celebrit (včetně jména irského herce a jejího kolegy z *Brooklynu* Domhnalla

³¹⁴ Například na *Rotten Tomatoes* má film od kritiků hodnocení 99 %, což je nejvíce ze všech projektů Saoirse Ronan. Od diváků dosáhl na hodnocení 79 %.

Gleesona). Jak ale zdůrazňuje i řada komentářů pod videem, Ronan některá ze jmen vyslovila lépe než žena, jež ji za kamerou opravovala.³¹⁵ Američané si totiž výslovnost řady neanglických jmen „poameričtíli“, aniž by zohledňovali fungování odlišného jazyka.

James Corden zmínil účinkování Saoirse Ronan ve videoklipu k písni *Galway Girl* od Eda Sheerana. Ten byl zveřejněn v květnu 2017 a hereččinu irskost prezentoval více než výstupy v talk show. Sheeranovi prarodiče a otec pocházejí z Irska, sám zpěvák bývá s Irskem často spojován a, jak je patrné z názvu písně, *Galway Girl* se odehrává ve městě Galway.³¹⁶ Videoklip byl natočen subjektivní kamerou z pohledu Sheerana přímo ve městě a Ronan v něm vystupuje v titulní roli dívky z Galway. Kromě ní se v klipu krátce objevují (v Irsku) známí irští herci Peter Coonan, Laurence Kinlan a Tommy Tiernan a moderátor Hector Ó hEochagáin. Klip diváky provede ulicemi města, jednou z ikonických hospod, Ronan má nalakované nehty zelenou barvou, nechybí ani Guinness, potyčka v hospodě či tradiční irské tance a muzikanti. Článek publikovaný na webu *Radio Times* obsahuje větu „What’s the craic?“,³¹⁷ kdy slovo „craic“ je irský slang v kontextu článku znamenající novinku nebo drb. Jedná se o příklad, jak v dnešní době probíhá redukování irskosti do slovní podoby (viz str. 36), který zároveň naznačuje, jak byl videoklip mnoha lidmi vnímán – jako reklama na Galway/Irsko a komerční prezentace irskosti. Píseň se ve světě stala jedním z největších hitů roku 2017, v Irsku se ale společně s videoklipem u některých lidí dočkala problematictějšího přijetí. Někdo ji označil za „trestný čin z nenávisti vůči Irům“,³¹⁸ jiný uvedl, že „za deset let bude *Galway Girl* používána jako reklama na levné prázdniny v Irsku pro lidi hledající pauzu od brexitové

³¹⁵ Saoirse Ronan Tries to Pronounce Difficult Celeb Names. In: *YouTube* [online]. 27. 11. 2017 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=IRdsL1z7MI4>.

³¹⁶ Píseň je ovlivněna tradiční irskou hudbou a se Sheeranem na ní spolupracovala irská skupina Beoga. Na albu ÷ (*Divide*) se kromě *Galway Girl* nachází píseň *Nancy Mulligan*. V té Sheeran vypráví životní příběh svých prarodičů a vliv tradiční irské hudby je v ní ještě silnější.

³¹⁷ HARRISON, Ellie. Saoirse Ronan leads Irish stars in Ed Sheeran’s *Galway Girl* video. In: *Radio Times* [online]. 4. 5. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.radiotimes.com/news/2017-05-04/saoirse-ronan-leads-irish-stars-in-ed-sheerans-galway-girl-video/>.

³¹⁸ „a hate crime against Irish people“

ELKIN, David. 14 tweets that sum up Ireland’s complicated relationship with Ed Sheeran’s *Galway Girl*. In: *The Daily Edge* [online]. 23. 10. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailyedge.ie/galway-girl-3656845-Oct2017/>.

Británie“.³¹⁹ Saoirse Ronan každopádně účastí v klipu demonstrovala svoji irskost a asociaci s Irskem.

V rámci propagace *Lady Bird* se Ronan jako první irská žena v historii zhostila moderování slavného amerického komediálního pořadu *Saturday Night Live (SNL)*. Hudebním hostem byla irská skupina U2, jednalo se tedy o speciální irskou epizodu pořadu. V tomto stylu herečka začala také svůj zahajovací monolog. Diváky přivítala u speciální epizody ke dni svatého Patrika, vysílané s několikaměsíčním předstihem. Hned na to uvedla, že ona sama je velmi irská a má extrémně irské jméno. A právě jméno Saoirse a jeho výslovnost se staly hlavním tématem monologu. Jako složitý návod k jeho výslovnosti a hláskování sloužil krátký popěvek, do monologu vstupovali pravidelní účinkující v pořadu, každý z nich herečku oslovil jinou špatnou verzí jejího jména.³²⁰ Tradiční irské jméno Saoirse (a spolu s ním také irskost) je tedy opakovaně zesměšňováno jak herečkou, tak dalšími účinkujícími. Ze skečů, jež herečka pro *SNL* natočila, získal mimo Irsko nejvíce pozornosti ten s názvem *Welcome to Hell*.³²¹ Je natočen ve stylu videoklipu ke stejnojmenné písni, jejíž hlavním tématem je MeToo a sexuální obtěžování. Základem jsou dekorace a kostýmy v pastelových barvách, účinkující mluví a zpívají nevinnými někdy až dětskými hlasy, což kontrastuje se závažností obsahu sdělení.³²² Naopak v Irsku se největší reakce dočkal skeč s názvem *Aer Lingus*.

Skeč se odehrává na palubě letadla irské národního leteckého dopravce Aer Lingus. Ronan v něm vystupuje jako letuška Colleen, má na sobě uniformu a paruku (Obr. 25) Její spoluúčinkující se s rozdílným úspěchem pokoušejí o irský přízvuk, skeč zdůrazňuje podobnost názvu aerolinky s latinským názvem pro orální sex,³²³

³¹⁹ „10 years time, Ed Sheeran's Galway Girl is used to advertise cheap holidays in Ireland for those seeking a break from Brexit Britain.“

Tamtéž.

³²⁰ Saoirse Ronan Monologue – SNL. In: *YouTube* [online]. 2. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9xCr6lQtYqk>.

³²¹ Reakce na *Welcome to Hell* byly opravdu obrovské. Skeč se dokonce stal předmětem odborných analýz, například práce s názvem "*Welcome to Hell*": *The Rhetorical Strategies of SNL's #MeToo Satire* je zahrnuta v publikaci *Misogyny and Media in the Age of Trump*. (MARRON, Maria B. (ed.). *Misogyny and Media in the Age of Trump*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2019, 406 s. ISBN 978-1-7936-0618-1).

³²² *Welcome to Hell* – SNL. In: *YouTube* [online]. 2. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1I26UFQ06eQ>.

³²³ Název aerolinky znamená „letecká flotila“, *lingus* je poangličtěná verze irského slova *loingeas*.

několik postav je oblečeno do aranského svetrů,³²⁴ je zmíněn Oscar Wilde, k jídlu jsou na palubě jen brambory, jedna z letušek na konci skeče vytáhne housle a jedním z hlavních témat jsou psi, což zmátlo většinu Irů.³²⁵ Vysvětlením nejspíše je, že Irové s velkým rozdílem preferují psy před kočkami.

Obr. 25 Zleva: Kate McKinnon, Cecily Strong a Saoirse Ronan ve skeči *Aer Lingus*

Na *SNL* se sesypala vlna kritiky o podporování starých irských stereotypů. Donald Clarke uvedl, že snad ani Britové by nic podobného nenatočili, a dodal, že Mexičany by si *SNL* podobným způsobem zobrazit nedovolilo.³²⁶ Pointou článku Carla Kinselly je, že skeč nevrhá špatné světlo na Iry, ale na Američany a jejich stereotypní vnímání. Neustálou konverzací o výslovnosti jména Saoirse dále považuje za jeden z důkazů neschopnosti Hollywoodu přijmout někoho, kdo se jen trochu odlišuje.³²⁷ Podobně vyzněl i začátek konverzace mezi Ronan a Grahamem Nortonem v jeho talk show. Norton, sám z Irska, několikrát řekl, že problém s hereččiným jménem mají Američané, což potvrdili další hosté Eric McCormack a Debra Messing. Ti chtěli problematiku výslovnosti jména Saoirse zakomponovat

³²⁴ Metoda pletení pocházející z Aranských ostrovů.

³²⁵ *Aer Lingus – SNL*. In: *YouTube* [online]. 2. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=tJlz-XNLEn8>.

³²⁶ CLARKE, Donald. Saoirse Ronan's 'Saturday Night Live' is unfunny Paddywhackery. In: *The Irish Times* [online]. 4. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-s-saturday-night-live-is-unfunny-paddywhackery-1.3314837>.

³²⁷ KINSELLA, Carl. Saoirse Ronan's Saturday Night Live appearance is way more embarrassing for America than it is for Ireland. In: *JOE* [online]. [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.joe.ie/life-style/saoirse-ronans-saturday-night-live-appearance-way-embarrassing-america-ireland-608494>.

do epizody sitcomu *Will a Grace* (Will & Grace, NBC, 1998-2006, 2017-2020), to se ale nakonec nestalo, protože ho prý sami nedokázali vyslovit správně.³²⁸ Většina článků o *SNL* se Ronan zastávala, tak nekvalitní materiál si podle nich herečka nezasloužila. Sama Ronan se ke skeči *Aer Lingus* vyjádřila při návštěvě irské talk show a naznačila, jak probíhaly přípravy na její účinkování v *SNL*. Chtěla co nejvíce používat svůj přízvuk a přála si zakomponování aspoň jednoho skeče s irskou tematikou. Zdůraznila, že se jedná o komediální pořad a ona sama si jeho natáčení užila.³²⁹

Videoklip ke *Galway Girl* a monolog se skečem *Aer Lingus* v *SNL* poukázaly na rozdílné vnímání irskosti herečky v zahraničí a v Irsku. *Galway Girl* sice působí poněkud podbízivě, práce se stereotypy je ale mírnější než v *SNL* (jediným větším problémem je konflikt v hospodě, jenž pracuje se stereotypem násilného Ira). Sheeran na konci klipu děkuje všem obyvatelům Galway, spousta z nich v klipu vystupuje jako komparz – ve městě se přímo natáčelo. Navíc sám zpěvák má k Irsku osobní vztah, klip tedy můžeme chápat jako pokus o vzdání pocty Galway a snahu představit město lidem, kteří o něm do té doby neslyšeli. Ať už si o výsledku myslíme cokoli, tento cíl byl naplněn. V *SNL* je irská identita zredukována do několika povrchních verbálních a vizuálních znaků. *Aer Lingus* s irskostí pracuje jako s něčím podivným a exotickým a prezentuje ji jako herečkový výstup, který má pobavit.³³⁰ Navazuje tedy na tradiční stereotypní vnímání Irska a jeho obyvatel, které ale velká část Američanů nepovažuje za problematické (soudě podle reakcí na tento skeč). Velká část Irů ale tuto prezentaci jejich země a identity za problematickou považuje. Účast Ronan ve skeči tak byla množstvím lidí vnímána negativně, pro mnohé to byl první opravdu špatný krok, jenž herečka ve své kariéře podnikla. Vzhledem k jejímu hvězdnému obrazu a asociaci s Irskem může být její působení v *SNL* vyloženo jako vyjádření podpory stereotypům, či dokonce jejich validace.

³²⁸ The Graham Norton Show - S22EP17- Saoirse Ronan, Eric McCormack, Debra Messing, Keala Settle. In: *YouTube* [online]. 10. 2. 2018 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=o3bRIE1nbsw>.

³²⁹ "I am not anti-Aer Lingus! I collect my points!" | The Late Late Show | RTÉ One. In: *YouTube* [online]. 8. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=9r9iwLb7bmk>.

³³⁰ Skeči bohužel chybí pointa. Kdyby pointu měl, možná by byl v očích irských diváků méně kontroverzní.

5.8.4. Je prostě Irka a vyjadřuje svůj názor

I přes kontroverze spojené s *SNL* irská media s napětím sledovala, jestli herecký výkon Saoirse Ronan v *Lady Bird* povede k dalším nominacím na prestižní ceny. A vedl. Ronan kromě jiného vyhrála svůj první Zlatý glóbus (jednalo se o její třetí nominaci), získala čtvrtou nominaci na cenu BAFTA, první nominaci na Film Independent Spirit Award, další dvě³³¹ nominace na SAG Awards a London Film Critics Circle ji správně zařadili do přejmenované kategorie *Britská/Irská herečka roku*. V Irsku její výkon uskupení filmových kritiků Dublin Film Critics Circle ohodnotilo jako druhý nejlepší v daném roce a Ronan se stala jednou ze tří hereček nominovaných za hlavní roli ve filmu na cenu IFTA (kontroverze viz podkapitola 4.2. s názvem *IFTA Film & Drama Awards 2018*). Nebylo žádným překvapením, že ji vyhrála (jednalo se o její deváté vítězství a celkově desátou nominaci). Za roli *Lady Bird* získala také třetí nominaci na Oscara.³³² Ronan v té době bylo dvacet tři let.

Irsko se připravovalo na další vlnu chybné identifikace Ronan jako Britky. Na toto téma došlo i při rozvoru s *The Irish Times*. Ronan uvedla, že Britkou není, takže pokud jí tak někdo nazve, snaží se je opravit. Je pyšná na to, odkud pochází, a na práci, kterou irský filmový průmysl odvedl. Zároveň se jí líbí, když lidé ochraňují její irskou identitu a protestují, když je označena za Britku.³³³ Konverzace se stočila i k tématu irského přízvuku a toho, odkud přesně v rámci Irska pochází. Herečka bydlela v Carlow, kam chodila do školy, v Dublinu, Howth, po pobytu v Londýně a New Yorku se přestěhovala kousek od Dublinu do hrabství Wicklow. Její rodina ale pochází z Dublinu a ona sama má dublinský přízvuk. „Nevím, odkud pocházím. Jsem prostě Irka“, dodala.³³⁴

³³¹ *Nejlepší herečka v hlavní roli a Nejlepší herecký ansámbl ve filmu.*

³³² Snímek dále získal nominace na nejlepší film, herečku ve vedlejší roli (Laurie Metcalf), scénář (Greta Gerwig) a režii. Gerwig se tak stala teprve pátou ženou v celé historii Oscarů nominovanou za režii.

³³³ CLARKE, Donald. Saoirse Ronan: 'I don't know where I am from. I'm just Irish'. In: *The Irish Times* [online]. 17. 2. 2018 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-i-don-t-know-where-i-am-from-i-m-just-irish-1.3392182>.

³³⁴ „I don't know where I am from. I am just Irish.”
Tamtéž.

Díky *Lady Bird* se Ronan stala ještě větší hvězdou. V článcích a rozhovorech se s větší intenzitou začaly objevovat věty vyjadřující údiv nad tím, jak je normální, jak zůstává nohama na zemi, nepoužívá žádnou ze sociálních sítí a vede život bez skandálů. Ronan opakovaně uvedla, že se nepovažuje za hvězdu. Přiznala ale, že po *Lady Bird* ji začali lidé více poznávat, což se dříve stávalo prakticky jen doma v Irsku.³³⁵ Opakovaně také kladla důraz na vztah se svými rodiči, díky kterým byla chráněna před méně pozitivními aspekty filmového průmyslu. O tom mluvila hlavně ve spojitosti s MeToo a problematikou sexuálního obtěžování. Její rodiče, a hlavně matka Monica ji nikdy nenechali samotnou, vždy byli přímo ve stejné místnosti nebo poblíž. Monica navíc dceru až do osmnácti let doprovázela na natáčení. Rodiče ji podporovali v práci, ale úspěšně se jí snažili chránit před temnou stránku filmového průmyslu. Za to je Ronan zpětně velmi vděčná.³³⁶

Ronan své názory vyjadřovala poměrně otevřeně již od začátku své kariéry. Mluvila například o nedostatku rolí pro ženy kolem dvaceti let, přání pracovat s ještě větším množstvím ženských režisérek projevila již při propagaci *Brooklyn*. Její podpora MeToo tedy není překvapující (kromě jiného se stala jednou z osobností, které se podepsaly pod dopis *Sisters, this is our moment to say Time's Up* publikovaný v únoru 2018 v *The Guardian*³³⁷). V Irsku otevřeně podpořila uzavírání sňatků stejnopohlavních párů nebo se účastnila kampaní proti šikaně a domácímu násilí. V roce 2018 se jedním z hlavních témat v Irsku stalo další referendum, tentokrát o uzákonění potratů. Ronan spolu s dalšími známými osobnostmi³³⁸ podpořila kampaň *Together for Yes* vystoupením ve videu. Tím se explicitně vyjádřila pro uzákonění potratů. Video navíc končí slovy Ronan „prosím, hlasuje ano“.³³⁹

³³⁵ WHITINGTON, Paul. 'Justin Bieber is famous. That's a level of fame I don't feel a part of' - actress Saoirse Ronan. In: *Irish Independent* [online]. 27. 5. 2018 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/justin-bieber-is-famous-thats-a-level-of-fame-i-dont-feel-a-part-of-actress-saoirse-ronan-36937974.html>.

³³⁶ Saoirse Ronan on her experience of Me Too | The Late Late Show | RTÉ One. In: *YouTube* [online]. 11. 1. 2019 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=F43iXdnM9DA>.

³³⁷ Sisters, this is our moment to say Time's Up. In: *The Guardian* [online]. 18. 2. 2018 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/feb/18/sisters-this-is-our-moment-to-say-times-up>.

³³⁸ Ve videu se objevila řada osobností známým i mimo Irsko. Kromě Ronan to byli například Cillian Murphy, Andrew Scott, Liam Cunningham, Aidan Turner, Michelle Fairley, Robert Sheehan a Caitriona Balfe.

³³⁹ „Please, vote yes.“

Saoirse Ronan backs Eighth Amendment repeal | Metro.co.uk. In: *YouTube* [online]. 9. 5. 2018 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=rruuv7BaWUw>.

Ronan se v roce 2018 poprvé objevila na titulní straně časopisu *Vogue*. Jednalo se o srpnové číslo a podstatné je, že rozhovor s herečkou vedla irská spisovatelka Sally Rooney, i proto bylo Irsko jedním z hlavních témat. Ronan uvedla, že pro ni vůbec nebylo podstatné, jestli kvůli své podpoře potratů bude čelit kritice. Sama zná ženy, které musely za potratem cestovat do zahraničí, i proto s vyjádřením svého názoru neváhala. Přiznala také, že s přibývajícím věkem je více politicky aktivní. Zmínila se o svém přání znovu se objevit na jevišti, velmi jí přitahuje zahrát si v dramatu irského dramatika/irské dramatičky.³⁴⁰ Rozhovor pro *Harper's Bazaar* z ledna 2019, jenž byl součástí propagace filmu *Marie, královna skotská* (Mary Queen of Scots, Josie Rourke, 2018) a doprovázen kontroverzní obálkou s nápisem „Duch VELKÉ BRITÁNIE“ (viz první strana *Úvodu*), se dotkl tématu Brexitu a otázky hranice mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Ronan celou situaci označila za průšvih. V této souvislosti zmínila také sitcom *Derry Girls*,³⁴¹ který jí pomohl pochopit, jak vypadala situace v Severním Irsku v 90. letech. Zdůraznila, že do tohoto stavu se nikdo vrátit nechce,³⁴² což jinými slovy znamená, že se vyjádřila proti obnovení fyzických hranic.

Feministický přesah měla kampaň k parfému s názvem *Women* (*Ženy*) od Calvina Kleina, jehož tváří se Ronan stala společně s herečkou Lupitou Nyong'o. Jednalo se o první spolupráci Ronan s jakoukoli značkou. Fakt, že se stala jednou z tváří parfému, byl oznámen v červenci 2018 a *Irish Examiner* ho vnímal jako další důvod, proč Irsko může být na herečku pyšné.³⁴³ Tématem celé kampaně bylo zkoumání feminity a přenosu síly a inspirace od jedné ženy na druhou. Její součástí byla také hashtag #IAMWOMEN, jenž uživatelky sociálních sítí vyzýval ke sdílení fotek žen, které je v jejich životě inspirovaly. Ronan v první části kampaně doprovázela fotka herečky Sissy Spacek a zpěvačky a bojovnice za lidská práva Niny

³⁴⁰ ROONEY, Sally. Saoirse Ronan on Growing Up on Camera, the Changing Politics of Ireland, and Becoming a Queen. In: *Vogue* [online]. 11. 7. 2018 [cit. 22. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.vogue.com/article/saoirse-ronan-vogue-cover-august-2018-issue>.

³⁴¹ Sitcom se odehrává před uzavřením *Velkopáteční* či *Belfastské dohody* v roce 1998, která severoirský konflikt prakticky ukončila.

³⁴² WAGNER, Erica. Saoirse Ronan on British monarchs, Irish borders and Mary Queen of Scots. In: *Harper's Bazaar* [online]. 15. 1. 2019 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/a25642449/saoirse-ronan-february-issue/>.

³⁴³ Saoirse Ronan doing Ireland proud yet again as the new face of Calvin Klein. In: *Irish Examiner* [online]. 17. 7. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishexaminer.com/breakingnews/entertainment/saoirse-ronan-doing-ireland-proud-yet-again-as-the-new-face-of-calvin-klein-855765.html>.

Simone.³⁴⁴ Calvin Klein byla jedna ze značek, ke které měla herečka blízký vztah. Kromě jiných událostí si ji dvakrát oblékla na předávání Oscarů. První smaragdové šaty byly již zmíněny, v roce 2018 se oblékla do růžového modelu s mašlí (Obr. 26). Výběr barvy byl komentován i při této příležitosti. Stylistka Elizabeth Saltzman uvedla, že ani ona, ani Ronan nechtěly tmavou barvu. Růžový model byl o lehkosti a světle, měl být moderní, a zároveň ikonický a nestárnoucí. Sama Saltzman uvedla, že tentokrát se výběrem (barvy) šatů chtěla soustředit na herečku samotnou, ne na zemi jejího původu. Tu Ronan dostatečně reprezentuje i bez nošení národní barvy.³⁴⁵

Obr. 26 Předávání Oscarů v roce 2018

³⁴⁴ PEARCE, Olivia. Calvin Klein Fragrances Announces New Faces of Calvin Klein Women. In: *World Branding Forum* [online]. 17. 7. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://brandingforum.org/branding/campaigns/calvin-klein-women-faces/>.

³⁴⁵ TIETJEN, Alexa. Why Saoirse Ronan and stylist Elizabeth Saltzman 'didn't want to go dark' for the Oscars. In: *Los Angeles Times* [online]. 5. 3. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/fashion/la-ig-wwd-elizabeth-saltzman-oscars-20180305-htlstory.html>.

5.9. Feminismus, propagace skotské královny (a pobyt) v Irsku

Lady Bird se stala obrovským hitem a úspěchem, v porovnání s tímto snímkem je *Racek* (The Seagull, Michael Mayer, 2018) prakticky neviditelný. Přestože se jedná o adaptaci slavného dramatu Antona Pavloviče Čechova a vedle Saoirse Ronan se ve filmu objevili Annette Bening, Elisabeth Moss nebo Billy Howle, jenž si s Ronan zahrál také v *Chesilské pláži*, film se širší distribuce nedočkal.³⁴⁶ Recenze byly velmi průměrné až podprůměrné, některé potencionální diváky navíc odradil nepřilíš povedený trailer. To již zmíněná *Marie, královna skotská* na sebe upoutala mnohem více pozornosti. Ronan byla do role Marie obsazena již v roce 2012, natáčení ale začalo o pět let později, což herečce umožnilo do role královny dozrát. Jednalo se o režijní debut Josie Rourke, jež byla alespoň v britském prostředí známá díky svému osmiletému působení v pozici umělecké šéfky londýnského divadla Donmar Warehouse. Rourke chtěla projekt režirovat hlavně kvůli účasti Ronan a prý nebyla jediná, koho jméno herečky nalákalo. Ze slov režisérky vyplývá, že bez Saoirse Ronan by film možná vůbec nevznikl.³⁴⁷ Velké množství článků a rozhovorů týkajících se *Marie* zdůrazňuje, že se v mnohém jedná o nekonvenční podobu historického filmu. Určité skupiny lidí měly výhrady k tzv. colour-blind castingu (obsazení herců bez ohledu na jejich barvu pleti) a v menší míře také k obsazení reálných historických postav herci a herečkami jiné národnosti.³⁴⁸ Nekonvenčnost snímku je spojena s feministickým pohledem na příběh a život obou královen, jejich postavení ve společnosti a také jejich těla. Josie Rourke se mimo jiné zmínila, jak musela s producenty bojovat za zachování dvou scén – v jedné Marie dostane menstruaci, ve druhé je orálně uspokojována Darnleym (Jack Lowden).³⁴⁹ Saoirse

³⁴⁶ V České republice v kinech uveden vůbec nebyl, ale objevil se na HBO GO.

³⁴⁷ ROONEY, Sally. *Saoirse Ronan on Growing Up on Camera, the Changing Politics of Ireland, and Becoming a Queen*.

³⁴⁸ Někteří měli hlavně problém s obsazením Gemmy Chan do role Bess z Hardwicku a Adriana Lestera do role lorda Randolpha. Postavu odlišné národnosti hrála kromě Ronan druhá hlavní herečka, Australanka Margot Robbie (Alžbětu I.). Skot Jack Lowden se ve filmu objevil jako Angličan Jindřich Stuart, lord Darnley (druhý manžel Marie), irská herečka Eileen O'Higgins (s Ronan se objevila již v *Brooklynu* a jsou si velmi blízké) si zahrála Skotku Mary Beaton.

³⁴⁹ HIGGINS, Charlotte. Josie Rourke: 'I was fighting to put a period in a period movie'. In: *The Guardian* [online]. 2. 1. 2019 [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2019/jan/02/josie-rourke-interview-mary-queen-of-scots-2019-arts-preview>.

Ronan sama opakovaně zdůraznila, jak je důležité scény tohoto typu na plátně vidět.³⁵⁰

Film byl propagován přes jména obou hlavních hereček, Saoirse Ronan a Margot Robbie, zbytek hereckého obsazení nebyl zmiňován. Ronan se objevuje na prvním místě a také nejvíce používané propagační plakáty ji staví před Robbie. Vzhledem k obsazení dvou populárních a oceňovaných hereček a k tématice filmu se ještě před premiérou začalo mluvit o šancích na nominace a výhru prestižních cen. Ty se nakonec naplnily pouze zčásti. Oceňovány byly převážně kostýmy a líčení,³⁵¹ Margot Robbie získala nominaci na ceny BAFTA a SAG, přestože většina recenzí vyzdvihovala výkon Saoirse Ronan. Ta se v rámci propagace zúčastnila několika rozhovorů a talk show. Není žádným překvapením, že hovor se v několika případech stočil k přízvuku. Avšak neřešil se irský přízvuk, nýbrž přízvuky obecně. Margot Robbie herečku přes videovzkaz přehraný v rámci *The Tonight Show Starring Jimmy Fallon* vyzvala, zda by mohla předvést svůj nejlepší australský přízvuk. Ronan se o to pokusila a ještě vysvětlila, v čem spočívá rozdíl mezi australským a novozélandským přízvukem.³⁵² U Seta Meyera Ronan prozradila, že s přízvuky experimentovala už jako malá. Každá z jejích panenek pocházela odjinud, takže každá mluvila s jiným přízvukem.³⁵³ Velkou pozornost vyvolala účast herečky v *The Graham Norton Show*. Stejně epizody se spolu s ní totiž zúčastnil i Timothée Chalamet, její dobrý kamarád a herecký kolega z *Lady Bird*, *Malých žen* a *The French Dispatch* (Wes Anderson, 2020).³⁵⁴ Opět se mluvilo o přízvucích, hlavně o podobnosti mezi irským a skotským. Ronan dále uvedla, že sice zná několik slov a frází v irštině, ale irsky plyně nemluví. Zajímavé je, že se neřešila výslovnost jejího křestního jména (jak je již uvedeno, Norton je také Ir a ví, jak vyslovit „Saoirse“), ale křestního jména „Timothée“.³⁵⁵ V rozhovoru pro *The Guardian* Ronan znovu zopakovala, jak měla v určitém období problém sehnat role.

³⁵⁰ WAGNER, Erica. *Saoirse Ronan on British monarchs, Irish borders and Mary Queen of Scots*.

³⁵¹ V těchto dvou kategoriích byl snímek nominovaný na Oscara.

³⁵² Margot Robbie Challenges Saoirse Ronan to Do Her Best Australian Accent. In: *YouTube* [online]. 5. 12. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=u-uolfroyGk>.

³⁵³ Saoirse Ronan's Mary Queen of Scots Costume Physically Altered Her. In: *YouTube* [online]. 18. 12. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=GgnvvZWJY3A>.

³⁵⁴ Natáčení *Malých žen* skončilo v prosinci 2018, kdy bylo také oznámeno obsazení Ronan do *The French Dispatch*.

³⁵⁵ The Graham Norton Show S24E14. In: *YouTube* [online]. 16. 4. 2019 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CiF8HusbLJs>.

Ve scénářích narážela na ploché postavy přítelkyň, sousedek nebo sester, výjimkou byl *Grandhotel Budapešť*. Nabídka hrát skotskou královnu pro ni tím pádem měla ještě větší význam.³⁵⁶ Do uvedení *Marie* zasáhly také zvěsti o tom, že Saoirse Ronan a Jack Lowden jsou partnery i v soukromém životě. Dokonce vznikl malý skandál týkající se dohadů, se kterým z bratrů Lowdenů herečka údajně chodí. Nejdříve byla spojována s tanečníkem Calumem, až poté s Jackem.³⁵⁷ Jednalo se o velké téma vzhledem k tomu, jak si herečka chrání své soukromí a žije poklidný život bez skandálů.³⁵⁸

Saoirse Ronan strávila poměrně velkou část první poloviny roku 2019 v Irsku. Nejdříve propagovala snímek *Marie, královna skotská*, kdy při debatě se spisovatelkou a aktivistkou malého vzrůstu Sinéad Burke zazněla otázka od diváků, jakou postavu by si Ronan chtěla zahrát. Herečka odpověděla, že hraběnkou Markievicz³⁵⁹ nebo královnu Medb z irské mytologie, aby mohla použít svůj přízvuk.³⁶⁰ Ronan rovněž uvedla, že cítí větší napojení na Irsko. Po dlouhém období stráveném v USA chce více pracovat blíže svému domovu, ideálně rovnou v Irsku, ale i ve Velké Británii.³⁶¹ V květnu herečka se svojí kamarádkou, spisovatelkou a aktivistkou Scarlett Curtis navštívila střední školu Scoil Chaitríona na okraji Dublinu. Jednalo se o akci konanou v rámci programu *Penguin Talks* nakladatelství Penguin a mezi hlavní témata debaty se studenty a studentkami patřily feminismus,

³⁵⁶ COOKE, Rachel. Saoirse Ronan: 'I've played a lot of weird people. I have!'. In: *The Guardian* [online]. 30. 12. 2018 [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2018/dec/30/saoirse-ronan-mary-queen-of-scots-interview>.

³⁵⁷ MORAN, Hannah. Why people are confused over which Lowden brother Saoirse Ronan is reportedly dating. In: *Evoke* [online]. 12. 12. 2018 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://evoke.ie/2018/12/12/showbiz/gossip/lowden-brother-saoirse-ronan-dating>.

³⁵⁸ Ani Ronan, ani Jack Lowden svůj vztah nepotvrdili ani nevyvrátili. Ronan dokonce odmítla na otázku, zda jsou spolu, odpovědět. V průběhu roku 2019 a zatím i 2020 spolu ale byli několikrát viděni (a případně i vyfoceni) nejen fanoušky, ale i paparazzi. Jack Lowden navíc používá Instagram a Twitter a občas sám poskytl nenápadná vodítka, že by mezi ním a Ronan mohlo být něco více než přátelství.

³⁵⁹ Constance Markievicz byla významnou osobností irských a britských dějin. Kromě jiného byla členkou Irish Citizen Army a v roce 1916 se aktivně zúčastnila Velikonočního povstání. Stala se první ženou zvolenou do Parlamentu Spojeného království. V občanské válce bojovala za republiku a byla proti anglo-irské smlouvě.

³⁶⁰ O'CONNELL, Jennifer. *Saoirse Ronan: 'I'd like to play Countess Markievicz, so I can use my own accent'*.

³⁶¹ O'CONNOR, Sorcha. 'I feel closer to home and want more work here', says Saoirse Ronan. In: *Irish Independent* [online]. 16. 1. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/movie-news/i-feel-closer-to-home-and-want-more-work-here-says-saoirse-ronan-37717659.html>.

diverzita ve filmovém průmyslu nebo irské referendum o potratech.³⁶² K tématu feminismu Ronan přispěla také svým textem *My Feminism* publikovaným v knize *Feminists Don't Wear Pink (and Other Lies)*,³⁶³ jejíž vydání zaštiťovala Curtis. Kromě Ronan a Curtis se do projektu zapojily osobnosti jako Keira Knightley, Emma Watson, Evanna Lynch, Gemma Arterton nebo Jameela Jamil. *Feminists Don't Wear Pink* je také název podcastu, za kterým stojí právě Curtis. Květnového živého nahrávání (= debaty) v Dublinu se spolu s Curtis zúčastnily Saoirse Ronan a Sinéad Burke. Akce se konala pár dní po návratu Ronan a Burke z New Yorku, kde se obě zúčastnily MET Gala.³⁶⁴ Při svém pobytu doma v Irsku Ronan dále navštívila festival krátkých filmů Fastnet Film Festival a později také festivalu Cinemagic, se kterým poprvé spolupracovala již v roce 2011. Její přítomnost v Irsku byla velmi reflektována a kladně hodnocena. Říjnová zpráva o rozhodnutí herečky prodat svůj dům nedaleko Dublinu v hrabství Wicklow tak byla pro mnohé velkým překvapením (a možná i zklamáním).³⁶⁵ Pokud se ale někdo na herečku zlobil, protože v Irsku nejspíše nakonec bude trávit méně času, než to na začátku roku vypadalo, nemělo to dlouhého trvání. Po říjnovém promítání *Malých žen* novinářům se totiž ihned začalo mluvit o jejím hereckém výkonu a potencionální čtvrté nominaci na Oscara.

5.10. Velké *Malé ženy*

Přípravě sedmé filmové adaptace³⁶⁶ stejnojmenné knihy Louisy May Alcott byla věnována pozornost od jejích počátků. Greta Gerwig byla s projektem spojena od roku 2016, ale pouze v pozici scénáristky. Na konci června 2018 *Variety* publikovalo exkluzivní článek s novinkou, že film s největší pravděpodobností bude

³⁶² BOLAND, Rosita. Saoirse Ronan: 'I bet you're all feminists now,' actor tells Dublin secondary school students. In: *The Irish Times* [online]. 9. 5. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/books/saoirse-ronan-i-bet-you-re-all-feminists-now-actor-tells-dublin-secondary-school-students-1.3886809>.

³⁶³ CURTIS, Scarlett (ed.). *Feminists Don't Wear Pink (and Other Lies)*. London: Penguin Books, 2018, 384 s.

³⁶⁴ O'CONNOR, Amy. Saoirse Ronan: 'We've got this fire in us, no matter how many times bullies have tried to knock it out of us'. In: *The Irish Times* [online]. 10. 5. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/books/saoirse-ronan-we-ve-got-this-fire-in-us-no-matter-how-many-times-bullies-have-tried-to-knock-it-out-of-us-1.3887640>.

³⁶⁵ BECKER, Kendra. PICS: Inside Saoirse Ronan's five-bedroom home in Wicklow – which is on sale for €1.5 million. In: *Goss* [online]. 18. 9. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://goss.ie/showbiz/pics-inside-saoirse-ronans-five-bedroom-home-in-wicklow-which-is-on-sale-for-e1-5-million-185529>.

³⁶⁶ Kromě filmových adaptací byla kniha adaptována pro rozhlas, divadlo jako činohra, muzikál i opera. Dočkala se také několika televizních adaptací.

díky úspěchu *Lady Bird* i režírovat. V článku se objevila i jména prvních hereckých osobností, které se o film zajímaly. Jednalo se o Meryl Streep, Emmu Stone, Florence Pugh a zejména o Timothého Chalameta a Saoirse Ronan, pro které *Malé ženy* znamenaly druhou společnou spolupráci, a navíc druhou spolupráci s Gerwig.³⁶⁷ Přestože se objevovaly názory, že natáčet další verzi *Malých žen* je zbytečné, jméno Gerwig a hvězdné herecké obsazení, jež se dále rozrostlo kromě jiných o Lauru Dern, Chrise Coopera, Jamese Nortona a hlavně o Emmu Watson (v roli Meg nahradila Emmu Stone) u většiny lidí vyvolaly vlnu nadšení a očekávání.³⁶⁸ Na otázku ohledně *Malých žen* Ronan dokonce odpovídala již v průběhu propagace *Marie, královny skotské*. Například v již zmiňovaném rozhovoru se Sethem Meyersem Ronan uvedla, že knižní předlohu dobře zná, v mladším věku ji několikrát četla a s několika předchozími filmovými zpracováními vyrostla.³⁶⁹

Nadšení Saoirse Ronan pro příběh sester Marchových se výrazně projevilo ve způsobu, jakým roli Jo, druhé nejstarší sestry, získala. O zapojení Gerwig do projektu se herečka dozvěděla při propagaci *Lady Bird*. Ronan Gerwig sdělila, že slyšela o její účasti na přípravě filmu a že potřebuje hrát Jo. Režisérka/scénáristka prý odpověděla, že si to musí promyslet, email o získání role Ronan obdržela o týden později. Jenže Gerwig s touto verzí nesouhlasí. Podle ní jí Ronan jednoduše oznámila, že Jo bude hrát. Bylo to prý poprvé, co si Ronan o jakoukoli roli explicitně řekla.³⁷⁰ Gerwig v průběhu propagace *Malých žen* opakovaně zdůrazňovala, jakým velkým podílem Ronan přispěla k podobě a povaze jejich verze Jo (podobně tomu bylo už při propagaci *Lady Bird*). Dokonce o herečce mluvila jako o své „filmařské partnerce“.³⁷¹ Obsazení Ronan pravděpodobně mělo vliv na obsazení Chalameta do role Theodora "Laurieho" Laurence (postava Jo mu někdy říká Teddy). Jo a Laurie

³⁶⁷ KROLL, Justin. Greta Gerwig Eyes 'Little Women' With Meryl Streep, Emma Stone, Saoirse Ronan, Timothee Chalamet Circling (EXCLUSIVE). In: *Variety* [online]. 29. 6. 2018 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://variety.com/2018/film/news/little-women-meryl-streep-emma-stone-saoirse-ronan-greta-gerwig-1202646423/>.

³⁶⁸ Knižní předloha je také hlavně v anglo-americkém prostředí považována za klasiku a celý příběh je tedy dobře znám.

³⁶⁹ Saoirse Ronan Formed a Renaissance Version of the Spice Girls. In: *YouTube* [online]. 18. 12. 2018 [cit. 25. 4. 2020]. <https://www.youtube.com/watch?v=8WGXvpXqS4w>.

³⁷⁰ DONNELLY, Matt. Saoirse Ronan Knows 'Little Women' Is the Performance of Her Career. In: *Variety* [online]. 26. 11. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://variety.com/2019/film/features/saoirse-ronan-little-women-jo-march-greta-gerwig-1203414126/>.

³⁷¹ „filmmaking partner“
Tamtéž.

jsou dobrými přáteli, dokud Laurie Jo nepožádá o ruku a ona ho neodmítne. Vedle vztahu mezi sestrami se jedná o druhý nejdůležitější vztah příběhu, obě postavy navíc výrazně narušují genderové stereotypy, což je v této filmové adaptaci ještě více zdůrazněno. Můžeme říct, že správné herecké obsazení Jo a Laurieho je klíčové. Gerwig již z *Lady Bird* věděla, jak spolu Ronan a Chalamet fungují a jakou mezi sebou mají chemii. Přirovnala je k velkým ikonickým hollywoodským hereckým dvojicím, a když prý dáte dohromady jejich talent, energii a vzájemnou chemii, je to jako výbuch.³⁷² Již po zveřejnění prvního traileru k filmu nejvíce pozornosti získala emocionální scéna mezi Jo a Lauriem, na Chalameta a jejich opětovnou spolupráci došla řeč i v několika rozvorech s Ronan. Stejně téma bylo zmiňováno i při jejích několika návštěvách v různých talk show. Pod klipem z *Late Night with Seth Meyers* se objevil komentář poukazující na paradox týkající se názvů klipů (včetně tohoto) a postavy Jo. Názvy velmi často zmiňují právě Chalameta, přestože Ronan hraje postavu, která odmítá být definována mužem.³⁷³ Výběr pojmenování klipů vypovídá nejen o hvězdném statusu Chalameta, ale ukazuje také na snahu propagovat a prodat *Malé ženy* přes přátelský vztah obou hvězd a jejich opětovné setkání na filmovém plátně.

Jo March je hlavní postavou filmu, Ronan tedy dominovala i hlavnímu propagačnímu plakátu (Obr. 27). Podle výběru fotky je patrné, že Jo kombinuje ženské a mužské oblečení. Postava je zachycena v běhu, což odkazuje na její temperament, neposednost a touhu žít život bez jakýkoliv omezení. Stejně jako celý film, i trailer začíná záběrem na Jo. Trailer věnuje dost prostoru postavě Amy (Florence Pugh),³⁷⁴ je to ovšem Jo, jež mu dominuje. Jo je v anglo-americkém prostředí známou fikční postavou, dokonce se jedná o jednu z ikonických feministických hrdinek. Ve dvou nejznámějších filmových adaptacích si ji zahrály Katharine Hepburn a Winona Ryder. Velké množství diváků tedy mělo jasnou

³⁷² WARNER, Kara. *Little Women's Saoirse Ronan, Timothée Chalamet Are 'a Bonfire' of Chemistry, Says Greta Gerwig*. In: *People* [online]. 13. 8. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://people.com/movies/greta-gerwig-little-women-saoirse-ronan-timothee-chalamet-heartbreak/>.

³⁷³ Saoirse Ronan Praises Timothée Chalamet's Dancing Skills. In: *YouTube* [online]. 11. 12. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KoUYBJ6u0f8>.

³⁷⁴ Jedním z mnoha důvodů nadšeného přijetí filmu je jeho inovativní přístup k nejmladší ze sester Marchových, k Amy. Gerwig ji ve své verzi příběhu ukázala jako trojrozměrnou postavu nesoucí na svých bedrech tíhu zodpovědnosti ohledně finančního zabezpečení rodiny a jako realistku, která si uvědomuje, jaký (ekonomický) význam a omezení s sebou přináší manželství pro ženu žijící v 19. století.

představu o tom, jaká Jo je, jak vypadá a jak její příběh skončí. Gerwig a Ronan ale v některých charakteristikách postavy zašly oproti předchozím verzím ještě dál. Nejvíce debat se pak točilo kolem konce filmu. Ten byl oproti předloze a všem předchozím adaptacím pozměněn: Jo nakonec ve svém románu provdá svoji hrdinku (a své alter ego), ale ona sama se za Friedricha Bhaera neprovdá. Ve filmu se sice objevuje scéna zobrazující manželství, rodinný život a otevření školy, nejedná se ale o tradiční šťastný konec „naší“ Jo, nýbrž konec její románové hrdinky. Gerwig tímto způsobem metatextuálně komentuje osud knižní Jo a spisovatelky Alcott. Někteří lidé se domnívají, že Alcott, podobně jako tato filmová Jo, svoji hrdinku provdala proti své vůli na nátlak čtenářek a vydavatele. Gerwig chtěla postavě dát takový konec, jaký Alcott nemohla.³⁷⁵

Obr. 27 Oficiální plakát k filmu *Malé ženy*

Z propagačního turné za zmínku stojí dva momenty. Prvním je návštěva Saoirse Ronan v *The Ellen Show*. Ellen DeGeneres v jednu chvíli herečce řekla, ať přestane s předstíráním přízvuku a mluví americky. Ronan tedy řekne jednu větu s americkým přízvukem, DeGeneres se poté zeptá na její přízvuk v *Malých ženách*. Ronan začne odpovídat, ale moderátorka jí skočí do řeči s tím, ať mluví zase s americkým přízvukem. Ronan ji poslechne, ale během okamžiku se smíchem řekne, že se cítí jako loutka, které někdo říká, co má dělat. Následně naváže na debatu o přízvucích, ale mluví svým vlastním. DeGeneres se ji snaží ještě jednou přerušit, herečka se sice zasměje, ale mluvit nepřestane. Plynule ovšem přejde na demonstraci

³⁷⁵ Toto rozhodnutí bylo přijato rozporuplně. Rozpoutalo debatu ohledně autorského záměru Alcott a o tom, jestli ho Gerwig svým rozhodnutím naopak nezdevalovala.

jejího nejoblíbenějšího amerického přízvuku.³⁷⁶ Ronan svojí poznámkou o loutce promluvila za řadu fanoušků, kteří v průběhu let na tento problém poukazovali. DeGeneres totiž zdaleka nebyla jediným člověkem, který herečku k předvádění přízvuků opakovaně vyzýval.

Druhým momentem je rozhovor pro *The Irish Times*. Hned první odstavec zmiňuje, že opět přišel čas, kdy se oscarové naděje Irska upínají k Saoirse Ronan. Herečka zmiňuje, že práce s režiséry pro ni byla přirozená, protože s nimi pracovala od začátku své kariéry. V posledních několika letech si uvědomila, že je ve stádiu své kariéry, kdy si může vybírat, na jakém projektu a s kým bude pracovat. Dále se zmínila, že je otevřená ke svým blízkým, ale není ochotná mluvit o svém soukromí s někým, koho nezná. Samozřejmě došla řeč i na Irsko. Herečka strávila Vánoce doma a po prodání svého domu cestuje mezi Londýnem, kde bydlí, a Irskem, kde má rodinu. Dodala, že Irsko je její domov a nehledě na to, kde ve světě se zrovna nachází, ví, že se má kam vrátit.³⁷⁷

Tara Brady měla pravdu, naděje na Oscara Saoirse Ronan provázely prakticky od jejího obsazení do role Jo. Posílily je nadšené recenze a následně čtvrtá nominace herečky na Zlatý glóbus (jednu nominaci již proměnila), pátá nominace na cenu BAFTA nebo desátá nominace na London Critics Circle Film Awards.³⁷⁸ Nakonec přišla i čtvrtá nominace na Oscara, díky níž se Ronan zapsala do historie jako druhá nejmladší držitelka čtyř nominací na Oscara, ať už mezi muži, nebo ženami. Předběhla ji pouze Jennifer Lawrence. Bohužel vyhlášení nominací na Zlaté glóby i Oscary se neobešlo bez kontroverzí, a to nejen z pohledu *Malých žen*. Greta Gerwig získala pouze oscarovou nominaci za scénář (stejně jako v případě cen BAFTA) a ne za režii, přestože film byl nominován v kategorii *Nejlepší film roku*,³⁷⁹ na Zlatých glóbech nebyla nominována vůbec. V roce, který byl pro filmy natočené ženskými filmařkami velmi úspěšný, vyvolal nedostatek diverzity v nominacích vlnu protestů. Protestovalo se také v Irsku, Saoirse Ronan totiž opět byla (nejen) moderátorkou *Sky*

³⁷⁶ Saoirse Ronan Reveals Meryl Streep's Fast Food Favorite. In: *YouTube* [online]. 30. 10. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=8kpzMJSZcXU>.

³⁷⁷ BRADY, Tara. Saoirse Ronan: 'I can go anywhere. I have a lovely place to come back to'. In: *The Irish Times* [online]. 21. 12. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-i-can-go-anywhere-i-have-a-lovely-place-to-come-back-to-1.4119166>.

³⁷⁸ Mnoho nominací získala Florence Pugh, jejíž *Amy* byla pro mnohé velkým překvapením.

³⁷⁹ Snímek získal celkem šest nominací na Oscara, proměnil jednu – *Nejlepší kostýmy*.

News označena za Britku. Donald Clarke situaci komentoval na svém účtu na Twitteru. Podle něj moderátorka buď doopravdy nevěděla, že je Ronan Irka (což je nepravděpodobné), nebo nevěděla, že Irsko není součástí Spojeného království (také celkem nepravděpodobné), anebo je pro ni rozdíl mezi Irskem a Spojeným královstvím pouhou formalitou. Sám se přikláněl ke třetí možnosti.³⁸⁰ V diskuzi, jež se na sociální síti rozběhla, Clarke doplnil, že všichni, kteří tuto stejnou „chybu“ dělají, dobře vědí, že se nejedná o stejnou zemi. Jen je to prostě nezajímá.³⁸¹ Naštvaní a zároveň pobavení vyvolal titulek *Daily Mail*. Zmatení vyvolalo i přiložení fotky Jonathana Pryce v roli papeže Františka. Titulek byl nakonec stažen, nicméně to nezabránilo jeho šíření v podobě print screenu (Obr. 28). Jeho autorovi se v jedné větě absurdně podařilo shrnout celou problematiku národnosti Saoirse Ronan.

Obr. 28 Stažený titulek článku od *Daily Mail*

O pár dní později byl v *The Irish Times* publikován článek krátce shrnující množství úspěchů, které na svém kontě v té době pětadvacetiletá herečka měla. Hned první odstavec zmiňoval incident se *Sky News* a rozhořčení, které následovalo. Podle článku se jednalo o důkaz náklonnosti, jež Irsko k herečce chová. Text končil zde již zmíněným prohlášením Ronan, že je prostě Irka.³⁸² Jednoduše řečeno článek

³⁸⁰ CLARKE, Donald. [Once more...]. In: *Twitter* [online]. 13. 1. 2020 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://twitter.com/DonaldClarke63/status/1216731167325675520>.

³⁸¹ CLARKE, Donald. [Yeah...]. In: *Twitter* [online]. 13. 1. 2020 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://twitter.com/DonaldClarke63/status/1216737918947151873>.

³⁸² The Irish Times view on Saoirse Ronan: star power. In: *The Irish Times* [online]. 17. 1. 2020 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/opinion/editorial/the-irish-times-view-on-saoirse-ronan-star-power-1.4143155>.

zdůraznil, jak historicky neúspěšnější hereckou osobnost Irska tamní obyvatelé vnímají a jak ona vnímá samu sebe.

6. Postavení Saoirse Ronan v irském filmovém průmyslu

Saoirse Ronan se od *Brooklynu* do dokončení této práce v dalším filmu s irskou tematikou neobjevila, na žádném ze svých následujících filmových projektů ani nenepracovala s irským režisérem/irskou režisérkou. V roce 2020 by se měla objevit ve dvou filmech. Prvním z nich je již letmo zmíněný snímek *The French Dispatch*, Jedná se o druhou spolupráci herečky s režisérem Wesem Andersonem. Anderson opět pracuje s hvězdným hereckým ansámblem, jak už je u něj zvykem, kromě jiných hvězdných jmen ve filmu hraje i Timothée Chalamet. Prakticky nikomu neuniklo, že se během tří let jedná již o třetí společný projekt Ronan a Chalameta. Jestli a případně jakým způsobem s tímto faktem bude nakládáno při propagaci filmu, teprve uvidíme. Jediným vodítkem je protazím první trailer z února 2020. Ronan se v něm objevuje velmi krátce, na rozdíl například od Chalameta ani není její jméno uvedeno samostatně s ukázkou její postavy, ale je zahrnuto na konci traileru v seznamu dalších hereckých představitelů. Zaujme ale její vzhled, konkrétně dlouhé blond vlasy a objemná trvalá ondulace. Stejná situace se opakuje u oficiálního kresleného propagačního plakátu. Postava Ronan se na plakátu vůbec neobjevuje a jméno herečky je zahrnuto v seznamu, tudíž je naprosto nevýrazné. Z toho můžeme soudit, že její role v *The French Dispatch* bude rolí vedlejší. Premiéra byla původně naplánována na červenec, mluvilo se také o promítání na festivalu v Cannes. Kvůli pandemii koronaviru bylo ale uvedení snímku prozatím odloženo na říjen. O dalších oscarových nadějích herečky se mluví i letos, a to díky filmu *Ammonite* (Francis Lee, 2020). Ronan ve filmu hraje společně s Kate Winslet, objeví se v něm také irská herečka Fiona Shaw. Vedle hereckého obsazení je přitažlivý i příběh filmu založený na vztahu reálných postav paleontoložky Mary Anning (Winslet) a geoložky Charlotte Murchison (Ronan). Dalším lákadlem je režisér Francis Lee, jenž na sebe upoutal pozornost svým debutem *Na konci světa* (*God's Own Country*, Francis Lee, 2017), jenž se také věnoval queer tematice. Premiéra *Ammonite* je momentálně plánována na druhou polovinu roku.

Ronan několikrát uvedla své přání pracovat na irském filmu, opakovaně zmínila i touhu spolupracovat s režisérem Lennym Abrahamsonem. Ten podle ní natočil některé z nejlepších irských filmů, včetně jejího nejoblíbenějšího a v Irsku

ikonického snímku *Adam & Paul* (Lenny Abrahamson, 2004).³⁸³ Svoji diváckou zkušenost s irskými filmy a televizními seriály kromě jiného demonstrovala tím, že svoji fenku Fran pojmenovala podle jedné z hlavních postav dalšího ikonického irského projektu, seriálu *Love/Hate* (RTÉ, 2010-2014).³⁸⁴ Herecký představitel postavy Peter Coonan se mimochodem spolu s Ronan objevil ve videoklipu ke *Galway Girl*. Důvod, proč se Ronan od *Brooklynu* v žádném irském filmu neobjevila, herečka zatím nevedla. Může se jednat o otázku načasování, jiné projekty nebo další spolupráce s Gerwig a Andersonem ji mohly lákat více než práce na irském filmu. Jiným důvodem ale může být neexistující scénář. Problém nedostatku hlavních rolí (nejen) v irském filmovém průmyslu se v posledních letech stal hojně reflektovaným tématem (viz kapitola 4. *Ženy v současném irském filmovém průmyslu*), sama Ronan se ho dotkla již při propagaci *Brooklynu*. Nicméně faktem zůstává, že Ronan se díky svým úspěchům, slávě, povaze a prezentaci své irskosti stala hlavní tváří irského filmového průmyslu. Napomohla tomu i její podpora domácích filmových festivalů, účast na irských premiérách několika jejích filmů nebo opakované návštěvy hlavní irské talk show *The Late Late Show*. Na konci ledna 2020 bylo navíc oznámeno, že se Ronan stala ambasadorkou Irish Film Institute. Jedná se o zcela novou pozici v rámci IFI. Herečka ji bude zastávat tři roky, hlavní náplní pozice je podpora aktivit institutu v oblasti filmového vzdělávání, výstav a podobných akcí a archivace filmového dědictví.³⁸⁵ S IFI herečka spolupracovala již v roce 2011 (viz str. 68), na rozdíl od role ambasadorky se ale jednalo o jednorázovou aktivitu.

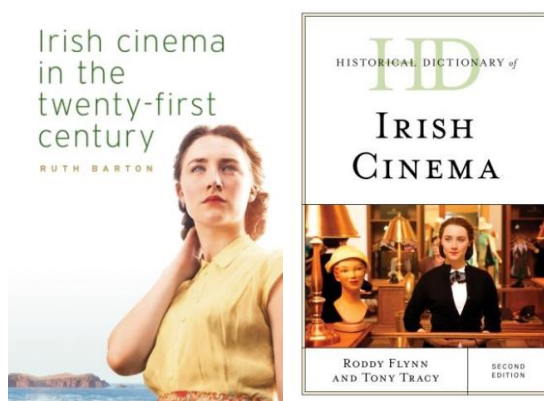
Na začátku roku 2020 vyšel na webu *RTÉ* článek mapující uplynulých deset let v irské kinematografii. K jeho obsahu přispěli Ed Guiney, spoluzakladatel významné produkční a distribuční společnosti Element Pictures, producentka Rebecca O'Flanagan, režisér Lenny Abrahamson, herečka Victoria Smurfit, spoluzakladatel

³⁸³ FINN, Melanie. Saoirse Ronan hopes to work with 'Frank' director Lenny Abrahamson. In: *Irish Independent* [online]. 20. 9. 2014 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/movie-news/saoirse-ronan-hopes-to-work-with-frank-director-lenny-abrahamson-30601972.html>.

³⁸⁴ BECKER, Kendra. Saoirse Ronan reveals she named her dog after her favourite Love/Hate character. In: *Goss* [online]. 18. 12. 2019 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://goss.ie/showbiz/saoirse-ronan-reveals-she-named-her-dog-after-her-favourite-love-hate-character-194039>.

³⁸⁵ SAOIRSE RONAN ANNOUNCED AS THE IRISH FILM INSTITUTE'S INAUGURAL IFI AMBASSADOR. In: *Irish Film Institute* [online]. 29. 1. 2020 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ifi.ie/saoirse-ronan-announced-as-the-irish-film-institutes-inaugural-ifi-ambassador/>.

animačního studia Brown Bag Cathal Gaffney a filmařka a animátorka Nora Twomey.³⁸⁶ Jméno Saoirse Ronan zaznělo hned několikrát. Guiney uvedl, že Saoirse Ronan je skvělou ambasadorskou země, sama sebe jako herečky a tím pádem i irských filmařů. Svoji irskost podle něj nosí pyšně a zcela viditelně, což je inspirací pro ostatní mladé [irské] herce a herečky. Smurfit Irsko označila za malý ostrov s enormním množstvím talentu, kterého si začali všimnout i ve světě. A irská ženská herecká komunita se podle ní dostala do mezinárodního povědomí právě díky úspěchu Ronan.³⁸⁷ Tyto výroky jsou jedněmi z příkladů, jak jsou kariéra a jméno Saoirse Ronan vnímány uvnitř filmového průmyslu. Dokazují, jak je průmysl (a nejspíše i velká část obyvatel Irska) na herečku pyšný. Ovšem podobné úvahy a články (včetně těch týkajících se nadějí herečky na získání Oscara) také někdy vyvolávají dojem, že Ronan na svých bedrech nese zodpovědnost prakticky za celý irský filmový průmysl. Vnímání Ronan jako tváře současné irské kinematografie dále dokládají obálky dvou odborných knih, s nimiž pracuje i tato diplomová práce. Jak *Irish cinema in the twenty-first century* Ruth Barton, tak *Historical Dictionary of Irish Cinema, Second Edition* od Roddyho Flynny a Tonyho Tracyho mají na obálce fotku Saoirse Ronan v roli Eilis z *Brooklynu*. (Obr. 29 a 30). Může se také jednat o marketingový tah. Tvář herečky má potenciál probudit zájem o knihy u lidí, kteří by se jinak o irskou kinematografii nezajímali. Z příkladu Saoirse Ronan je tedy patrné, že vnímání člověka jako součásti irského filmového průmyslu představuje komplexnější problematiku než jen jeho účast na irských filmových projektech.

Obr. 29 a 30 Obaly odborných knih o irské kinematografii

³⁸⁶ Twomey kromě jiného režírovala na Oscara nominovaný animovaný film *Živitel* (The Breadwinner, Nora Twomey, 2017).

³⁸⁷ MCCARTHY, Erin. What next for Irish cinema?. In: RTÉ [online]. 11. 1. 2020 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/culture/2020/0107/1104783-what-next-for-irish-cinema/>.

Závěr

Irská kinematografie je ve světovém měřítku kinematografií minoritní. V posledních několika letech se jí sice daří upoutat na sebe větší pozornost mezinárodních kritiků i diváků, primárně se však jedná o koprodukční projekty. Ty nejúspěšnější s irskou tematikou vůbec nepracují, což je jedním z důvodů, proč irská kinematografie zůstává z pohledu mnoha diváků asociována s hereckými hvězdami pocházejícími z Irska. Tou v současnosti nejúspěšnější je herečka Saoirse Ronan, jež zároveň dokazuje, že herec/herečka může být vnímán/a jako součást irské kinematografie, aniž by se pravidelně objevoval/a v irských filmových či televizních projektech. Stačí, aby byla zdůrazňována jeho/její irskost.

Tendence konstruovat hvězdný obraz na základě prezentace irskosti se objevila již v němé kinematografii. Irskost herečky Colleen Moore, její filmy a celkový hvězdný obraz byly ve 20. letech ideologicky využity k zobrazení úspěšné asimilace Irů do americké společnosti. Stereotypy spojené s Irskem a typizací fikčních postav irské národnosti se projevíly v propagaci herečky jako irské colleen, v popisu jejího vztahu s producentem Johnem McCormickem, v logu jejího fanclubu či výběru slov v novinových článcích i mezititulcích hereččiných filmů. Právě redukování irskosti do verbální podoby se stalo jedním z hlavních prvků konstrukce hvězdného obrazu Saoirse Ronan. Hollywood dodnes většinou vnímá Irsko jako pohádkovou zemi, kde se zastavil čas a kde všichni žijí spokojený život na venkově. V jeho očích je Irsko exotika, která je ale velmi přitažlivá. Nelze popřít, že toto vnímání ovlivnil úspěch filmu *Tichý muž* s irskou a hollywoodskou hvězdou Maureen O'Hara v hlavní ženské roli. Sami Irové navíc začali idylického obrazu své země vybudovaného v zahraničí využívat. Tato stereotypizace a fascinace Irskem se začátkem 21. století nevyvíjela. Komodifikace irskosti se mimo jiné projevuje v tzv. turistických filmech, které pracují s touhou Američanů najít své irské kořeny, využívají idylické záběry krajiny a hudbu s irskými motivy či přímo tradiční irské písně. Prodávání irskosti úzce souvisí s prezentací hvězdného obrazu irských hvězd, včetně Saoirse Ronan.

Saoirse Ronan je v současnosti jedinou ženskou herečkou hvězdou asociovanou s irskou kinematografií. Její hvězdný obraz byl od počátku kariéry založen na zdůrazňování profesionality, talentu, normálnosti, blízkého vztahu s rodiči

(hlavně matkou Monicou) a jejího nadání na přízvuky. Zde se nachází onen paradox – její bělost a talent na přízvuky jí umožňují hrát mnoho postav odlišných národností, přesto je asociována s Irskem. S cizím přízvukem hrála tolikrát, že se jedná o hlavní pojítka mezi jejími projekty. Dalším hojně se opakujícím motivem jsou filmové adaptace knižních děl. Ronan díky svému talentu a úspěchu filmu *Pokání* nemusela čekat na role v irských projektech. Debaty o diverzitě a nedostatku hlavních ženských filmových rolí výrazně zasáhly irský filmový průmysl od roku 2015. Právě nedostatek příležitostí pro herečky získat významnější roli (a tedy i zkušenosti) v domácí kinematografii, a případně se v ní i proslavit, je jedním z důvodů, proč má Irsko minimální množství mezinárodně známých ženských herečkových hvězd. Situaci dále komplikují koprodukce, kdy jsou ženské postavy pocházející z Irska velmi často obsazovány zahraničními herečkami. O nedostatku scénářů s hlavními irskými hrdinkami promluvila i Saoirse Ronan při propagaci filmu *Brooklyn*. A právě neexistence projektů s hrdinkami v jádru příběhu může být i jedním z důvodů, proč se Ronan od *Brooklynu* v žádné další irské (ko)produkci zatím neobjevila.

Hlavním cílem práce bylo vyhodnocení hvězdného statusu Saoirse Ronan s důrazem na prezentaci její irskosti. Výchozí metodologií byl přístup Richarda Dyera. Proto se analýza neomezovala pouze na filmy, ale zahrnovala i propagaci, publicitu, kritiky a komentáře. Z analýzy je patrné, že irskost byla součástí hvězdného obrazu Saoirse Ronan od počátku její kariéry. Příklad Ronan potvrzuje Dyerovo chápání hvězdného obrazu jako strukturované polysémie. Její hvězdný obraz je mnohovýznamový i díky irskosti. V drtivé většině filmových projektů je její irskost potlačena, tento prvek ale dominuje publicitě a často i kritice a komentářům. Upínání se na výslovnost křestního jména Saoirse (nebo slovy Ciary Barrett fetišizace jejího křestního jména), debaty o jejím talentu na přízvuky, debaty o jejím vlastním přízvuku nebo o irské kultuře a zvycích jsou s hereččiným hvězdným obrazem úzce spojeny. Ronan je opakovaně vyzývána k předvádění nejrůznějších přízvuků nebo k představování špatných verzí svého jména. Nejenže je její irskost tímto soustředěna do verbální podoby a odtržena od její fyzičnosti, ale je takto opakovaně prezentována jako něco, co se dá snadno zjednodušeně předvést či dokonce zesměšnit. Ukázkovým příkladem se stalo vystoupení Ronan v *Saturday Night Live*, konkrétně její monolog a skeč plný stereotypů *Aer Lingus*, jenž se v Irsku setkal

s velmi negativními reakcemi. Obzvláště ve spojitosti se *SNL*, ale také s jejími návštěvami amerických talk show se nabízí otázka, zda je zájem (primárně) Američanů o její irskost motivován osobností a úspěchy herečky, nebo zda se jedná o obecnou fascinaci vším irským a snahou zachovat status quo irských stereotypů. Další otázkou je, jak velkou kontrolu Ronan nad akcentací své irskosti doopravdy má. Zdali je například volba smaragdově zelených šatů na předávání Oscarů neškodným vyjádřením národní pýchy a úcty k Irsku, propagační tah nebo podporování stereotypů.

Analýza dále zdůraznila, jak velkým zlomem se v prezentaci irskosti stal snímek *Brooklyn*. Jedná se o první a zatím poslední filmový projekt, v němž si Ronan zahrála postavu Irky, a svoji irskost tak prezentovala na plátně. Film se vrátil k tématu asimilace irských emigrantů v USA, a přestože se v jistých ohledech jedná o unikátní zobrazení emigrantské zkušenosti (například hlavní postavou je žena), analýza ukazuje, že závěr filmu vyznívá velmi proamericky, zvláště v porovnání s knižní předlohou. Propagační turné irskost Ronan ještě více zviditelnilo. Do popředí se ale výrazně dostával také fakt, že se herečka narodila v New Yorku a má dvojí občanství. Obě tato témata korespondovala s tématem filmu. Díky úspěchu *Brooklyn* v USA se film a s ním i Ronan jako Eilis Lacey staly symbolem irské kinematografie 21. století.

V průběhu své dosavadní kariéry se Ronan opakovaně vracela do Irska, kde se zapojovala do nejrůznějších nefilmových projektů, ale i do projektů podporujících irský filmový průmysl. Právě tyto spolupráce, její účast ve videoklipech zpěváků Hoziera a Eda Sheerana či vyjadřování se ke společensko-politické situaci v Irsku zdůrazňovaly vazbu na její domovinu, v níž je považována za jednu z nejrespektovanějších a nejtalentovanějších osobností vůbec. Ronan se sama identifikuje jako Irka, ovšem její kariéru provází debaty o její národnosti. Američané tvrdí, že je Američanka, Irové že je Irka, a hlavně Britové ji opakovaně označují za Britku. To je vzhledem k mezinárodní slávě herečky a zejména k historii mezi Británií a Irskem extrémně problematické. Debaty nad národností herečky tedy mají společensko-politický přesah. Ukazuje se také ideologický význam hvězdného obrazu Ronan. Je vnímána jako zástupkyně Irska a ženské irskosti. V současné době žádná jiná irská herečka podobného statusu nedosáhla (nejblíže se k němu přiblížila

Ruth Negga). Veškerá pozornost je tedy koncentrována pouze na Ronan jako na jediný příklad irské ženské hvězdnosti, a to nejen v zahraničí, ale také v Irsku.

V posledních letech je Saoirse Ronan díky svým projektům a prohlášením v rozhovorech kromě irskosti spojována i s feminismem. Zdůrazňuje se její úspěšná a bezproblémová proměna z dětské hvězdy do dospělé a stále populárnější herečky. Poukázováno je také na fakt, že od počátku své kariéry opakovaně spolupracuje s ženskými režisérkami. Vyzdvihovány jsou její konzistentně nadprůměrné herecké výkony, u kriticky neúspěšných projektů je Ronan opakovaně uváděna jako jediný důvod, proč snímek stojí za zhlédnutí. S jejím postupujícím věkem sílí (a sílí) zájem o její soukromí a intimní život. Herečka se ale oproti mnoha filmovým hvězdám a obzvláště svým vrstevníkům vymezuje tím, že nepoužívá žádné sociální sítě a svůj soukromý život si bedlivě střeží. Absence na sociálních sítích se tak v dnešní době stává výrazným prvkem v konstrukci jejího hvězdného obrazu. Posiluje dojem normálnosti a bezkonfliktnosti, současně pomáhá Ronan udržet si svoji pověst profesionální herečky známé primárně díky své kariéře a talentu, případně díky zapojení do nejrůznějších dobročinných nebo politických kampaní. Jedná se o taktiku tzv. povoleného stažení se (licensed withdraw), o níž mluví Barry King (viz str. 29). King poukazuje také na extrémní soutěživost filmového prostředí. Aby v něm hvězdy přežily, musí být neustále v povědomí diváků, k čemuž často slouží právě sociální sítě. Dále musí umět přizpůsobit svůj hvězdný obraz naskytnutým příležitostem, avšak zároveň musí být zachována jeho konstantnost. Ronan demonstruje, že k přežití není nutná přítomnost na sociálních sítích. Talent na přízvuky a tím pádem i fakt, že na filmovém plátně není spojena s jednou národností, jí usnadňují přizpůsobování se požadavkům filmových projektů. Díky vyjádřením režisérských osobností, jakou jsou Joe Wright nebo Greta Gerwig, je patrné, že Ronan tvůrčí proces ovlivňuje ve více směrech než „pouze“ svým herectvím. Například Wright získal pozici režiséra filmu *Hanna* díky tomu, že ho tehdy patnáctiletá Ronan doporučila producentům. Gerwig opakovaně hovořila o tom, jak Ronan ovlivnila konečnou podobu obou jejich společných filmů – *Lady Bird* a *Malých žen*. Ronan několikrát vyjádřila svoje přání režirovat. Je tedy možné, že se stane ještě významnější osobností nejen irské, ale i světové kinematografie, a její hvězdný obraz se stane ještě komplexnějším.

Diplomová práce se dotkla několika témat, pro jejichž rozvedení zde není prostor. Příkladem je problematika irských filmů s hlavními ženskými postavami a nedostatečný výzkum týkající se proměny irské filmové feminity. Obě témata by si zasloužila větší pozornost. Nabízí se porovnání kariéry a prezentace irskosti Saoirse Ronan s dalšími současnými irskými herečkami. Další cestou je porovnání Ronan s jednou z irských hereček klasického Hollywoodu (kromě Maureen O'Hara se nabízí Maureen O'Sullivan nebo dnes prakticky zapomenutá herečka Constance Smith) nebo s hvězdou němého filmu Colleen Moore. Otázkou samozřejmě také zůstává, jakým směrem se bude ubírat kariéra Saoirse Ronan a konstrukce jejího hvězdného obrazu včetně prezentace irskosti. Herečce je teprve dvacet šest let, a pokud bude v herectví pokračovat, může se objevit mnoho podnětů k pokračování ve výzkumu. Vývojem by mohl projít také vztah Ronan s irským filmovým průmyslem, například na základě její nové role ambasadorky Irish Film Institute. Další výzkum by mohl vést komplexnějším směrem a nezohledňovat pouze ženské herecké hvězdy, ale zahrnout i mužské herecké hvězdy pocházející z Irska. Sledovat se mohou rozdíly v prezentaci jejich irskosti a proměny, jakými prošly konstrukce jejich hvězdných obrazů jak v domácí irské kinematografii, tak v té zahraniční. Právě tomuto tématu bych se sama ráda věnovala v dalším výzkumu.

Seznam pramenů

1. Filmografie Saoirse Ronan

1. *A zase ti Mupeti!* [Muppets Most Wanted] [film]. Režie James BOBIN. USA, 2014.
2. *Arrietty ze světa půjčovniček* [Kariguraši no Arrietty] [film]. Režie Hiromasa JONEBAJAŠI. Japonsko, 2010.
3. *Brooklyn* [film]. Režie John CROWLEY. Irsko, USA, Kanada, Velká Británie, 2015.
4. *Budoucnost nejistá* [How I Live Now] [film]. Režie Kevin MACDONALD. Velká Británie, Kanada, 2013.
5. *Byzantium* [film]. Režie Neil JORDAN. Velká Británie, USA, Irsko, 2012.
6. *Grandhotel Budapešť* [The Grand Budapest Hotel] [film]. Režie Wes ANDERSON. Německo, USA, 2014.
7. *Hanna* [film]. Režie Joe WRIGHT. USA, Velká Británie, Německo, 2011.
8. *Hostitel* [The Host] [film]. Režie Andrew NICCOL. USA, 2013.
9. *Iluze lásky* [Death Defying Acts] [film]. Režie Gillian ARMSTRONG. Velká Británie, Austrálie, 2007.
10. *Justin: Jak se stát rytířem* [Justin and the Knights of Valour] [film]. Režie Manuel SICILIA. Španělsko, Velká Británie, 2013.
11. *Lady Bird* [film]. Režie Greta GERWIG. USA, 2017.
12. *Lost River* [film]. Režie Ryan GOSLING. USA, 2014.
13. *Malé ženy* [Little Women] [film]. Režie Greta GERWIG. USA, 2019.
14. *Marie, královna skotská* [Mary Queen of Scots] [film]. Režie Josie ROURKE. Velká Británie, USA, 2018.
15. *Město Ember* [City of Ember] [film]. Režie Gil KENAN. USA, 2008.
16. *Na Chesilské pláži* [On Chesil Beach] [film]. Režie Dominic COOKE. Velká Británie, 2017.
17. *Nestanu se tvojí ženou* [I Could Never Be Your Woman] [film]. Režie Amy HECKERLING. USA, 2007.
18. *Pevné pouto* [The Lovely Bones] [film]. Režie Peter JACKSON. USA, Velká Británie, Nový Zéland, 2009.

19. *Pokání* [Atonement] [film]. Režie Joe WRIGHT. Veľká Británie, Franice, USA, 2007.
20. *Proof* [televizní seriál]. Tvůrce Tony PHILPOTT. Irsko, Dánsko: RTÉ, TV2, 2004-2005.
21. *Racek* [The Seagull] [film]. Režie Michael MAYER. USA, 2018.
22. *Robot Chicken* [televizní seriál]. Tvůrci Seth GREEN, Matthew SENREICH. USA: Cartoon Network, 2005-.
23. *S láskou Vincent* [Loving Vincent] [film]. Režie Dorota KOBIELA, Hugh WELCHMAN. Polsko, Veľká Británie, USA, Švýcarsko, Nizozemsko, 2017.
24. *Stockholm, Pennsylvania* [film]. Režie Nikole BECKWITH. USA, 2015.
25. *The Clinic* [televizní seriál]. Tvůrci Orla BLEAHEN-MELVIN, Lilie FERRARI. Irsko: RTÉ, 2003-2009.
26. *Útěk ze Sibíře* [The Way Back] [film]. Režie Peter WEIR. USA, Spojené arabské emiráty, Polsko, Indie, 2010.
27. *Vánoční zázrak* [The Christmas Miracle of Jonathan Toomey] [film]. Režie Bill CLARK. Veľká Británie, 2007.
28. *Violet & Daisy* [film]. Režie Geoffrey FLETCHER. USA, 2011.
29. *Weepah Way for Now* [film]. Režie Stephen RINGER. USA, 2015.

2. Trailery a plakáty

1. BLT COMMUNICATIONS. Lady Bird. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 24. 10. 2017 [cit. 19. 4. 2020]. Dostupné z: http://www.impawards.com/2017/lady_bird_ver2.html.
2. BLT COMMUNICATIONS. The Lovely Bones. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 10. 12. 2009 [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: http://www.impawards.com/2009/lovely_bones_ver3.html.
3. Brooklyn Official International Trailer #1 (2015) - Saoirse Ronan, Domhnall Gleeson Movie HD In: *YouTube* [online]. 9. 7. 2015 [cit. 5. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4IM1XhTxPAE>.
4. BROOKLYN: Official HD Trailer. In: *YouTube* [online]. 9. 7. 2015 [cit. 5. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=15syDwC000k>.

5. City Of Ember - Official® Trailer [HD]. In: *YouTube* [online]. 21. 6. 2013 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CeHf7UhHpmE>.
6. City of Ember – Trailer. In: *YouTube* [online]. 5. 4. 2018 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5vTFreoBDMI>.
7. CREATIVE PARTNERSHIP. Atonement. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 26. 7. 2007 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.impawards.com/2007/atonement.html>.
8. EMPIRE DESIGN. Hanna. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 16. 2. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: http://www.impawards.com/2011/hanna_ver2.html
9. Hanna (2011) Movie Trailer HD. In: *YouTube* [online]. 2. 9. 2011 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=u73CLdHpbNk>.
10. How I Live Now TRAILER 1 (2013) - Saoirse Ronan Movie HD In: *YouTube* [online]. 10. 8. 2013 [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=RSaxm68PPT4>.
11. IGNITION, LA. Hanna. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 25. 1. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.impawards.com/2011/hanna.html>.
12. IGNITION. Brooklyn. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 2. 9. 2015 [cit. 5. 4. 2020]. Dostupné z: http://www.impawards.com/intl/misc/2015/brooklyn_ver3.html.
13. Lady Bird | Official Trailer HD | A24. In: *YouTube* [online]. 5. 9. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=cNi_HC839Wo.
14. LITTLE WOMEN - Official Trailer (HD). In: *YouTube* [online]. 13. 8. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=AST2-4db4ic>.
15. Mary Queen of Scots – Photo Gallery – Poster. In: *Internet Movie Database* [online]. [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt2328900/mediaindex?refine=poster&ref_pos._ref_pos.

16. Město Ember – Plakáty. In: *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/230959-mesto-ember/prehled/>.
17. MOJO, P+A. Atonement. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 15. 11. 2007 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: http://www.impawards.com/2007/atonement_ver4.html.
18. Pokání – videa. In: *Česko-Slovenská filmová databáze* [online]. [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/224935-pokani/videa/>.
19. Saoirse Ronan in The Grand Budapest Hotel (2014). In: *Internet Movie Database* [online]. [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt2278388/mediaviewer/rm3695972352>.
20. The French Dispatch (2020) – Poster. In: *Internet Movie Database* [online]. [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt8847712/mediaviewer/rm1806023169>.
21. THE FRENCH DISPATCH | Official Trailer. In: *YouTube* [online]. 12. 2. 2020 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=TcPk2p0Zaw4>.
22. THE GRAND BUDAPEST HOTEL - Official Worldwide Trailer HD In: *YouTube* [online]. 17. 10. 2013 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1Fg5iWmQjwk>.
23. The Host – Photo Gallery – Poster. In: *Internet Movie Database* [online]. [cit. 28. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt1517260/mediaindex?refine=poster&ref_ref_pos.
24. The Host Official Teaser Trailer #1 - Stephenie Meyer Movie (2013) HD In: *YouTube* [online]. 22. 3. 2012 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6GJo0cxuyxs>.
25. The Host Official Trailer #2 (2013) - Saoirse Ronan Movie HD In: *YouTube* [online]. 13. 11. 2012 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SRKjf8b4f2E>.
26. The Host Official Trailer #3 (2013) - Stephanie Meyer Movie HD In: *YouTube* [online]. 14. 2. 2013 [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=uNeCnKKHGE4>.

27. The Lovely Bones – Photo Gallery – Poster. In: *Internet Movie Database* [online]. [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.imdb.com/title/tt0380510/mediaindex?refine=poster&ref_ref_pos.
28. The Lovely Bones (2009) Trailer #1 | Movieclips Classic Trailers. In: *YouTube* [online]. 5. 4. 2018 [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=s9PrQmcV81Y>.
29. THE POSTERHOUSE. Brooklyn. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 12. 11. 2015 [cit. 5. 4. 2020]. Dostupné z: http://www.impawards.com/intl/misc/2015/brooklyn_ver4.html.
30. The Seagull | Official Trailer HD (2018). In: *YouTube* [online]. 7. 3. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ynGnOf0scl8>.
31. The Way Back (2010) – Poster. In: *Internet Movie Database* [online]. [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt1023114/mediaviewer/rm2135590656>.
32. The Way Back Movie Trailer [HD]. In: *YouTube* [online]. 6. 1. 2011 [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mMRJonfmQY0>.
33. WORKS ADV. Little Women. In: *Internet Movie Poster Awards* [online]. 29. 10. 2019 [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: http://www.impawards.com/2019/little_women.html.

3. Jiné audiovizuální prameny

1. "I am not anti-Aer Lingus! I collect my points!" | The Late Late Show | RTÉ One. In: *YouTube* [online]. 8. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9r9iwLb7bmk>.
2. A Pronunciation Guide for Saoirse Ronan & Melissa Benoist. In: *YouTube* [online]. 13. 11. 2015 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oifRCyBnPHU>.
3. Aer Lingus – SNL. In: *YouTube* [online]. 2. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=tJIz-XNLEn8>.
4. Ellen - Saoirse Ronan [LEGENDADO]. In: *Vimeo* [online]. [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://vimeo.com/85775327>.

5. Hozier - Cherry Wine (Official Video). In: *YouTube* [online]. 13. 2. 2016 [cit. 30. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SdSCCwtNEjA>.
6. IFI Irish Film Archive Preservation Fund. In: *YouTube* [online]. 3. 11. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=EarCLUQJbTQ>.
7. ISPC Anti-Bullying Campaign.wmv. In: *YouTube* [online]. 9. 8. 2011 [cit. 31. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QJiJeP5bBOg>.
8. Margot Robbie Challenges Saoirse Ronan to Do Her Best Australian Accent. In: *YouTube* [online]. 5. 12. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=u-uolfroyGk>.
9. Max and Saoirse's interview on GMA. In: *YouTube* [online]. 27. 3. 2013 [cit. 28. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=si2PX2Hh-J8>.
10. Oscars 2008 Red Carpet - Saoirse Ronan. In: *YouTube* [online]. 14. 3. 2008 [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=GFnZiql8qM4>.
11. Saoirse Ronan & Paul Ronan on The Late Late Show December 17, 2010. In: *YouTube* [online]. 16. 9. 2011 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6A3H3jD-u0Y>.
12. Saoirse Ronan backs Eighth Amendment repeal | Metro.co.uk. In: *YouTube* [online]. 9. 5. 2018 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=rruuv7BaWUw>.
13. Saoirse Ronan Explains Irish Pub Lock-Ins. In: *YouTube* [online]. 23. 3. 2016 [cit. 12. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=938Q8uBpR5k>.
14. Saoirse Ronan Formed a Renaissance Version of the Spice Girls. In: *YouTube* [online]. 18. 12. 2018 [cit. 25. 4. 2020]. <https://www.youtube.com/watch?v=8WGXvpXqS4w>.
15. Saoirse Ronan Monologue – SNL. In: *YouTube* [online]. 2. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9xCr6IQtYqk>.

16. Saoirse Ronan on "Brooklyn". In: *YouTube* [online]. 29. 12. 2017 [cit. 7. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=P34ij7M-za8>.
17. Saoirse Ronan on Her Mom, Oscars & Timothée Chalamet. In: *YouTube* [online]. 24. 2. 2018 [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=NQLALIDJ6FY>.
18. Saoirse Ronan Praises Timothée Chalamet's Dancing Skills. In: *YouTube* [online]. 11. 12. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KoUYBJ6u0f8>.
19. Saoirse Ronan Reveals Meryl Streep's Fast Food Favorite. In: *YouTube* [online]. 30. 10. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=8kpzMJSZcXU>.
20. Saoirse Ronan screentalk | BFI London Film Festival. In: *YouTube* [online]. 13. 10. 2015 [cit. 7. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=p3xHL3ZJweg>.
21. Saoirse Ronan Tries to Pronounce Difficult Celeb Names. In: *YouTube* [online]. 27. 11. 2017 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=lRdsL1z7MI4>.
22. Saoirse Ronan Tries To Teach Stephen An Irish Accent. In: *YouTube* [online]. 13. 1. 2016 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Hwstj9FJHGg>.
23. Saoirse Ronan's Mary Queen of Scots Costume Physically Altered Her. In: *YouTube* [online]. 18. 12. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=GgnvvZWJY3A>.
24. SBIFF 2018 - Saoirse Ronan Discusses The Lovely Bones & Auditioning. In: *YouTube* [online]. 5. 2. 2018 [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=tWGTKTTooHuA>.
25. The Delightful Saoirse Ronan. In: *YouTube* [online]. 6. 1. 2016 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2lMBx3LbcOQ>.
26. The Graham Norton Show - S22EP17- Saoirse Ronan, Eric McCormack, Debra Messing, Keala Settle. In: *YouTube* [online]. 10. 2. 2018 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=o3bRIE1nbsw>.
27. The Graham Norton Show S24E14. In: *YouTube* [online]. 16. 4. 2019 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CiF8HusbLJs>.

28. The Host Cast: No One Can Pronounce Saoirse's Name. In: *YouTube* [online]. 4. 4. 2013 [cit. 28. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KVcS-BtK9DU>.
29. Welcome to Hell – SNL. In: *YouTube* [online]. 2. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1I26UFQ06eQ>.

4. Další prameny

1. ANDREWS, Kernan. Saoirse Ronan to attend Galway Film Fleadh. In: *Galway Advertiser* [online]. 6. 6. 2013 [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.advertiser.ie/galway/article/61531/saoirse-ronan-to-attend-galway-film-fleadh>.
2. BECKER, Kendra. PICS: Inside Saoirse Ronan's five-bedroom home in Wicklow – which is on sale for €1.5 million. In: *Goss* [online]. 18. 9. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://goss.ie/showbiz/pics-inside-saoirse-ronans-five-bedroom-home-in-wicklow-which-is-on-sale-for-e1-5-million-185529>.
3. BERARDINELLI, James. I Could Never Be Your Woman (United States, 2007). In: *ReelViews* [online]. [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.reelviews.net/reelviews/i-could-never-be-your-woman>.
4. BETTINGER, Brendan. Saoirse Ronan to Re-Team with ATONEMENT Director Joe Wright For HANNA. In: *Collider* [online]. 6. 1. 2010 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://collider.com/saoirse-ronan-to-re-team-with-atonement-director-joe-wright-for-hanna/>.
5. BOLAND, Rosita. A teenager happy to act up. In: *The Irish Times* [online]. 5. 12. 2009 [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/a-teenager-happy-to-act-up-1.785064>.
6. BOLAND, Rosita. Saoirse Ronan: 'I bet you're all feminists now,' actor tells Dublin secondary school students. In: *The Irish Times* [online]. 9. 5. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/books/saoirse-ronan-i-bet-you-re-all-feminists-now-actor-tells-dublin-secondary-school-students-1.3886809>.
7. BRADY, Tara. Saoirse Ronan: 'I can go anywhere. I have a lovely place to come back to'. In: *The Irish Times* [online]. 21. 12. 2019 [cit. 25. 4. 2020].

- Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-i-can-go-anywhere-i-have-a-lovely-place-to-come-back-to-1.4119166>.
8. BRODERICK, Colin. *Orangutan: A Memoir*. New York: Three Rivers Press, 2009, 352 s. ISBN 978-0-307-45340-2.
 9. CAMPION, Freddie. Saoirse Ronan. *Vogue*. 2011 (12), s. 116 [online]. [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: https://saoirse-ronan.com/gallery/displayimage.php?album=117&pid=1977#top_display_media.
 10. CARSWELL, Simon. 'Scary' Saoirse Ronan 'takes no prisoners' on the stage, says Ciarán Hinds. In: *The Irish Times* [online]. 7. 6. 2016 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/stage/scary-saoirse-ronan-takes-no-prisoners-on-the-stage-says-ciar%C3%A1n-hinds-1.2675489>.
 11. CLARKE, Donald. [Once more...]. In: *Twitter* [online]. 13. 1. 2020 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://twitter.com/DonaldClarke63/status/1216731167325675520>.
 12. CLARKE, Donald. And the best British actor is . . . Saoirse Ronan? Really?. In: *The Irish Times* [online]. 19. 12. 2015 [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/opinion/and-the-best-british-actor-is-saoirse-ronan-really-1.2471828>.
 13. CLARKE, Donald. Classic journey. In: *The Irish Times* [online]. 31. 8. 2007 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/classic-journey-1.959354>.
 14. CLARKE, Donald. Donald Clarke: Saoirse Ronan being claimed by the UK not 'a compliment'. In: *The Irish Times* [online]. 9. 1. 2016 [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/donald-clarke-saoirse-ronan-being-claimed-by-the-uk-not-a-compliment-1.2490426>.
 15. CLARKE, Donald. Dublin film festival to screen 130 movies. In: *The Irish Times* [online]. 27. 1. 2009 [cit. 9. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/dublin-film-festival-to-screen-130-movies-1.1237068>.
 16. CLARKE, Donald. Oscars 2020: Saoirse Ronan receives fourth Academy Award nomination. In: *The Irish Times* [online]. 13. 1. 2020 [cit. 22. 2.

- 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/oscars-2020-saoirse-ronan-receives-fourth-academy-award-nomination-1.4138221>.
17. CLARKE, Donald. Saoirse Ronan features on Harper's Bazaar 'Spirit of Great Britain' cover. In: *The Irish Times* [online]. 3. 1. 2019 [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-features-on-harper-s-bazaar-spirit-of-great-britain-cover-1.3746835>.
18. CLARKE, Donald. Saoirse Ronan: 'I don't know where I am from. I'm just Irish'. In: *The Irish Times* [online]. 17. 2. 2018 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-i-don-t-know-where-i-am-from-i-m-just-irish-1.3392182>.
19. CLARKE, Donald. Saoirse Ronan's 'Saturday Night Live' is unfunny Paddywhackery. In: *The Irish Times* [online]. 4. 12. 2017 [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-s-saturday-night-live-is-unfunny-paddywhackery-1.3314837>.
20. CLARKE, Donald. The London Film Critics Circle thinks Saoirse Ronan is British. In: *The Irish Times* [online]. 16. 12. 2014 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/blogs/screenwriter/2014/12/16/the-london-film-critics-circle-thinks-saoirse-ronan-is-british/>.
21. COLLINS, Jessie. 'Everyone talks about her accent but her mam and dad are as Dublin as can be' - friends of Saoirse Ronan. In: *Irish Independent* [online]. 25. 2. 2018 [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/everyone-talks-about-her-accent-but-her-mam-and-dad-are-as-dublin-as-can-be-friends-of-saoirse-ronan-36627134.html>.
22. COOKE, Rachel. Saoirse Ronan: 'I've played a lot of weird people. I have!'. In: *The Guardian* [online]. 30. 12. 2018 [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2018/dec/30/saoirse-ronan-mary-queen-of-scots-interview>.
23. D'ARCY, Ciarán. Saoirse Ronan: Ireland 'backwards' if marriage vote fails. In: *The Irish Times* [online]. 17. 5. 2015 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/politics/saoirse-ronan-ireland-backwards-if-marriage-vote-fails-1.2215595>.

24. DEBRUGE, Peter. Film Review: 'Brooklyn'. In: *Variety* [online]. 30. 1. 2015 [cit. 6. 4. 2020]. Dostupné z: <https://variety.com/2015/film/reviews/sundance-film-review-saoirse-ronan-in-brooklyn-1201419559/>.
25. DONNELLY, Matt. Saoirse Ronan Knows 'Little Women' Is the Performance of Her Career. In: *Variety* [online]. 26. 11. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://variety.com/2019/film/features/saoirse-ronan-little-women-jo-march-greta-gerwig-1203414126/>.
26. DWYER, Michael. Carlow teenager among four Irish nominated for Oscars. In: *The Irish Times* [online]. 23. 1. 2008 [cit. 22. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/carlow-teenager-among-four-irish-nominated-for-oscars-1.930988>.
27. DWYER, Michael. Lumet still a luminary. In: *The Irish Times* [online]. 28. 12. 2007 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/lumet-still-a-luminary-1.994876>.
28. ELKIN, David. 14 tweets that sum up Ireland's complicated relationship with Ed Sheeran's Galway Girl. In: *The Daily Edge* [online]. 23. 10. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailyedge.ie/galway-girl-3656845-Oct2017/>.
29. ERRIGO, Angie. Brooklyn. *Empire*. 2015 (318), s. 53. ISSN 0957-4948.
30. FINN, Melanie. Saoirse Ronan hopes to work with 'Frank' director Lenny Abrahamson. In: *Irish Independent* [online]. 20. 9. 2014 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/movie-news/saoirse-ronan-hopes-to-work-with-frank-director-lenny-abrahamson-30601972.html>.
31. GARRATT, Sheryl. Saoirse Ronan on how Brooklyn is her own Irish-American journey. In: *The Telegraph* [online]. 24. 10. 2015 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/film/brooklyn/saoirse-ronan-interview-brooklyn-film/>.
32. GORBER, Jason. Saoirse Ronan Interview. In: *That Shelf* [online]. 17. 11. 2015 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://thatshelf.com/saoirse-ronan-interview/>.

33. GUPTA, Shubhra. The Lovely Bones. In: *The Indian Express* [online]. 19. 3. 2010 [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <http://archive.indianexpress.com/news/the-lovely-bones/593082/0>.
34. HARRISON, Ellie. Saoirse Ronan leads Irish stars in Ed Sheeran's Galway Girl video. In: *Radio Times* [online]. 4. 5. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.radiotimes.com/news/2017-05-04/saoirse-ronan-leads-irish-stars-in-ed-sheerans-galway-girl-video/>.
35. HOLDEN, Stephen. Fleeing a Dying Civilization, Toward Hope and Sunlight. In: *The New York Times* [online]. 9. 10. 2008 [cit. 5. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2008/10/10/movies/10embe.html>.
36. HUNT, Joanne. Lights, camera, call to action: Saoirse Ronan opens festival for young film-makers. In: *The Irish Times* [online]. 12. 5. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/news/lights-camera-call-to-action-saoirse-ronan-opens-festival-for-young-film-makers-1.568738>.
37. HUNTER, Allan. Atonement. In: *Screen Daily* [online]. 30. 8. 2007 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.screendaily.com/features/atonement/4034139.article>.
38. INGLE, Róisín. The double life of Saoirse. In: *The Irish Times* [online]. 1. 9. 2007 [cit. 4. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/life-and-style/the-double-life-of-saoirse-1.959502>.
39. JOHANSON, MaryAnn. Atonement (review). In: *FlickFilosopher* [online]. 11. 1. 2008 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.flickfilosopher.com/2008/01/atonement-review.html>.
40. KINSELLA, Carl. Saoirse Ronan's Saturday Night Live appearance is way more embarrassing for America than it is for Ireland. In: *JOE* [online]. [cit. 21. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.joe.ie/life-style/saoirse-ronans-saturday-night-live-appearance-way-embarrassing-america-ireland-608494>.
41. KIT, Borys. Disney Halts Big-Budget 'Order of the Seven' Movie (Exclusive). In: *The Hollywood Reporter* [online]. 22. 3. 2012 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/heat-vision/disney-order-of-seven-movie-327912>.
42. KROLL, Justin. Greta Gerwig Eyes 'Little Women' With Meryl Streep, Emma Stone, Saoirse Ronan, Timothee Chalamet Circling (EXCLUSIVE).

- In: *Variety* [online]. 29. 6. 2018 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://variety.com/2018/film/news/little-women-meryl-streep-emma-stone-saoirse-ronan-greta-gerwig-1202646423/>.
43. Lady Bird director cast Saoirse Ronan within minutes. In: *RTÉ* [online]. 14. 11. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/entertainment/2017/1113/919737-saoirse-ronan-greta-gerwig-ladybird/>.
44. LALAOUI, Lilia. Pre-Oscars: Saoirse Ronan's best red carpet looks. In: *RTÉ* [online]. 4. 3. 2018 [cit. 17. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/lifestyle/fashion/2017/0216/853123-the-best-of-the-oscars-saoirse-ronan/>.
45. LINEHAN, Hugh. Saoirse Ronan's accent should not be a talking point. In: *The Irish Times* [online]. 10. 1. 2016 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-s-accent-should-not-be-a-talking-point-1.2490377>.
46. LOWMAN, Rob. Saoirse Ronan gets to get tough in 'Hanna'. In: *Los Angeles Daily News* [online]. 7. 4. 2011 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailynews.com/2011/04/07/saoirse-ronan-gets-to-get-tough-in-hanna/>.
47. MADIGAN HECK, Eric. Harper's Bazaar February 2019 Newsstand Cover. In: *Harper's Bazaar* [online]. 15. 1. 2019 [cit. 31. 5. 2019]. Dostupné z: <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/a25642449/saoirse-ronan-february-issue/>.
48. MCBRIDE, Caitlin. Saoirse Ronan 'fell in love' with first boyfriend during filming of new movie. In: *Irish Independent* [online]. 2. 10. 2013 [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/saoirse-ronan-fell-in-love-with-first-boyfriend-during-filming-of-new-movie-29628165.html>.
49. MCCARTHY, Erin. What next for Irish cinema?. In: *RTÉ* [online]. 11. 1. 2020 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/culture/2020/0107/1104783-what-next-for-irish-cinema/>.

50. MCCARTHY, Todd. Hanna: Movie Review. In: *The Hollywood Reporter* [online]. 30. 3. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.hollywoodreporter.com/review/hanna-movie-review-172453>.
51. MCKNIGHT, Rebecca. "It's Important to Wait for the Right Role" - Her.ie Meets Irish Actress Saoirse Ronan. In: *Her* [online]. 2015 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.her.ie/entertainment/its-important-to-wait-for-the-right-role-her-ie-meets-irish-actress-saoirse-ronan-227154>.
52. MORAN, Hannah. Why people are confused over which Lowden brother Saoirse Ronan is reportedly dating. In: *Evoke* [online]. 12. 12. 2018 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://evoke.ie/2018/12/12/showbiz/gossip/lowden-brother-saoirse-ronan-dating>.
53. MOTTRAM, James. Saoirse Ronan - A teenage hit girl is thinking big. In: *Independent* [online]. 22. 7. 2011 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/films/features/saoirse-ronan-a-teenage-hit-girl-is-thinking-big-2318167.html>.
54. NICHOLSON, Amy. Women In Hollywood: When Greta Gerwig Went Back To Her Past For 'Lady Bird', Saoirse Ronan Brought It To Life. In: *Deadline* [online]. 13. 12. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://deadline.com/2017/12/lady-bird-saoirse-ronan-greta-gerwig-a24-interview-news-1202225735/>.
55. O'CONNELL, Jennifer. Saoirse Ronan: 'I'd like to play Countess Markievicz, so I can use my own accent'. In: *The Irish Times* [online]. 11. 1. 2019 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/saoirse-ronan-i-d-like-to-play-countess-markievicz-so-i-can-use-my-own-accent-1.3755221>.
56. O'CONNOR, Amy. For the love of God, please stop giving out about Saoirse Ronan's accent. In: *The Daily Edge* [online]. 1. 12. 2017 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailyedge.ie/saoirse-ronan-accent-3727006-Dec2017/>.
57. O'CONNOR, Amy. Saoirse Ronan: 'We've got this fire in us, no matter how many times bullies have tried to knock it out of us'. In: *The Irish Times* [online]. 10. 5. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/books/saoirse-ronan-we-ve-got-this-fire->

[in-us-no-matter-how-many-times-bullies-have-tried-to-knock-it-out-of-us-1.3887640.](https://www.independent.ie/entertainment/movies/movie-news/i-feel-closer-to-home-and-want-more-work-here-says-saoirse-ronan-37717659.html)

58. O'CONNOR, Sorcha. 'I feel closer to home and want more work here', says Saoirse Ronan. In: *Irish Independent* [online]. 16. 1. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/movie-news/i-feel-closer-to-home-and-want-more-work-here-says-saoirse-ronan-37717659.html>.
59. O'DOWD, Niall. Saoirse Ronan's illegal Irish parents and her start in the Bronx. In: *IrishCentral* [online]. 10. 1. 2018 [cit. 24. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishcentral.com/culture/entertainment/saoirse-ronan-illegal-irish-parents-bronx-paul-ronan>.
60. O'MALLEY, Sheila. On Chesil Beach. In: *Roger Ebert* [online]. 18. 5. 2018 [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.rogerebert.com/reviews/on-chesil-beach-2018>.
61. PEARCE, Olivia. Calvin Klein Fragrances Announces New Faces of Calvin Klein Women. In: *World Branding Forum* [online]. 17. 7. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://brandingforum.org/branding/campaigns/calvin-klein-women-faces/>.
62. POLOWY, Kevin. EXCLUSIVE Q&A: SAOIRSE RONAN ON 'HANNA,' 'HUNGER GAMES' & 'THE HOBBIT'. In: *MTV News* [online]. 6. 4. 2011 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.mtv.com/news/2803556/saoirse-ronan-interview-hanna/>.
63. POWER, Bairbre. Saoirse Ronan's style evolution. In: *Irish Independent* [online]. 26. 2. 2016 [cit. 11. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/irish-news/saoirse-ronans-style-evolution-34482973.html>.
64. REYNOLDS, Simon. Saoirse Ronan won't star in 'The Hobbit'. In: *Digital Spy* [online]. 9. 5. 2018 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.digitalspy.com/movies/a318172/saoirse-ronan-wont-star-in-the-hobbit/>.
65. RICHARDS, Olly. The Actresses – SAOIRSE RONAN. *Empire*. 2015 (318), s. 84. ISSN 0957-4948.

66. ROONEY, Sally. Saoirse Ronan on Growing Up on Camera, the Changing Politics of Ireland, and Becoming a Queen. In: *Vogue* [online]. 11. 7. 2018 [cit. 22. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.vogue.com/article/saoirse-ronan-vogue-cover-august-2018-issue>.
67. ROTHKOPF, Joshua. Saoirse Ronan on Brooklyn, her stage debut, why moms know best and returning to New York. In: *TimeOut* [online]. 16. 2. 2016 [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.timeout.com/newyork/movies/saoirse-ronan-on-brooklyn-her-stage-debut-why-moms-know-best-and-returning-to-new-york>.
68. SAOIRSE RONAN ANNOUNCED AS THE IRISH FILM INSTITUTE'S INAUGURAL IFI AMBASSADOR. In: *Irish Film Institute* [online]. 29. 1. 2020 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ifi.ie/saoirse-ronan-announced-as-the-irish-film-institutes-inaugural-ifi-ambassador/>.
69. Saoirse Ronan doing Ireland proud yet again as the new face of Calvin Klein. In: *Irish Examiner* [online]. 17. 7. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishexaminer.com/breakingnews/entertainment/saoirse-ronan-doing-ireland-proud-yet-again-as-the-new-face-of-calvin-klein-855765.html>.
70. Saoirse Ronan is blast from the past on RTÉ Player. In: *RTÉ* [online]. 14. 10. 2017 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/entertainment/2017/1013/912247-saoirse-ronan-proof-damage-the-clinic-rte-player/>.
71. Saoirse Ronan. In: *The Numbers* [online]. [cit. 4. 5. 2020]. Dostupné z: <https://www.the-numbers.com/person/123700401-Saoirse-Ronan#tab=acting>.
72. SCOTT, A. O. Review: Resettling the Meaning of Home in 'Brooklyn,' With Saoirse Ronan. In: *The New York Times* [online]. 5. 11. 2015 [cit. 6. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2015/11/04/movies/review-resettling-the-meaning-of-home-in-brooklyn-with-saoirse-ronan.html?partner=rss&emc=rss>.
73. SIEGEL, Miranda. Wes Anderson, Bill Murray, and Tilda Swinton Explain *The Grand Budapest Hotel*. In: *Vulture* [online]. 6. 2. 2014 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.vulture.com/2014/02/wes-anderson-and-cast-on-grand-budapest-hotel.html>.

74. Sisters, this is our moment to say Time's Up. In: *The Guardian* [online]. 18. 2. 2018 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/feb/18/sisters-this-is-our-moment-to-say-times-up>.
75. SPERLING, Nicole. Director Joe Wright on Discovering Saoirse Ronan and Getting Gary Oldman to Become Churchill. In: *Vanity Fair* [online]. 15. 12. 2017 [cit. 1. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.vanityfair.com/hollywood/2017/12/joe-wright-darkest-hour-director-interview-on-gary-oldman-saoirse-ronan-and-keira-knightley>.
76. The Irish Times view on Saoirse Ronan: star power. In: *The Irish Times* [online]. 17. 1. 2020 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/opinion/editorial/the-irish-times-view-on-saoirse-ronan-star-power-1.4143155>.
77. TIETJEN, Alexa. Why Saoirse Ronan and stylist Elizabeth Saltzman 'didn't want to go dark' for the Oscars. In: *Los Angeles Times* [online]. 5. 3. 2018 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/fashion/la-ig-wwd-elizabeth-saltzman-oscars-20180305-htmstory.html>.
78. TURAN, Kenneth. Review: 'The Lovely Bones'. In: *Los Angeles Times* [online]. 11. 12. 2009 [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2009-dec-11-la-et-lovely-bones11-2009dec11-story.html>.
79. VAN NGUYEN, Dean. [What a sentence...]. In: *Twitter* [online]. 13. 1. 2020 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://twitter.com/deanvannguyen/status/1216752825281150976>.
80. VINEYARD, Jennifer. Saoirse Ronan Is Planning A 'Bridesmaids'-Themed Birthday Party. In: *Elle* [online]. 6. 3. 2014 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.elle.com/culture/movies-tv/news/a19053/saoirse-ronan-grand-budapest-interview/>.
81. WAGNER, Erica. Saoirse Ronan on British monarchs, Irish borders and Mary Queen of Scots. In: *Harper's Bazaar* [online]. 15. 1. 2019 [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/a25642449/saoirse-ronan-february-issue/>.

82. WARNER, Kara. *Little Women's Saoirse Ronan, Timothée Chalamet Are 'a Bonfire' of Chemistry, Says Greta Gerwig*. In: *People* [online]. 13. 8. 2019 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://people.com/movies/greta-gerwig-little-women-saoirse-ronan-timothee-chalamet-heartbreak/>.
83. WHITINGTON, Paul. 'Justin Bieber is famous. That's a level of fame I don't feel a part of' - actress Saoirse Ronan. In: *Irish Independent* [online]. 27. 5. 2018 [cit. 22. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/justin-bieber-is-famous-thats-a-level-of-fame-i-dont-feel-a-part-of-actress-saoirse-ronan-36937974.html>.
84. WIGLER, Josh. 'HANNA' STAR SAOIRSE RONAN RECALLS HER 'RIGOROUS' TRAINING. In: *MTV News* [online]. 8. 4. 2011 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.mtv.com/news/1661642/saoirse-ronan-hanna/>.
85. WRITE, Robin. The Brilliance That Is Saoirse Ronan As Hanna Simply Has To Be Experienced Again. In: *Filmotomy* [online]. 12. 4. 2018 [cit. 11. 3. 2020]. Dostupné z: <https://filmotomy.com/brilliant-saoirse-ronan-hanna/>.

Seznam dalších citovaných filmů a televizních pořadů

1. *Acceptable Risk* (RTÉ, Acorn TV, 2017)
2. *Adam & Paul* (Lenny Abrahamson, 2004)
3. *Ammonite* (Francis Lee, 2020)
4. *Calm with Horses* (Nick Rowland, 2019)
5. *Can't Cope, Won't Cope* (RTÉ, 2016-2018)
6. *Černobyl* (Chernobyl, HBO, 2019)
7. *Derry Girls* (Channel 4, 2018-)
8. *Do Armed Robbers Have Love Affairs?* (Brian Kirk, 2002)
9. *Dr. House* (House M.D., Fox, 2004-2012)
10. *Dublin Murders* (BBC, RTÉ, Starz, 2019-?)
11. *Favoritka* (The Favourite, Yorgos Lanthimos, 2019)
12. *Finding Joy* (RTÉ, Acorn TV, 2018-)
13. *Glassland* (Gerard Barrett, 2014)
14. *Good Vibrations* (Lisa Barros D'Sa, Glenn Leyburn, 2012)
15. *Happy New Year, Colin Burstead* (Ben Wheatley, 2018)
16. *Harry Potter a Fénixův řád* (Harry Potter and the Order of the Phoenix, David Yates, 2007)
17. *Hobit* (The Hobbit, Peter Jackson, 2012-2014) trilogie
18. *Humr* (The Lobster, Yorgos Lanthimos, 2015)
19. *Hunger Games* (The Hunger Games, Gary Ross, 2012)
20. *Intermission* (John Crowley, 2003)
21. *Interview s upírem* (Interview with the Vampire: The Vampire Chronicles, Neil Jordan, 1994)
22. *Irská odplata* (Perrier's Bounty, Ian Fitzgibbon, 2009)
23. *Jmenuji se Emily* (My Name Is Emily, Simon Fitzmaurice, 2015)
24. *Joker* (Todd Phillips, 2019)
25. *Kalvárie* (Calvary, John Michael McDonagh, 2014)
26. *King Kong* (Peter Jackson, 2005)
27. *Kissing Candice* (Aoife McArdle, 2017)
28. *Letopisy Narnie: Princ Kaspian* (The Chronicles of Narnia: Prince Caspian, Andrew Adamson, 2008)
29. *Love/Hate* (RTÉ, 2010-2014)

30. *Loving* (Jeff Nichols, 2016)
31. *Mad Max: Zběsilá cesta* (Mad Max: Fury Road, George Miller, 2015)
32. *Mammal* (Rebecca Daly, 2016)
33. *Na konci světa* (God's Own Country, Francis Lee, 2017)
34. *Noble* (Stephen Bradley, 2014)
35. *Noci a víkendy* (Nights and Weekends, Greta Gerwig, Joe Swanberg, 2008)
36. *Once* (John Carney, 2007)
37. *P.S. Miluji Tě* (P.S. I Love You, Richard LaGravenese, 2007)
38. *Pán prstenů* (The Lord of the Rings, Peter Jackson, 2001-2003) trilogie
39. *Passing* (Rebecca Hall, 2020)
40. *Pohotovost* (ER, NBC, 1994-2009)
41. *Přestupný rok* (Leap Year, Anand Tucker, 2010)
42. *Pýcha a předsudek* (Pride and Prejudice, Joe Wright, 2005)
43. *Raised by Wolves* (HBO, 2020 -?)
44. *Rande pro šílenou Mary* (A Date for Mad Mary, Darren Thornton 2016)
45. *Rebellion* (RTÉ, 2016)
46. *Resistance* (RTÉ, 2019)
47. *REVENANT Zmrtvýchvstání* (The Revenant, Alejandro G. Iñárritu, 2015)
48. *Room* (Lenny Abrahamson, 2015)
49. *Rose Plays Julie* (Joe Lawlor, Christine Molloy, 2019)
50. *Rosie* (Paddy Breathnach, 2018)
51. *Scrubs: Doktůrci* (Scrubs, NBC, 2001-2010)
52. *Striking Out* (RTÉ, Acorn TV, 2017-2018)
53. *Stutterer* (Benjamin Cleary, 2015)
54. *Taboo* (BBC, FX, 2017 -?)
55. *Taken Down* (RTÉ, 2018)
56. *The Drummer and the Keeper* (Nick Kelly, 2017)
57. *The French Dispatch* (Wes Anderson, 2020)
58. *The Last Right* (Aoife Crehan, 2019)
59. *This Way Up* (Channel 4, 2019-?)
60. *Tichý muž* (The Quiet Man, John Ford, 1952)
61. *Tichý nepřítel* (The Devil's Own, Alan J. Pakula, 1997)
62. *Top o' the Morning* (David Miller, 1949)

63. *Top o' the Morning* (Edward Laemmle, 1922)
64. *Tudorovci* (The Tudors, Showtime, 2007-2010)
65. *V Bruggách* (In Bruges, Martin McDonagh, 2008)
66. *Vikingové* (Vikings, History Channel, 2013-2020)
67. *Wild Rose* (Tom Harper, 2018)
68. *Will a Grace* (Will & Grace, NBC, 1998-2006, 2017-2020)
69. *Without Name* (Lorcan Finnegan, 2016)
70. *Zabití posvátného jelena* (Killing of a Sacred Deer, Yorgos Lanthimos, 2017)
71. *Zvedá se vítr* (The Wind that Shakes the Barley, Ken Loach, 2006)
72. *Živitel* (The Breadwinner, Nora Twomey, 2017)
73. *Život je pohoda* (Life's a Breeze, Lance Daly, 2013)

Seznam literatury

1. 'Harry Potter 5' Luna Lovegood Open Casting Call. In: *The Irish Film & Television Network* [online]. 11. 1. 2006 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <http://iftn.ie/?act1=record&aid=73&rid=1679&sr=1&only=1&hl=proof&tpl=archnews>.
2. ALEXANDER, Chris. In Praise of Neil Jordan's Byzantium. In: *Coming Soon* [online]. 2. 10. 2017 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.comingsoon.net/horror/features/892169-in-praise-of-neil-jordans-byzantium>.
3. BARRETT, Ciara. Black and White and Green All Over? Emergent Irish Female Stardom in Contemporary Popular Cinemas. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015, s. 59–70. ISBN 978-1-137-49635-5.
4. BARTON, Ruth. *Acting Irish in Hollywood: From Fitzgerald to Farrell*. Dublin: Irish Academic Press, 2006, 272 s. ISBN 9780716533443.
5. BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*. Manchester: Manchester University Press, 2019, 236 s. ISBN 978 1 5261 2444 9.
6. BARTON, Ruth. *Irish National Cinema*. London: Routledge, 2004, 224 s. ISBN 0-415-27895-3.
7. BARTON, Ruth. Is there such a thing as an Irish film anymore? Does it matter?. In: *The Irish Times* [online]. 29. 6. 2019 [cit. 3. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/is-there-such-a-thing-as-an-irish-film-anymore-does-it-matter-1.3935680>.
8. BORDWELL, David, THOMPSONOVÁ, Kristin. *Umění filmu: Úvod do studia formy a stylu*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2011. 680 s. ISBN 978-80-7331-217-6.
9. Brooklyn (2015). In: *Box Office Mojo* [online]. [cit. 10. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.boxofficemojo.com/title/tt2381111/?ref=bo_se_r_1.
10. CARVILLE, Liz. Transcending Parochial Borders? Jonathan Rhys Meyers Is Henry VIII. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015, s. 71–81. ISBN 978-1-137-49635-5.

11. CLARKE, Donald. [Yeah...]. In: *Twitter* [online]. 13. 1. 2020 [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://twitter.com/DonaldClarke63/status/1216737918947151873>.
12. CLARKE, Donald. Donald Clarke on the eve of the 'most Irish' Oscars. In: *The Irish Times* [online]. 27. 2. 2016 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/donald-clarke-on-the-eve-of-the-most-irish-oscars-1.2550005>.
13. CLARKE, Donald. More on the continuing IFTA story. In: *The Irish Times* [online]. 20. 3. 2015 [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/blogs/screenwriter/2015/03/20/film-board-not-to-provide-support-for-iftas-live-ceremony/>.
14. CLARKE, Donald. Where did it all go right? The secret of Irish cinema's success. In: *The Irish Times* [online]. 22. 2. 2016 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/film/where-did-it-all-go-right-the-secret-of-irish-cinema-s-success-1.2541478>.
15. COLLIDER STAFF. The 25 Best Vampire Movies, Ranked. In: *Collider* [online]. 4. 10. 2019 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://collider.com/best-vampire-movies/#fright-night-1985>.
16. CUMMINS, Steve. Exclusive: Film Adaptation of Colm Tóibín's 'Brooklyn' To Shoot In Ireland - Rooney Mara & Nick Hornby Attached. In: *The Irish Film & Television Network* [online]. 30. 4. 2012 [cit. 4. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.iftn.ie/?act1=record&aid=73&rid=4284865&sr=1&only=1&hl=brooklyn&tpl=archnews>.
17. CURTIS, Scarlett (ed.). *Feminists Don't Wear Pink (and Other Lies)*. London: Penguin Books, 2018, 384 s. ISBN 9780241364451.
18. Deirdre O'Kane's Witty And Powerful #IFTA18 Monologue in Full. In: *Irish Film & Television Academy (IFTA)* [online]. 21. 2. 2018 [cit. 14. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/watch/?v=10156483567274341>.
19. DIBELTULO, Silvia. Old and New Irish Ethnics: Exploring Ethnic and Gender Representation in P.S. I Love You. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015, s. 82–93. ISBN 978-1-137-49635-5.

20. Dublin Murders | Interview with Sarah Phelps. In: *Bradford Zone* [online]. 2. 10. 2019 [cit. 27. 1. 2020]. Dostupné z: <https://tvfeatures.bradfordzone.co.uk/2019/10/02/dublin-murders-interview-with-sarah-phelps-writer/>.
21. DYER, Richard, MCDONALD, Paul. *Stars*. 2nd ed. London: British Film Institute, 1998, 256 s. ISBN 978-0-85170-643-6.
22. EYMAN, Scott. Print the Legend – The Life and Times of John Ford. In: *The New York Times* [online]. [cit. 15. 1. 2020]. Dostupné z: <https://archive.nytimes.com/www.nytimes.com/books/first/e/eyman-legend.html>.
23. FLYNN, Roddy, TRACY, Tony. *Historical Dictionary of Irish Cinema, Second Edition*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2019, 656 s. ISBN 978-1-5381-1957-0.
24. GARCIA, Sandra E. The Woman Who Created #MeToo Long Before Hashtags. In: *The New York Times* [online]. 20. 10. 2017 [cit. 11. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/10/20/us/me-too-movement-tarana-burke.html>.
25. HIGGINS, Charlotte. Josie Rourke: 'I was fighting to put a period in a period movie'. In: *The Guardian* [online]. 2. 1. 2019 [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2019/jan/02/josie-rourke-interview-mary-queen-of-scots-2019-arts-preview>.
26. Irish Film Board release statement on Gender Equality six-point plan. In: *The Irish Film & Television Network* [online]. 22. 12. 2015 [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <http://www.iftn.ie/news/?act1=record&only=1&aid=73&rid=4288862&tpl=archnews&force=1>.
27. IRISHCENTRAL STAFF. John Wayne's love of Ireland and The Quiet Man. In: *IrishCentral* [online]. 17. 3. 2019 [cit. 15. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishcentral.com/culture/john-wayne-love-ireland-quiet-man>.
28. KING, Barry. Embodying an Elastic Self: The Parametrics of Contemporary Stardom. In: AUSTIN, Thomas, BARKER, Martin (eds). *Contemporary Hollywood Stardom*. London: Arnold, 2003, s. 45–61. ISBN 9780340809372.

29. KING, Barry. Stardom, Celebrity, and the Money Form. *The Velvet Light Trap*. 2010 (65), s. 7–19. ISSN 0149-1830.
30. KORVAS, Josef, O'BRIEN, Harvey. *Irský film*. Uherské Hradiště: Letní filmová škola, 2005, 52 s.
31. LIDDY, Susan (ed.). *Women in Irish Film: Stories and Storytellers*. Cork: Cork University Press, 2020, 360 s. ISBN 978-1-78205-373-6.
32. LIDDY, Susan. Women and the Irish film industry. In: *The Irish Times* [online]. 11. 11. 2015 [cit. 4. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/opinion/letters/women-and-the-irish-film-industry-1.2424444>.
33. MARRON, Maria B. (ed.). *Misogyny and Media in the Age of Trump*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2019, 406 s. ISBN 978-1-7936-0618-1.
34. MCLOONE, Martin. Foreword: Irish National Cinema – What Have We Wrought? Contemporary Thoughts on a Recent History. In: MONAHAN, Barry (ed.). *Ireland and Cinema: Culture and Contexts*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2015, s. vii–xvii. ISBN 978-1-137-49635-5.
35. MCLOONE, Martin. *Irish Film: The Emergence of a Contemporary Cinema*. London: British Film Institute, 2000, 264 s. ISBN 0-85170-793-9.
36. MOTTRAM, James. The Lovely Bones - A matter of afterlife and depth. In: *Independent* [online]. 1. 1. 2010 [cit. 7. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/films/features/the-lovely-bones-a-matter-of-afterlife-and-depth-1854572.html>.
37. MOYNIHAN, Mary. How Waking the Feminists set an equality agenda for Irish Theatre. In: *RTE* [online]. 22. 11. 2018 [cit. 3. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/brainstorm/2018/1122/1012586-how-waking-the-feminists-set-an-equality-agenda-for-irish-theatre/>.
38. MURPHY, Eoin. Ifa awards being put on hold this year, say sources. In: *Mail on Sunday* [online]. 26. 5. 2019 [cit. 17. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.pressreader.com/ireland/the-irish-mail-on-sunday/20190526/281779925598771>.
39. NEGRA, Diane. *Off-White Hollywood: American Culture and Ethnic Female Stardom*. London: Routledge, 2001, 232 s. ISBN 0-415-21678-8.

40. O'CONNELL, D'óg. The Clinic (RTE). In: *Estudios Irlandeses* [online]. [cit. 26. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.estudiosirlandeses.org/reviews/the-clinic-rte/>.
41. O'CONNOR, Amy. The lack of lead actress nominees at the IFTAs perfectly demonstrates why we need more Irish films starring women. In: *The Daily Edge* [online]. 12. 1. 2018 [cit. 14. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailyedge.ie/ifta-best-actress-nominees-3795154-Jan2018/>.
42. O'TOOLE, Fintan. Culture Shock: The Irish film industry needs belief, strategy, and . . . action. In: *The Irish Times* [online]. 15. 3. 2014 [cit. 26. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.irishtimes.com/culture/culture-shock-the-irish-film-industry-needs-belief-strategy-and-action-1.1724045>.
43. Our Story. In: *Time's Up*. [online]. [cit. 11. 2. 2020]. Dostupné z: <https://timesupnow.org/about/our-story/>.
44. PURVIS, Katherine, SHOARD, Catherine. Hollywood's gender divide laid bare by analysis of this season's Oscar contenders. In: *The Guardian* [online]. 15. 11. 2019 [cit. 6. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/film/2019/nov/15/young-women-and-older-men-leading-cinemas-gender-equality-guardian-report>.
45. SEBOLDOVÁ, Alice. *Pevné pouto*. Praha: NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2008, 365 s. ISBN 978-80-7388-088-0.
46. SHINGLER, Martin, STEENBERG, Lindsay. Star studies in mid-life crisis. *Celebrity studies*. 2019, **10**(4), s. 445–452. ISSN 1939-2397.
47. SHINGLER, Martin. *Star Studies: A Critical Guide*. London: British Film Institute, 2012, 240 s. ISBN 978-1-84457-490-2.
48. SCHWARTZ, Missy. Amy Heckerling's production conflicts. In: *Entertainment Weekly* [online]. 1. 2. 2008 [cit. 27. 2. 2020]. Dostupné z: <https://ew.com/article/2008/02/01/amy-heckerlings-production-conflicts/>.
49. SUBMISSIONS DEADLINE FOR IFTA FILM & DRAMA AWARDS 2020 THURSDAY, APRIL 9TH. In: *The Irish Film & Television Academy* [online]. [cit. 25. 3. 2020]. Dostupné z: <https://ifta.ie/news/submissions20.php>.
50. SURMANOVÁ, Kateřina. *Filmové proměny irskosti: Filmový obraz irskosti v souvislostech vztahu uměleckého textu a mimouměleckého kontextu*.

Olomouc: 2009. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta.
Katedra divadelných, filmových a mediálnych štúdií.

51. *Tichý muž* [The Quiet Man] [film]. Režie John FORD. USA, 1952.
52. TÓIBÍN, Colm. *Brooklyn*. London: Penguin Books, Penguin Essentials edition, 2018, 250 s. ISBN 978-0-241-98378-2.
53. WHITE, Hilary A. 'You could absolutely argue that Irish society hated women for years' - Sarah Greene steps into the spotlight. In: *Irish Independent* [online]. 15. 10. 2018 [cit. 18. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.independent.ie/entertainment/movies/you-could-absolutely-argue-that-irish-society-hated-women-for-years-sarah-greene-steps-into-the-spotlight-37419045.html>.

Seznam obrázků

Obr. 1	<i>Harper's Bazaar</i> UK leden 2019	s. 5
Obr. 2	Představení Mary Kate Danaher (Maureen O'Hara)	s. 33
Obr. 3	Oficiální plakát k <i>Pokání</i>	s. 54
Obr. 4	Oficiální plakát Briony	s. 54
Obr. 5	Screenshot z <i>Pokání</i> (00:01:23)	s. 55
Obr. 6	Komentáře na YouTube	s. 56
Obr. 7	Oficiální plakát k <i>Pevnému poutu</i>	s. 61
Obr. 8	Screenshot z traileru k <i>Útěku ze Sibíře</i> (00:01:42)	s. 63
Obr. 9	<i>Hanna</i> (00:11:59)	s. 65
Obr. 10	<i>Hanna</i> (00:18:27)	s. 65
Obr. 11	<i>Hanna</i> (00:49:08)	s. 65
Obr. 12	<i>Hanna</i> (01:02:10)	s. 65
Obr. 13	Oficiální plakáty k <i>Hanně</i>	s. 65
Obr. 14	Oficiální plakáty k <i>Hanně</i>	s. 65
Obr. 15	Screenshot z filmu <i>Budoucnost nejistá</i> (00:10:00)	s. 73
Obr. 16	Eilis po příjezdu do Brooklynu (00:16:39)	s. 78
Obr. 17	Eilis po návratu do Enniscorthy (01:17:49)	s. 79
Obr. 18	Ronan dominuje oficiálním plakátům k <i>Brooklynu</i>	s. 79
Obr. 19	Ronan dominuje oficiálním plakátům k <i>Brooklynu</i>	s. 79
Obr. 20	Komentář ke klipu z talk show <i>The Late Late Show with James Corden</i>	s. 85
Obr. 21	Komentář ke klipu z talk show <i>The Tonight Show Starring Jimmy Fallon</i>	s. 86
Obr. 22	Předávání Oscarů v roce 2008	s. 88
Obr. 23	Předávání Oscarů v roce 2016	s. 88
Obr. 24	Oficiální plakát k <i>Lady Bird</i>	s. 93
Obr. 25	Zleva: Kate McKinnon, Cecily Strong a Saoirse Ronan ve skeči <i>Aer Lingus</i>	s. 96
Obr. 26	Předávání Oscarů v roce 2018	s. 101
Obr. 27	Oficiální plakát k filmu <i>Malé ženy</i>	s. 108
Obr. 28	Stažený titulek článku od <i>Daily Mail</i>	s. 110

- Obr. 29 Obaly odborných knih o irské kinematografii s. 114
Obr. 30 Obaly odborných knih o irské kinematografii s. 114

Seznam příloh

1. Filmy Saoirse Ronan s nejvyššími tržbami
2. Tržby filmu *Brooklyn*
3. Pět nejlépe hodnocených filmů Saoirse Ronan
4. Přehled nejvýznamnějších ocenění Saoirse Ronan

1. Filmy Saoirse Ronan s nejvyššími tržbami³⁸⁸

1.	Malé ženy	\$205,846,661
2.	Grandhotel Budapešť	\$163,504,007
3.	Pokání	\$129,779,728
4.	Pevné pouto	\$94,894,448
	(<i>A zase ti Mupeti!</i> *)	\$79,312,301)
5.	Lady Bird	\$78,944,998

*Saoirse Ronan má ve filmu pouze několikvteřinové cameo

Zajímavá situace nastala u *Pevného pouta*. Jedná se sice o čtvrtý nejvýdělečnější film Saoirse Ronan, snímek se ale neobjevuje v žádné ze šesti tabulek pěti nejlépe hodnocených filmů herečky (viz příloha *Pět nejlépe hodnocených filmů Saoirse Ronan*). Ostatní filmy kromě *Mupetů* se v tabulkách objevují. Je také patrné, že *Hostitel* se mezi top pět finančně nejúspěšnějších filmů nedostal, nepomohla mu ani propagace přes *Stmívání*. Naopak je možné, že asociace s touto sérií snímku spíše uškodila.

³⁸⁸ Saoirse Ronan. In: *The Numbers* [online]. [cit. 4. 5. 2020]. Dostupné z: <https://www.the-numbers.com/person/123700401-Saoirse-Ronan#tab=acting>.

2. Tržby filmu Brooklyn³⁸⁹

USA	\$38,322,743
Spojené království*	\$8,580,360
Česká republika	\$32,239
Irsko (Severní Irsko + Irská republika) ³⁹⁰	€2,6 milionů (cca \$2,8 milionů)
Celosvětově	\$62,076,141

*tento údaj v sobě zahrnuje čísla nejen ze Severního Irska, ale také Irské republiky

Údaje o tržbách filmů v irských kinech jsou poměrně těžko dostupné. Například *Screen Ireland* je na svých webových stránkách začala uvádět až od listopadu 2017. Ruth Barton také poukazuje na problematický fakt, že celý Irský ostrov bývá většinou zahrnut pod Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Každopádně podle čísel uvedených Barton můžeme vidět, že téměř třetina výdělku *Brooklynu* ve Spojeném království a Irsku pochází právě z Irského ostrova.

³⁸⁹ Brooklyn. In: *Box Office Mojo* [online]. [cit. 4. 5. 2020]. Dostupné z: https://www.boxofficemojo.com/title/tt2381111/?ref=bo_tt_tj.

³⁹⁰ BARTON, Ruth. *Irish cinema in the twenty-first century*, s. 27.

3. Pět nejlépe hodnocených filmů Saoirse Ronan³⁹¹

Rotten Tomatoes – hodnocení kritiků	
1. Lady Bird	99 %
2. Brooklyn	97 %
3. Malé ženy	95 %
4. Grandhotel Budapešť	91 %
5. S láskou Vincent	85 %

Rotten Tomatoes – hodnocení diváků	
1. Malé ženy	92 %
2. Brooklyn	87 %
3. Grandhotel Budapešť + S láskou Vincent	86 %
4. Pokání	80 %
5. Lady Bird	79 %

Metacritic – hodnocení kritiků	
1. Lady Bird	94 %
2. Malé ženy	91 %
3. Brooklyn + Grandhotel Budapešť	88 %
4. Pokání	85 %
<i>(Arrietty ze světa půjčovníků*</i>	<i>80 %)</i>
5. Byzantium	66 %

*Ronan dabovala postavu Arrietty z japonštiny do angličtiny

Metacritic – hodnocení diváků	
1. Grandhotel Budapešť	8,5
2. S láskou Vincent	8,2
<i>(Arrietty ze světa půjčovníků*</i>	<i>8,1)</i>
3. Brooklyn	8,0
4. Pokání	7,9
5. Hanna	7,7

*Ronan dabovala postavu Arrietty z japonštiny do angličtiny

³⁹¹ Údaje ke dni 1. 5. 2020.

Internet Movie Database (IMDb)	
1. Grandhotel Budapešť	8,1
2. Malé ženy	7,9
3. Pokání + S láskou Vincent	7,8
(Arrietty ze světa půjčovníků*)	7,6
4. Brooklyn	7,5
5. Lady Bird	7,4

*Ronan dabovala postavu Arrietty z japonštiny do angličtiny

Česko-Slovenská filmová databáze (ČSFD)	
1. S láskou Vincent	84 %
2. Pokání	83 %
3. Grandhotel Budapešť	80 %
4. Malé ženy	79 %
5. Útěk ze Sibíře	76 %

Tento přehled ukazuje, že nejlépe hodnoceným filmem Saoirse Ronan je *Grandhotel Budapešť*, který se jako jediný objevuje ve všech tabulkách. Jedná se také o hereččin druhý nejvýdělečnější snímek (viz příloha *Filmy Saoirse Ronan s nejvyššími tržbami*). Zajímavá situace nastala u ČSFD. Mezi top pět nejlépe hodnocených filmů se nedostaly ani *Brooklyn*, ani *Lady Bird*. Je to jediná tabulka, kde *Brooklyn* chybí, a zároveň je to také jediná tabulka, která obsahuje *Útěk se Sibíře*. Pozoruhodné je také hodnocení diváků na Metacritic. Mezi nejlépe hodnocené filmy se stejně jako u ČSFD neprobojovala *Lady Bird* a jedná se o jedinou pětici, kde chybí i *Malé ženy* (tedy nejvýdělečnější snímek herečky). Zato jako jediná zahrnuje film *Hanna*. Hodnocení kritiků na Metacritic sice jako jediné neobsahuje snímek *S láskou Vincent*, ovšem do jejich top pětice se dostalo *Byzantium*, které se jinde neobjevuje. Za zmínku také stojí, že podíl negativních recenzí způsobil absenci *Pokání* v hodnocení kritiků na Rotten Tomatoes. V dalších pěti tabulkách se film objevuje.

Hostitel je nejhůře hodnoceným filmem Saoirse Ronan podle kritiků jak na Rotten Tomatoes (9 %), tak na Metacritic (35 %). Na IMDb má nejnižší hodnocení *Weepah Way for Now* (5,5 a na ČSFD film neobsahuje žádné hodnocení), druhé nejnižší hodnocení má *Racek* (5,7). *Racek* se spolu s *Lost River* dělí o poslední místo na ČSFD (53 %).³⁹² Diváci na Metacritic nejhůře ohodnotili *Marii, královnu skotskou* (ale film *Stockholm, Pennsylvania* není hodnocen vůbec). Podle Rotten Tomatoes

³⁹² Úplně nejnižší hodnocení má film *A zase ti Mupeti!* (49 %), Ronan v něm ale vystupuje pouze na několik vteřin.

diváci nejhůře přijali snímek *Iluze lásky* (26 %). Zajímavý je rozdíl 40 % mezi hodnocením kritiků a diváků na Rotten Tomatoes u *Hostitele*. Nízké hodnocení *Marie, královny skotské* s přihlédnutím k faktu, že mezi nejlépe hodnocené filmy diváci Metacritic nezařadili ani *Lady Bird*, ani *Malé ženy*, bohužel velkým překvapením není.

4. Přehled nejvýznamnějších ocenění Saoirse Ronan

Academy Awards (Oscars)

2020	Nejlepší herečka v hlavní roli	Malé ženy	nominace
2018		Lady Bird	
2016		Brooklyn	
2008	Nejlepší herečka ve vedlejší roli	Pokání	

Golden Globe Awards

2020	Nejlepší herečka ve filmu – drama	Malé ženy	nominace
2018	Nejlepší herečka ve filmu – komedie nebo muzikál	Lady Bird	vítězství
2016	Nejlepší herečka ve filmu – drama	Brooklyn	nominace
2008	Nejlepší herečka ve vedlejší roli ve filmu	Pokání	

SAG Awards (Screen Actors Guild Awards)

2018	Nejlepší herecký ansámbl ve filmu	Lady Bird	nominace
2016	Nejlepší herečka v hlavní roli	Brooklyn	
2015	Nejlepší herecký ansámbl ve filmu	Grandhotel Budapešť	

BAFTA Awards (British Academy of Film and Television Arts Awards)

2020	Nejlepší herečka v hlavní roli	Malé ženy	nominace
2018		Lady Bird	
2016		Brooklyn	
2010		Pevné pouto	
2008	Nejlepší herečka ve vedlejší roli	Pokání	

IFTA Awards (Irish Film and Television Awards) / IFTA Film & Drama Awards

2018	Herečka v hlavní roli – film	Lady Bird	vítězství
2016		Brooklyn	
2014		Byzantium	
2012		Hanna	
2011	Herečka ve vedlejší roli ve filmu	Útěk ze Sibíře	vítězství
2010	Herečka v hlavní roli ve filmu	Pevné pouto	
2009	Herečka ve vedlejší roli ve filmu	Iluze lásky	nominace
	Herečka v hlavní roli ve filmu	Město Ember	
2008	Herečka ve vedlejší roli ve filmu	Pokání	vítězství
	Irish Film Board Rising Star	x	

London Critics Circle Film Awards

2020	Britská/irská herečka roku	Malé ženy	nominace
2018		Lady Bird S láskou Vincent	
2016	Britská/irská herečka roku	Brooklyn Lost River	vítězství
	Herečka roku	Brooklyn	
2015	Mladý/á britský/a herec/ka roku	Grandhotel Budapešť	nominace
2014		Byzantium Hostitel Budoucnost nejistá	
2012		Hanna	
2011		Útěk ze Sibíře	
2010		Pevné pouto	
2008		Britský objev – Herectví	
	Nejlepší britská herečka ve vedlejší roli		

Dublin Film Critics Circle Awards

2019	Nejlepší herečka	Malé ženy	7. místo
2018		Lady Bird	2. místo
2015		Brooklyn	3. místo
2007	Breakthrough Artist	Pokání	vítězství

NÁZEV:

Saoirse Ronan: výjimečná ženská hvězda irské kinematografie

AUTOR:

Bc. Kateřina Hloušková

KATEDRA:

Katedra divadelních a filmových studií

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Milan Hain, Ph.D.

ABSTRAKT:

Diplomová práce se vztahuje k tématu ženských hereckých hvězd v irské kinematografii. Jejím těžištěm je případová studie Saoirse Ronan, jediné současné irské herečky, jež dosáhla statusu mezinárodní hvězdy. Hlavním cílem práce je analýza konstrukce hereččina hvězdného obrazu s důrazem na její irskost. Podle konceptu star studies Richarda Dyera jsou zohledněny jak filmové projekty Saoirse Ronan, tak propagační materiály, publicita a ohlasy kritiků a novinářů. Z provedené analýzy vyplývá, že irskost je významnou součástí hvězdného obrazu Ronan od počátku její kariéry. Nejvíce však byla zdůrazněna ve filmu *Brooklyn* a během jeho propagace. Dalším důležitým výsledkem je potvrzení paradoxu, že i přes minimální účast na irských filmech herečka zastává pozici tváře irské kinematografie, a to mimo jiné díky její aktivní účasti na akcích více či méně spojených s podporou irského filmového průmyslu. Diplomová práce se rovněž zabývá stereotypy spojenými s Irskem a jejich vlivem na konstrukci hvězdného obrazu. Zmíněna je také problematika výrazného rozdílu v počtu mužských a ženských hereckých hvězd pocházejících z Irska.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Saoirse Ronan, star studies, irská kinematografie, irskost, hvězdný obraz, ženská hvězdnost, současný film, Brooklyn

TITLE:

Saoirse Ronan: Extraordinary Female Star of Irish Cinema

AUTHOR:

Bc. Kateřina Hloušková

DEPARTMENT:

Department of Theatre and Film Studies

SUPERVISOR:

Mgr. Milan Hain, Ph.D.

ABSTRACT:

This master's thesis is related to the topic of female acting stars in Irish cinema. In its core lies a case study of Saoirse Ronan, the only contemporary Irish actress to have achieved the status of an international star. The main goal of the thesis is the analysis of the construction of the actress's star image with an emphasis on her Irishness. The analysis of her films, promotion, publicity, and criticism and commentaries draws on the star theory of Richard Dyer. It shows that Irishness has been an important part of Ronan's career since the beginning. However, it was mostly emphasized in the film *Brooklyn* and during its promotion. Another important result is the confirmation of the paradox that despite her rare appearance in Irish films, the actress holds the position of the face of Irish cinema. This is partly thanks to her active participation in events more or less connected with the support of the Irish film industry. The thesis also deals with stereotypes connected with Ireland and their influence on star image construction. Furthermore, the issue of a striking difference between the numbers of male and female Irish acting stars is addressed.

KEY WORDS:

Saoirse Ronan, star studies, Irish cinema, Irishness, star image, female stardom, contemporary film, Brooklyn